

Els papers
del Pavelló de la República

8

Centre d'Estudis Històrics Internacionals

PSSST... PASSA-HO
La lluita per la democràcia a Catalunya
(1939-1975)

Edició, introducció i notes
Alberto Pellegrini
José Manuel Rúa Fernández

editorial afers
centre d'estudis històrics internacionals
Catarroja – Barcelona
2011

Aquest llibre forma part del projecte de recerca «El franquisme a Catalunya: institucionalització del règim i organització de l'oposició (1938-1979) (2)», subvencionat pel Ministeri de Ciència i Innovació (ref. HAR2009-10979)

*Aquest llibre no podrà ser reproduït,
ni totalment ni parcialment,
sense el permís escrit de l'editor.
Tots els drets reservats.*

primera edició: novembre 2011
© CEHI-Pavelló de la República
© de la introducció: els autors, 2011
© d'aquesta edició: Editorial Afers, 2011
apartat de correus 267
46470 Catarroja (País Valencià)
www.editorialafers.cat
editorialafers.blogspot.com
afers@editorialafers.cat
imatge de la coberta: © Lola Arana,
Documents del CEHI-Pavelló de la República
disseny de la col·lecció: Jaume Gómez Muñoz
disseny de la coberta: Miquel Rosselló
maquetació: Miquel Rosselló
imprès: Impremta Palàncios
Sueca (País Valencià)
ISBN: 978-84-92542-58-1
dipòsit legal: V-3876-2011

Índex

Introducció.....	13
CAPÍTOL I: Els que no es van resignar. La lluita contra la Dictadura a la postguerra.....	15
DOCUMENTS CAPÍTOL I	
1.1. <i>La desfeta nazi i la nostra missió de poble que vol ésser lliure</i> . Front de la Llibertat, 1944.....	29
1.2. <i>Front Nacional de Catalunya</i> . Front Nacional de Catalunya; Comissió de Catalunya, VIII-1944	31
1.3. <i>Moviment Socialista de Catalunya-Front Orgànic del Socialisme Català</i> . Front de la Llibertat, Moviment Socialista de Catalunya, 11-IX-1945	33
1.4. <i>CNT ¡Abajo Franco!</i> Confederación Nacional del Trabajo, 1946	34
1.5. <i>La carta de Dolores Ibárruri</i> . Partido Comunista de España, 17-XII-1945.....	34
1.6. <i>Català, no oblidis!</i> Partit Socialista Unificat de Catalunya-Comitè del 1r sector, 19-VII-1946.	37
1.7. <i>CNT. Comerciantes</i> Confederación Nacional del Trabajo, 1946	38
1.8. <i>Partido Obrero de Unificación Marxista (POUM</i> Comité Ejecutivo del Partido Obrero de Unificación Marxista, VII-1946.....	39
1.9. <i>Esquerra Republicana de Catalunya, recorda la data del primer de maig...</i> Esquerra Republicana de Catalunya, 1-V-1946.....	40

1.10. <i>¡A los metalúrgicos y a todos los trabajadores!</i> Sindicato de la Metalurgia de Barcelona- Unión General de Trabajadores, 16-II-1947....	40
1.11. <i>¡A baix el terror!</i> Joventuts Socialistes Unifica- des de Catalunya [194_].....	41
CAPÍTOL II: El règim s'adapta, l'oposició també. La lluita antifranquista als anys 50.....	43

DOCUMENTS CAPÍTOL II

2.1. <i>Teatro Cómico de Barcelona</i> . Comité Inter- departamental del (Rhône-Alpes) del Partido Obrero de Unificación Marxista, 22-III-1951.	56
2.2. <i>Parte meteorológico de la Ciudad de Barcelona</i> [s.n.], 3-III-1951	58
2.3. <i>Barcelona: Pánico en las calles</i> [s.n.], III-1951	59
2.4. <i>Barcelona. Si eres buen ciudadano</i> [s.n.], 27-II- 1951	60
2.5. <i>Barcelonés: Si eres buen ciudadano</i> [s.n.], 1957	60
2.6. <i>Jornada de Reconciliació Nacional el 5 de maig del 1958</i> [s.n.], 1958.....	60
2.7. <i>Fes aparèixer el signe P per tot arreu</i> . Partit De- mòcrata Cristià de Catalunya-Aliança de Tre- balladors Cristians de Catalunya, 1959.....	62
2.8. <i>Els pagesos també han de preparar la vaga na- cional</i> . Partit Socialista Unificat de Catalunya, 1-VI-1959	62
2.9. <i>Dignitat contra xuleria</i> [s.n.], 1959	65
2.10. <i>Més de 14.000 baixes a «La Vanguardia»</i> [s.n.], 4-I-1960.....	66
2.11. <i>Gran manifestació de clàxons</i> [s.n.], 1959	68
2.12. <i>Requiem por un director</i> [s.n.], 1960	68
2.13. <i>Al poble de Catalunya</i> [s.n.], 1959.....	71

CAPÍTOL III: L'antifranquisme s'organitza. Les noves lluites de masses dels anys 60	73
--	----

DOCUMENTS CAPÍTOL III

3.1. <i>Catalans</i> [s.n.], [196_].....	87
3.2. <i>Us presentem al general Franco</i> [s.n.], 15-IV-1960	87
3.3. <i>No s'ha fet justícia!</i> [s.n.], V-1961	90

3.4.	<i>El dia 13 de Juny de 1961 fa un any que el Dr. Pujol i Francesc Pizon...</i> [s.n.], 1961.....	93
3.5.	<i>Catalunya-Pujol</i> [s.n.], V-1961.....	94
3.6.	Felicitació de Catalunya [s.n.], 1960.....	95
3.7.	<i>Proyecto de Resolución.</i> [s.n.], 1962.....	95
3.8.	<i>El pare abat de Montserrat ha estat insultat</i> [s.n.], 1963.....	96
3.9.	<i>Treballadors! El Pare Abat de Montserrat va tenir el coratge...</i> [s.n.], XII-1963.....	97
3.10.	<i>Per la pau</i> [s.n.], 1963.....	98
3.11.	<i>Escrito enviado con fecha 30 de septiembre de 1963 al Excmo. Sr. Don Manuel Fraga Iribarne, Ministro de Información y Turismo del Gobierno Español, por los intelectuales...</i> [s.n.], 30-IX-1963.....	99
3.12.	<i>Treballadors de Catalunya! Aliança Sindical Obrera de Catalunya, Federació Siderometal·lúrgica (FIOM), V-1964.....</i>	102
3.13.	<i>¡Trabajadores de Cataluña! Alianza Sindical Obrera, 1963.....</i>	103
3.14.	<i>A.S.O. fija su posición ante el referéndum franquista. Alianza Sindical Obrera, 1966.....</i>	104
3.15.	<i>Catalans: no voteu!!</i> [s.n.], 1966.....	105
3.16.	<i>Ciudadà</i> [s.n.], 1966.....	107
3.17.	<i>El Vaticà va suggerir alguns noms catalans per a bisbe de Barcelona...</i> [s.n.], 1966.....	107
3.18.	<i>Llamamiento de las Comisiones Obreras. Comisiones Obreras de Badalona y Comarca, 1966</i>	107
3.19.	<i>A los trabajadores, a todo el pueblo, ante la «Ley Sindical» de Solís. Comisión Obrera Nacional de Cataluña, 29-IX-1969.....</i>	108
3.20.	<i>Compañeros: Ayer jueves, 4 de febrero...</i> Comisión Obrera de Pegaso, 1968.....	111
3.21.	<i>De las Comisiones Obreras Juveniles a todos los jóvenes trabajadores. Comisiones Obreras Juveniles de Barcelona, I-1969.....</i>	114
3.22.	<i>Camaradas! Ya hemos visto como han firmado los convenios...</i> Comisión Obrera Revolucionaria de Terrassa, 1969.....	117

3.23. <i>Declaració a l'opinió pública</i> . 13-III-1966.....	118
3.24. <i>Al Sindicato Democrático de Universitarios de Barcelona</i> . Comisiones Obreras de Barcelona, 1966.....	121

CAPÍTOL IV: L'oposició surt al carrer. El final de la Dictadura als anys 70.....	123
--	-----

DOCUMENTS CAPÍTOL IV

4.1. <i>6 Penas de muerte. A quien? Porque?</i> Comisiones Obreras, 1970.....	139
4.2. Josep Andreu Abelló, Marta Abelló, Domènec Aguilar et altri, <i>Manifest de Montserrat</i> [s.n.], 13-XII-1970.....	140
4.3. Rafael Alberti, <i>Condema</i> [s.n.], 8-XII-1970.....	144
4.4. <i>Salvador Puig Antich ha sido asesinado</i> . Comité de Barcelona del Movimiento Comunista de España, 2-III-1974.....	145
4.5. <i>Puig Antich ¡Asesinado!</i> [s.n.], 1974.....	146
4.6. <i>Unión Obrera</i> . Asamblea Sindical de Barcelona, VII-1975.....	147
4.7. <i>¡Los verdaderos terroristas y asesinos son el fascismo con sus «fuerzas del orden», sus bandas fascistas y todo su aparato represivo!</i> Comité Central del Partido Comunista de España (internacional), 1975.....	149
4.8. <i>No a las penas de muerte</i> . Comité Nacional del Partido del Trabajo de España, 25-VIII-1975..	150
4.9. <i>S. M. Pelele Iº, enemigo de España</i> . Comité Coordinador pro Frente Revolucionario Antifascista y Patriota, 1975.....	151
4.10. <i>Cayó en Madrid el «Gordo» de Navidad</i> [s.n.], 1973.....	152
4.11. <i>Contra el continuismo juancarlista</i> . Comisión Obrera Nacional de Catalunya, 3-XI-1975.....	152
4.12. <i>Muerto Franco sobrevive el franquismo</i> . Movimiento Libertario Español-Grupo de Beziars, XI-1975.....	155
4.13. Pablo Neruda, <i>El general Franco en los infiernos</i> . Sección de Propaganda y Agitación del Partido Comunista de España (Reconstituido), 1975..	155

4.14. <i>Nuestras armas: las canciones</i> . Trabajadores de Miniwatt, II-1971	158
4.15. <i>C.N.T. A.I.T. Confederación Nacional del Trabajo</i> . Confederación Nacional del Trabajo-Comité Nacional, 1-V-1970.....	161
4.16. <i>Carta abierta a nuestros compañeros</i> . Trabajadores en huelga de AEG, 1970.....	163
4.17. <i>Cabrones!! Más dura será vuestra caída...</i> Obreros de la Zona Norte, X-1971.....	164
4.18. <i>La gran farsa electoral</i> [s.n.], 1971	168
4.19. <i>Manuel Fernández Márquez</i> [s7N], 1973	170
4.20. <i>Reunión en la cumbre</i> . Plataformas y Comisiones Obreras de Empresa, VI-1974.....	172
4.21. <i>Ha muerto asesinado por las balas franquistas el trabajador de «Seat» Antonio Ruiz Villalba</i> . Comité Ejecutivo del Partit Socialista Unificat de Catalunya, 2-XI-1971.....	176
4.22. <i>PSOE, UGT, POUM</i> . Federació Socialista de Catalunya (Partido Socialista Obrero Español), Unión General de Trabajadores, Federación Catalana del Partido Obrero de Unificación Marxista, 26-V-1975	176
4.23. <i>No a l'alça de preus!!! Fora la dictadura!!!</i> Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans, I-1975	178
4.24. <i>Elecciones municipales</i> . Barris en lluita, 1973.....	179
4.25. <i>¿Qué es lo que está pasando?</i> [s.n.], 1973	181
4.26. <i>A puerto regalao no le mires el dentao</i> [s.n.], 1975	183
4.27. <i>Para hacer la revolución, hace falta dinero</i> . Comité de solidaridad presos-MIL, 1973	184
4.28. <i>Día 20. Juicio contra Camacho y sus compañeros del 1001</i> . Coordinadora Local de Comisiones Obreras de Barcelona, 14-XII-1973.....	185
4.29. <i>Contra la represión amnistía</i> . Joventut Comunista de Catalunya, XII-1972.....	186
4.30. <i>iiUna tonelada de bombes per minut durant tres anys!!!</i> Moviment Socialista de Catalunya, 1-V-1972	188

4.31. <i>Solidaritat. Últim poema.</i> Agermanament, 1974	189
4.32. <i>Assemblea de Catalunya. Declaració de la primera sessió.</i> Comitè Executiu del Partit Socialista Unificat de Catalunya, XI-1971.....	191
4.33. <i>Els 113 us desitgen un feliç any 1974</i> [s.n.], 1973	192
4.34. <i>Assemblea de Catalunya. 2 anys de lluita</i> [s.n.], XI-1973	195
4.35. <i>Al poble de Catalunya.</i> Comitè Central del Partit Socialista Unificat de Catalunya, VIII-1974	197
4.36. <i>Mortadelo terrorista.</i> Asamblea Democrática de la Juventud. Partido del Trabajo de España, 1975	202

Introducció

Dins de la col·lecció «Papers del Pavelló» que edita Afers juntament amb el Centre d'Estudis Històrics Internacionals de la Universitat de Barcelona (CEHI-UB), volem donar a conèixer el valuós fons documental del CEHI dipositat a l'Arxiu Biblioteca Pavelló de la República. Un fons especialitzat en la II República, la Guerra Civil, el franquisme i la Transició política, del qual ara volem oferir un nova mostra a través del número 8 de la citada col·lecció.

El present exemplar, *Pssst... passa-ho. La lluita per la democràcia a Catalunya (1939-1975)*, fa un repàs —de manera sintètica però acurada— de la història de l'oposició democràtica durant la dictadura del general Franco, recolzat per documents originals produïts per tota mena de militants (anònims o amb projecció pública) i organitzacions anti-franquistes com ara partits polítics, sindicats, plataformes unitàries i moviments socials.

Els documents seleccionats corresponen al Fons FV, Sèrie Fulls Volants, de la Biblioteca Pavelló de la República de la Universitat de Barcelona (amb seixanta-vuit caixes del període 1939-1975), inventariat per Olga Giralt i consultable a <http://www.bib.ub.edu/biblioteques/pavello-republica/fons-arxiu/inventaris-cehi/>.

A partir d'una selecció representativa d'aquest fons, la reproducció parcial o completa dels fulls volants, mitjançant la transcripció o la reproducció en imatge del document en qüestió, ens permet ampliar i contrastar el relat

històric sobre els militants antifranquistes amb els seus propis documents. Uns documents, com és el cas dels fulls volants, que per la seva funcionalitat (informar la població, a través d'un paper que passa de mà en mà, dels posicionaments polítics de l'oposició per tal de conscienciar-la sobre el caràcter dictatorial i repressiu del franquisme, i mobilitzar-la per assolir les llibertats democràtiques) ens expliquen directament què pensaven i què feien les organitzacions antifranquistes.

Aquesta història està dividida en quatre etapes cronològiques a les quals corresponen els quatre capítols de la present publicació. D'acord amb això, l'estructura del llibre segueix el fil narratiu del relat històric, i a continuació de cada capítol trobem una relació dels documents seleccionats de cada dècada, seguint l'ordre de la narració històrica del capítol corresponent. Els documents s'han transcrit respectant les construccions sintàctiques i l'ortografia original, i només s'han corregit els signes d'accentuació.

Amb el present llibre posem a la disposició dels historiadors i de tots aquells interessats en la història del nostre passat més recent una eina útil i original per aproximar-se a la lluita per la democràcia al nostre país. Una activitat clandestina que implicava riscos i sacrificis enormes per part d'uns militants que començaren la seva lluita el dia després de la derrota republicana a la Guerra Civil i que farien circular les seves consignes de mà en mà repetint durant molts anys: «Pssst... passa-ho».

Els que no es van resignar: la lluita contra la Dictadura a la postguerra

Entre el gener i el març de 1939, la definitiva derrota de les seves forces armades va segellar el destí de la Segona República espanyola: quan, el dia 1 d'abril, el *generalísimo* Franco va anunciar personalment la conclusió de les operacions militars, la catàstrofe republicana no podia ser més completa. Els soldats vençuts, forçats —amb la caiguda de Catalunya— a una tràgica fugida a França o directament empresonats als camps de concentració; els líders polítics obligats a deixar amb precipitació el país i feroçment dividits entre ells, especialment després del cop d'estat del coronel Casado; la població civil, ja durament castigada per la guerra, els bombardeigs i la fam, víctima de la terrible venjança dels guanyadors. El començament de la dictadura es va convertir així en un malson per a milions d'espanyols: la voluntat franquista d'aniquilar l'adversari —ja evident en el curs del conflicte— es va mantenir amb la mateixa intensitat també després de la victòria militar, donant lloc a una brutal repressió dels derrotats (i de totes les seves idees). Sustentada en veritables abominacions jurídiques —com ara la Llei de Responsabilitats Polítiques del febrer de 1939— aquesta es va manifestar en les modalitats i als àmbits més diferents: a més d'una repressió «física» (afusellaments, empresonaments, penes de mort, treballs forçats, acomi-

adaments massius), no menys terrible va ser la repressió «moral» que es va encarregar de recordar permanentment als derrotats la seva condició d'inferioritat. Especialment dura, en aquest sentit, va ser l'actuació a Catalunya, «región roja y separatista», segons el llenguatge franquista: aquí, al costat de l'abolició de totes les institucions autonòmiques, el nou règim va dur a terme una despietada persecució de la llengua i de la cultura catalanes, la qual cosa es pot definir com un veritable intent de genocidi cultural¹.

Tot i així, en aquell tràgic panorama, dominat per la violència indiscriminada dels franquistes i per les més immediates necessitats de supervivència dels derrotats, algunes persones «*mantuvieron viva la llama de la libertad, asumieron el riesgo de empujar la historia hacia el final del túnel, con valor y no poco heroísmo*»². Entre aquells que no es van resignar, i que van continuar lluitant fins i tot immediatament després de la conclusió del conflicte, cal recordar en primer lloc els maquis: soldats desbandats i civils fugits, actius a tot Espanya (especialment a les zones muntanyoses de Galícia, Astúries i Lleó, a Andalusia, al centre de la península i als Pirineus), que van portar endavant una desesperada guerrilla —en molts casos començada ja abans de 1939— arriscant-se cada dia a ser abatuts per les forces de seguretat de l'Estat³. A més de la lluita armada dels maquis (estrictament silenciada pel règim, que a tot estirar parlava de bandolerisme), i sempre a la immediata postguerra, la resistència a la dictadura va assumir formes menys explícites, però no per això menys perilloses: ens referim sobretot als intents de reconstituir cèl·lules dels partits i dels

¹ Vegeu per exemple J. BENET: *L'intent franquista de genocidi cultural contra Catalunya*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat (PAM), Barcelona:1995.

² P. VEGA i F. JÁUREGUI: *Crónica del antifranquismo*, Planeta, Barcelona:2007, p. 16.

³ Sobre l'actuació dels maquis a Espanya, vegeu entre altres J. ARÓSTEGUI i J. MARCO (eds.): *El último frente: la resistencia armada antifranquista en España, 1939-1952*, Catarata, Madrid:2008; S. SERRANO: *Maquis: historia de la guerrilla antifranquista*, Planeta De Agostini, Barcelona:2005; D. MARÍN i SILVESTRE: *Clandestinos: el maquis contra el franquismo, 1934-1975*, Plaza & Janés, Barcelona:2002.

sindicats republicans, i a la creació de noves agrupacions de lluita política.

A Catalunya, els anys entre 1939 i 1943 van veure així els moviments inicials de les organitzacions antifeixistes per a reconstruir nuclis de resistència clandestina⁴. En aquell tràgic període, els primers moviments van correspondre sobretot al Partido Obrero de Unificación Marxista (POUM) i al nou Front Nacional de Catalunya (FNC). El POUM, ja forçat a una clandestinitat de fet durant les darreres fases del conflicte, va ser capaç de crear una xarxa bàsica — encara que reduïda— de militants al voltant de les presons ja a partir de 1939, que es va ampliar l'any 1940 gràcies a l'arribada d'alguns dels exiliats a França. Els poumistes foren també els principals impulsors del Front de la Llibertat, una plataforma de lluita, fundada per Josep Rovira l'any 1941 a França, que va tenir un paper destacat en la resistència antifeixista dels primers anys de la dictadura (tot i els contrastos entre els militants sobre el rol del mateix partit dins de la plataforma)⁵. Mentrestant, també el FNC —creat a l'exili l'any 1940 com un front patriòtic (i no un veritable partit) capaç de reagrupar els nacionalistes i els independentistes— començava a moure's en territori català. Aquesta nova organització, formada sobretot per antics membres d'Estat Català com Joan Cornudella i Antoni Andreu i Abelló, va desplegar una més que notable activitat tant política com militar (sabotatges, propaganda, col·laboració amb els Aliats contra els nazis), i arribà a comptar amb una xarxa de simpatitzants prou significativa i —a partir de 1943— es posicionà com a referent a l'interior del Consell Nacional de Catalunya de Carles Pi i Sunyer⁶. L'èxit del FNC —malgrat els cops rebuts per les autoritats— va ser també a causa de les enormes dificultats que

⁴ Quant a la reorganització de l'oposició clandestina entre 1939 i 1944, vegeu Carme MOLINERO i P. YSÀS: *L'oposició antifeixista a Catalunya (1939-1950)*, La Magrana, Barcelona:1981, pp. 29-59.

⁵ Vegeu F. M. CHRIST: *Le POUM: histoire d'un parti révolutionnaire espagnol, 1935-1952*, L'Harmattan, París:2005.

⁶ Sobre el FNC, vegeu D. DÍAZ i ESCULIES: *Una història del Front Nacional de Catalunya (1940-1990)*, Pagès, Lleida:2006.

va experimentar Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) durant els primers anys de la dictadura: el partit majoritari a la Generalitat, amb moltíssims militants empresonats, va patir greus tensions entre el grup dels exiliats a l'estranger i els nuclis de l'interior, que van disminuir notablement la seva capacitat d'actuació⁷. Més reeixits, en canvi, van ser els intents de reorganització de la Confederación Nacional del Trabajo (CNT) i del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). La CNT, i els llibertaris en general, van patir una despietada repressió, però van aconseguir mantenir una presència rellevant al territori, sobretot a partir de 1943⁸; el PSUC —tot i ser també molt castigat per la dictadura— es va consolidar com a imprescindible punt de referència per la continuació de la lluita antifeixista en terres catalanes, gràcies també al fet de defensar des del principi (tal com va fer el Partido Comunista de España-PCE) una política d'unió nacional antifranquista. S'ha d'afegir, òbviament, que aquesta reafirmació del PSUC com a principal força de l'esquerra a Catalunya va consolidar-se especialment després de l'entrada de l'URSS a l'aliança antifeixista, a partir del juny de 1941⁹.

No obstant això, la lluita per la democràcia i contra el franquisme, als primers anys 40, no va deixar de ser, essencialment, un combat per sobreviure i no desaparèixer totalment sota els atacs d'un Estat que semblava al principi encaminar-se —seguint l'exemple dels seus mestres itali-

⁷ Vegeu F. VILANOVA I VILA-ABADAL: *Als dos costats de la frontera. Relacions polítiques entre exili i interior a la postguerra, 1939-1948*, PAM, Barcelona:2001, pp. 97-117. Vegeu també Casilda GÜELL: *Leterna desunió dels catalans. L'oposició catalanista a Franco (1939-1950)*, Base, Barcelona:2008.

⁸ Vegeu D. CIPRIANO GONZÁLEZ: *La Resistencia libertaria: 1939-1970*, Bruguera, Barcelona:1978; Á. HERRERÍN LÓPEZ: *La CNT durante el franquismo. Clandestinidad y exilio (1939-1975)*, Siglo XXI, Madrid:2004, pp. 13-59.

⁹ Només disposem d'estudis parcials sobre la història del PSUC sota la dictadura, gairebé tots centrats en el període 1955-1975. Per una biografia del seu secretari a la postguerra, vegeu M. CAMINAL I BADIA: *Joan Comorena*, Empúries, Barcelona:1984-1985; sobre el PCE, vegeu J. ESTRUCH TOBELLÀ: *El PCE en la clandestinidad: 1939-1956*, Siglo XXI, Madrid:1982; J. L. MARTÍN RAMOS: *Rojos contra Franco*, Edhasa, Barcelona:2002.

ans i alemanys— vers la instauració d'un règim plenament feixista. De fet, fins i tot el context internacional contribuïa a fer més foscos els primers anys de la nit franquista: els triomfs militars de l'Eix durant les primeres etapes de la Segona Guerra Mundial, amb els exèrcits hitlerians senyors del continent europeu, deixaven un escàs marge d'esperança a tots aquells que confiaven en un retorn de la democràcia a Espanya. No és gens estrany que les principals actuacions d'aquests primers grups clandestins —al costat de la reorganització i de qüestions més lligades a la supervivència bàsica, com ara l'auxili als empresonats i als amagats— se centressin sobretot en la voluntat d'inserir la lluita antifranquista en el més general marc del combat antifeixista a la guerra mundial, donant lloc així a les primeres col·laboracions amb els Aliats i les organitzacions de la Resistència europea (bàsicament, la francesa).

Serà precisament l'evolució d'aquest context internacional, amb el canvi de rumb de la guerra mundial, el fenomen que marcarà una fonamental transformació en les dinàmiques de la lluita clandestina. En primer lloc, hem de considerar que les grans victòries aliades que es produeixen sobretot a partir de 1943 (desembarcaments angloamericans a Àfrica, Itàlia i França, caiguda del feixisme, colossals avançades de l'Exèrcit Roig a l'Europa Oriental), van obligar el règim del *generalísimo* a modificar desesperadament el seu posicionament diplomàtic, allunyant-se —encara que de mala gana— dels seus antics mentors nazifeixistes per intentar guanyar-se la confiança dels Aliats¹⁰. En segon lloc, i encara més important, les esmentades victòries aconseguixen donar un nou impuls a la resistència antifranquista, especialment després de l'alliberament de França: les principals organitzacions clandestines entren així en una fase d'intens activisme, presagiant que la imminent derrota dels nazis comportarà, inevitablement, l'enderrocament de la dictadura al territori espanyol. Per aquesta raó, no ens ha

¹⁰ Sobre Espanya i la Segona Guerra Mundial, vegeu J. TUSELL: *Franco, España y la II guerra mundial: entre el Eje y la neutralidad*, Temas de Hoy, Madrid:1995.

de sorprendre que fins i tot els fulls de propaganda editats pels antifranquistes catalans relacionin explícitament —en un únic discurs— els dos combats antitotalitaris: és aquest el cas, per exemple, del Front de la Llibertat que, a l'agost de 1944, convida els seus simpatitzants a boicotejar les activitats comercials alemanyes a Barcelona com a pas necessari per a aconseguir la victòria contra Franco i els falangistes, afirmant que «la victòria de fora sols serà fecunda per nosaltres si també sabem guanyar-la a dintre» (vegeu *Front de la Llibertat (La desfeta nazi...)*)¹¹. I si, d'una banda, l'intent d'invasió de la Vall d'Aran (octubre de 1944, l'anomenada «Operación Reconquista de España»), efectuat per alguns milers de guerrillers sota els auspicis del PCE, va fracassar estrepitosament (els invasors van subestimar la força interior del règim, comptant en canvi amb un suport popular que no es va produir)¹², d'altra banda no és menys cert que els anys entre 1944 i 1947 marquen el punt àlgid de la resistència antifranquista al territori català i espanyol durant aquesta dècada. Així, mentre s'acabava la guerra mundial (el 7 de maig de 1945 Alemanya signava la seva rendició incondicional) i començava a constituir-se el nou ordre mundial sobre les ruïnes del feixisme, els grups de resistència van dedicar-se a una intensa fase de reorganització: van preparar els militants i els simpatitzants a la lluita imminent, van constituir plataformes unitàries o directament noves agregacions polítiques, van donar suport a les primeres lluites obreres, reivindicant, en general, els valors del progressisme i del socialisme (a l'alça a tot el continent). Encara que no faltessin els contrastos i les repetides divisions al si d'aquesta oposició —sobretot entre els grups de l'exili i els de l'interior—, la confiança de tothom raïa en el fet que les potències guanyadores de la Segona Guerra Mundial, forjadores del mencionat nou ordre mundial, no

¹¹ *La desfeta nazi la nostra missió de poble que vol ésser lliure*: Front de la llibertat, [s.l.], 1944, referència: document 1.1.

¹² Sobre la invasió de la Vall d'Aran, i en general sobre el maquis a Catalunya, vegeu F. SÁNCHEZ I AGUSTÍ: *Maquis a Catalunya: de la invasió de la Vall d'Aran a la mort del Caracremada*, Pagès, Lleida:1999.

deixarien escapar l'oportunitat de desfer-se del darrer règim feixista europeu, ajudant així el poble espanyol en la seva lluita contra Franco.

Entre els grups opositors en territori català, es va mantenir especialment actiu, fins a l'any 1946, el FNC, tot i que amb un canvi de posicionament polític cada vegada més accentuat. La formació d'Andreu i Abelló (Cornudella va ser detingut l'any 1943), de fet, havia nascut amb una orientació marcadament catalanista i independentista, que encara quedava explícita en els fulls distribuïts a l'estiu de 1944, en els quals es reclamava el dret d'autodeterminació i es definia el nacionalisme català com a «títol de naturalesa dels catalans» (vegeu *Front Nacional de Catalunya (Front Nacional...)*)¹³. De tota manera, ja a partir de 1945 la reflexió dins d'aquest moviment va impulsar un canvi que va apropar el FNC —sense abandonar el nacionalisme— a posicions més d'esquerres; un canvi, per cert, que va coincidir amb el seu període de màxima activitat¹⁴. No obstant això, aquest auge momentani del FNC durarà molt poc: ja a la fi de 1946, després d'una important detenció de militants per obra de la policia, el moviment va quedar de fet desarticulat i gairebé marginalitzat.

En aquests mateixos anys, d'altra banda, va néixer un altre moviment polític amb la intenció d'ocupar l'espai del catalanisme d'extrema esquerra i que assumirà un paper força rellevant dins del mudadís món de les organitzacions clandestines. Es tracta del Moviment Socialista de Catalunya (MSC), creat a París a començament de 1945 pels grups d'exiliats poumistes al territori francès i pel delegat de l'interior Josep Pallach: una fractura del POUM —en definitiva— que pocs mesos després es va reproduir també a Catalunya, quan una minoria dels militants, durant la III conferència del partit, es va escindir per adherir-se al

¹³ *Front Nacional de Catalunya*: Front Nacional de Catalunya, Comissió de Catalunya, [s.l.], VIII-1944, referència: document 1.2.

¹⁴ Sobre algunes de les activitats del FNC, vegeu J. FABRE, J. M. HUERTAS i A. RIBAS: *Vint anys de resistència catalana (1939-1959)*, La Magrana, Barcelona:1978, pp. 101-120.

MSC¹⁵. Aquest moviment, hereu directe de l'experiència del Front de la Llibertat, es va caracteritzar per l'originalitat d'algunes de les seves propostes polítiques respecte al POUM, del qual constataren les dificultats d'arrelament fora del territori català. A més d'adoptar un perfil més marcadament catalanista, el MSC va reivindicar —en oposició a les tendències predominants— els valors del socialisme no comunista, intentant connectar amb el Partido Socialista Obrero Español (PSOE); sobretot, el MSC es va desmarcar de l'exigència de recuperar la legalitat de la preguerra, i en canvi va apostar per una nova Tercera República de caràcter federal (vegeu *Front de la Llibertat*)¹⁶.

S'ha d'afegir, òbviament, que tota l'efervescència de l'oposició clandestina entre mitjan 1945 i principi de 1947 tenia molt a veure amb l'actitud del mateix règim franquista, que es va mantenir a la defensiva —fins i tot alliberant alguns presoners— esperant els moviments de les potències internacionals, en els que van ser els anys més difícils per a la dictadura. De fet, sobretot l'any 1946, la pressió sobre Espanya va ser molt intensa, amb tota una sèrie de mesures que van aïllar Madrid de la resta del món: explícita condemna de la nounada ONU, exclusió d'Espanya de tots els nous organismes internacionals, retirada dels ambaixadors occidentals, tancament de la frontera amb França¹⁷. Hi havia la sensació, tant per part de l'oposició com per part d'alguns elements del règim, que la situació s'havia fet insostenible i que els dies de Franco estaven comptats, fins al punt que els mateixos fulls volants de propaganda distribuïts pels carrers feien referència a imminents accions exteriors que haurien de provocar la cai-

¹⁵ Sobre el naixement del MSC, vegeu *Els orígens del Moviment Socialista de Catalunya*, Columna, Barcelona:1995.

¹⁶ *Moviment Socialista de Catalunya-Front Orgànic del Socialisme Català: Front de la Llibertat, Moviment Socialista de Catalunya*, [s.l.], 11-IX-1945, referència: document 1.3.

¹⁷ Per a una descripció eficaç de l'aïllament franquista, vegeu J. TUSELL: *Dictadura franquista y democracia, 1939-2004*, Crítica, Barcelona:2005, pp. 84-92. Vegeu també F. PORTERO: *Franco aislado: la cuestión española, 1945-1950*, Aguilar, Madrid:1989.

guda de la dictadura (vegeu *Confederación Nacional del Trabajo (Abajo Franco)*)¹⁸.

En aquest clima de tensa espera, com s'ha mencionat anteriorment, no van faltar tampoc els esforços de diferents grups de l'antifranquisme en pro de la constitució de plataformes unitàries que poguessin superar la nefasta dinàmica de lluites intestines que continuava caracteritzant l'oposició. Especialment actius, en aquesta feina que finalment no va donar els resultats esperats, van ser els comunistes del PCE, que ja l'any 1942 van crear la Unión Nacional Española (UNE) i que, després, ingressaran a l'Alianza Nacional de Fuerzas Democráticas (ANFD), constituïda l'any 1944 al voltant del PSOE. En l'àmbit català, també el PSUC va esforçar-se per a propiciar una dinàmica unitària entre les forces clandestines antifranquistes, participant, des de l'agost de 1945, al govern de la Generalitat a l'exili, presidit per Josep Irla i format bàsicament per militants d'ERC, d'Acció Catalana (AC) i del mateix PSUC¹⁹. És en aquesta òptica que podem entendre llavors les repetides crides a favor de la unitat que el PCE i el PSUC dirigien tant als seus militants i simpatitzants com als altres partits i moviments clandestins (continuant afavorint, mentrestant, la lluita dels guerrillers). Així, Dolores Ibárruri (secretària del PCE) va enviar als més destacats líders republicans, a final de 1945, una carta més que significativa sobre la necessitat de constituir un govern de coalició nacional per acabar amb el franquisme (vegeu *Partido Comunista de España*)²⁰; els comunistes catalans, d'altra banda, animaven el poble a posar-se al costat dels governs de la Generalitat i de la República a l'exili quan es complien deu anys del cop d'estat

¹⁸ *CNT ¡Abajo Franco!*: Confederación Nacional del Trabajo, [s.l.], 1946, referència: document 1.4.

¹⁹ Sobre la Generalitat a l'exili, vegeu M. MORALES: *La Generalitat de Josep Irla i l'exili polític català*, Base, Barcelona:2008. El PSUC, en canvi, no va participar en la constitució del Consell Nacional de la Democràcia Catalana (CNDC), creat l'any 1945 en explícita oposició al govern de la Generalitat a l'exili.

²⁰ *La carta de Dolores Ibárruri*: Partido Comunista de España, [s.l.], 17-XII-1945, referència: document 1.5.

militar (vegeu *Partit Socialista Unificat de Catalunya (Català, no oblidis)*)²¹.

De tota manera, no foren solament els partits clandestins els que es van mobilitzar contra el franquisme, durant el tens bienni 1945-1947: davant de la momentània paràlisi d'un règim en fase d'espera, també els treballadors van tornar a aixecar la seva veu, emprenent vagues a les fàbriques —al territori català, especialment durant la primavera i la tardor de 1946— i demanant una millora de la seva catastròfica situació econòmica. Aquestes reivindicacions van rebre el suport immediat de les organitzacions antifeixistes, que es van preocupar per donar la màxima difusió a la insatisfacció del poble, utilitzant totes les formes de propaganda per recordar als ciutadans l'empitjorament constant de les seves condicions de vida. La CNT, que en aquell bienni va experimentar un gran creixement en el nombre de militants (uns 20.000 a Catalunya l'any 1946, malgrat les fractures entre els de l'interior i els de l'exili)²², es dirigia a la classe mitjana per a subratllar la misèria que regnava a Espanya (vegeu *Confederación Nacional del Trabajo (Comerciantes)*)²³; el POUM, que també vivia una fase d'intensa activitat, animava els seus simpatitzants a no participar a les celebracions pels deu anys del cop d'estat (vegeu *Partido Obrero de Unificación Marxista (Partido Obrero de Unificación)*)²⁴; la mateixa ERC, superades les dificultats que havia experimentat fins en aquell moment, cridava a la solidaritat del poble amb els treballadors catalans (vegeu *Esquerra Republicana de Catalunya (Primer de Maig)*)²⁵; i fins i tot

²¹ *Català, no oblidis!*: Partit Socialista Unificat de Catalunya-Comitè del 1r sector, Barcelona, 19-VII-1946, referència: document 1.6.

²² Carme MOLINERO i P. YSÀS: *Loposició antifeixista...*, op. cit., p. 100.

²³ CNT. *Comerciantes*: Confederación Nacional del Trabajo, [s.l.], 1946, referència: document 1.7.

²⁴ *Partido Obrero de Unificación Marxista (P.O.U.M.)*: Comitè Ejecutivo del Partido Obrero de Unificación Marxista, [s.l.], VII-1946, referència: document 1.8.

²⁵ *Esquerra Republicana de Catalunya, recorda la data del primer de maig...*: Esquerra Republicana de Catalunya, [s.l.], 1-V-1946, referència: document 1.9.

la Unión General de Trabajadores (UGT), que havia patit enormes problemes per a reorganitzar-se dins del territori català, va tornar a fer-se sentir gràcies a la seva presència a les fàbriques metal·lúrgiques de Barcelona (vegeu *Unión General de Trabajadores (¡A los Metalúrgicos y a todos los trabajadores!)*)²⁶. L'efervescència antifrancuista, d'altra banda, no es va limitar a les fàbriques i als tallers, sinó que va arribar fins a l'àmbit universitari, on el Front Universitari de Catalunya (FUC) i la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya (FNEC) —dues noves associacions d'estudiants— van desafiar els falangistes a les aules i van constituir un foc de continus problemes per a les autoritats²⁷.

En aquest clima extremadament tens, on tots els antifeixistes espanyols i catalans —confiant sobretot en l'ajuda exterior— esperaven la pròxima caiguda de la dictadura, la redefinició dels equilibris de poder mundials va apagar gairebé totes les esperances que s'havien acariciat fins en aquell moment. La inestable aliança entre les potències anglosaxones i la Unió Soviètica, que havia aconseguit sobreviure durant la guerra mundial en nom de la lluita antifeixista comuna, no va poder resistir les fractures que, a partir de 1947, es van obrir entre el bloc comunista i l'occidental. L'escalada de tensió entre els Estats Units i l'URSS —amb episodis com el bloqueig de Berlín o la creació de l'Aliança Atlàntica— va conduir així a l'eclosió de la Guerra Freda, amb la constitució d'un nou equilibri internacional bipolar que es mantindrà estable gairebé quaranta anys. En aquesta nova òptica de confrontació entre les dues superpotències, l'Espanya de Franco —que portava anys presumint del seu genuí anticomunisme, i que des de 1944 intentava presentar-se, fins i tot de manera petulant, com un règim amic dels Estats Units²⁸— podia llavors jugar un paper absoluta-

---

²⁶ *¡A los metalúrgicos y a todos los trabajadores!*: Sindicato de la Metalurgia de Barcelona-Unión General de Trabajadores, Barcelona, 16-II-1947, referència: document 1.10.

²⁷ Vegeu J. M. COLOMER: *Els estudiants de Barcelona sota el franquisme*, Curial, Barcelona:1978.

²⁸ Vegeu J. M. THOMÀS: *La batalla del wolframio: Estados Unidos y España de Pearl Harbor a la Guerra Fría, 1941-1947*, Cátedra, Madrid:2010.

ment rellevant, sobretot per la seva posició estratègica fonamental, com a baluard contra la difusió de les doctrines moscovites a l'Europa Occidental, convertint-se així en un aliat (o, millor dit, en un soci) incòmode, potser poc digerible pels ciutadans i pels polítics nord-americans, però potencialment molt útil.

La conseqüència lògica d'aquest nou plantejament diplomàtic va ser la progressiva disminució de la pressió que els països occidentals, i els organismes internacionals, havien exercit sobre Espanya. Tot i que la normalització de les relacions amb Madrid trigarà encara uns anys, resultava força evident que el pitjor moment per a la dictadura ja havia passat, i que, en realitat, cap país no es plantejava seriosament l'opció de derrocar el *generalísimo* (també perquè les opcions alternatives a Franco resultaven especialment poc agradables des de l'òptica de la Guerra Freda: un retorn de la República a Espanya podia convertir-se en una implantació d'un règim no subordinat als interessos occidentals). El dictador, que en els moments més difícils s'havia dedicat a una veritable operació de maquillatge per tal d'amagar —o disfressar— els aspectes més brutals del seu règim (com per exemple incorporant elements catòlics al seu govern, promulgant la Llei de Successió de 1947 i insistint repetidament sobre l'anomenada «democràcia orgànica» espanyola), podia ara dedicar-se a refermar el seu poder sense temor de cap intervenció estrangera, repel·lint els atacs dels monàrquics i tornant a acarnissar-se amb l'oposició anti-franquista de l'interior.

Així, a partir ja de 1947, i sobretot en el bienni 1948-1949, l'acció repressora de la dictadura va atacar sense pauses i amb renovada brutalitat, començant amb els treballadors que protagonitzaven les vagues i passant després a castigar les organitzacions clandestines i a esclafar les accions de guerrilla urbana (especialment a la ciutat de Barcelona). El PSUC, tot i la seva implantació al territori català, va ser

---

Vegeu també A. VIÑAS: *En las garras del águila: los pactos con Estados Unidos, de Francisco Franco a Felipe González: 1945-1995*, Crítica, Barcelona:2003.

especialment colpejat en tota una sèrie de detencions massives que acabaren desarticulant la seva xarxa de l'interior: algunes d'aquestes detencions van provocar els desesperats intents —per part de les mateixes organitzacions antifranquistes— per salvar els condemnats a mort mobilitzant l'opinió pública. Aquest és el cas, per exemple, de la caiguda dels militants Numen Mestre i Wilson Batlle, el primer dels quals va ser executat l'any 1949, després de llargues tortures, tot i la campanya en favor seu que van muntar les Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya (JSUC) (vegeu *Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya*)²⁹. El puny repressor del franquisme, de tota manera, no es va limitar a colpejar els comunistes, atès que també la CNT, el POUM i ERC van ser durament tocats per l'acció de la dictadura: totes aquestes organitzacions van patir unes davallades tan consistents que la seva presència en terres catalanes va reduir-se als mínims termes (arribant a la pràctica desaparició en el cas del POUM). A augmentar la crisi del moviment clandestí hi van contribuir, una vegada més, les crisis intestines que van lacerar la sempre precària unitat de l'antifranquisme. Així, l'any 1948, i malgrat els posteriors esforços dels comunistes per ressuscitar-lo, es va dissoldre el govern de la Generalitat; un any després, d'altra banda, el mateix PSUC vivia una crisi gravíssima arran de la «qüestió comorerista». Joan Comorera, secretari del partit, va ser expulsat ignominiosament sota acusació de «titista» (o sigui, de traïdor, segons el llenguatge de l'època) quan es va declarar contrari a les noves orientacions polítiques propugnades pel PCE que, segons la seva opinió, amenaçaven la independència del PSUC respecte al seu partit germà.

Aquestes orientacions del PCE —l'anomenat «canvi tàctic» que es va posar en marxa a partir de la fi de 1948— responien efectivament a les noves exigències imposades pel modificat context internacional a la lluita antifranquista. Els comunistes reconeixien que l'estratègia que s'havia

²⁹ *iAbaix el terror!*: Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya, [s.l.], [194_], referència: document 1.11. Vegeu també P. VEGA i F. JÁUREGUI: *Crònica...*, *op. cit.*, pp. 125-128.

seguit fins aleshores (guerrilles, resistència armada i confiança en la intervenció estrangera per acabar amb la dictadura) havia demostrat la seva nul·la productivitat i la seva escassa capacitat per influir eficaçment en la recuperació de la democràcia. Davant d'un règim que havia demostrat la seva extrema habilitat per a sobreviure en el panorama internacional (si no encara acceptada, la dictadura de Franco ja era, com a mínim, tolerada), l'oposició havia d'abandonar necessàriament la il·lusió d'un retorn a la República de 1936, així com l'esperança d'un enderrocament del règim amb les armes: les forces antifranquistes havien llavors d'agafar un nou camí, preparant noves estratègies de lluita per a la dècada següent.

DOCUMENTS
CAPÍTOL I

*1.1. La desfeta nazi i la nostra missió de poble que vol ésser lliure:
Front de la llibertat, [s.l.], 1944*

LA DESFETA NAZI I LA NOSTRA MISSIÓ DE POBLE QUE VOL ÉSSER LLIURE

Els nazis, que representen la brutalitat i l'odi.

Els nazis, que subvencionaren a Franco, fent-li guanyar la guerra que l'ambició hitleriana provocà a la península.

Els nazis, que han implantat com a sistema la persecució i el terror, i afusellen allà on passen homes de totes les religions, de totes les idees i de qualsevol posició social. Que igual persegueixen protestants, catòlics o jueus. Socialistes o nacionalistes. Intel·lectuals o obrers.

Els nazis, que invadiren tots els pobles d'Europa i han portat en ells la fam i la misèria.

Els nazis, que entregaren als seus còmplices falangistes al President Companys per a què aquests l'assessin covardament, i que feren igual amb milers de refugiats polítics espanyols i de tot el món.

ELS NAZIS, AVUI JA ES DESFAN INTERIORMENT. LA DERROTA MILITAR PROVOCA LA DESCOMPOSICIÓ INTERNA. ES VAN REALITZANT LES PREVISIONS DEL *FRONT DE LA LLIBERTAT*. Els generals ja no obeeixen a Hitler. Les vagues dels obrers alemanys acabaran de donar el cop mortal al nazisme. LA REVOLUCIÓ ALEMANYA FARÀ EL SEU CAMÍ I BEN AVIAT HAURÀ EXPULSAT A HITLER.

Davant d'aquest fet, *què hem de fer nosaltres?* Franco, ara, intenta traïr de nou. L'home de la «División Azul», que prometé un milió d'espanyols a Hitler; el creador dels terrorífics bombardeigs de la reraguarda, ara proclama les benhaurances de la pau. *D'acord amb Hitler i Mussolini vol conservar a Espanya com a últim reducte camuflat del feixisme, d'on partiria, després de la guerra, la nova onada de terror que no permetria mai als pobles viure en pau i en llibertat.*

Per això arma clandestinament la Falange, reorganitza la «División Azul» i es malfia de l'Exèrcit. Cal oposar-nos a aquesta maniobra. HEM DE DEMOSTRAR, AMB LA NOSTRA ACCIÓ, EL NOSTRE DRET A VIURE EN UN RÈGIM DE LLIBERTAT.

Evitant els perills de la repressió hem de col·laborar en el combat contra el feixisme. Els més potents exèrcits del món estan amb nosaltres. *Si sabem fer-ho el 1944 serà l'any que veurà l'esfondrament del feixisme arreu del món, sense que el nostre poble sigui la vergonya d'una Europa alliberada.*

Heus ací les consignes d'avui. Són molt simples, però cal aplicar-les. En un intens moviment col·lectiu, aniran marcant la reincorporació del nostre poble a la lluita:

1.- BOICOTEGEU LA PREMSA ESPECÍFICAMENT FALANGISTA!! – *A Barcelona, per exemple, ningú ha de comprar la «SOLI» o «LA PRENSA». Reconeixeu pel carrer als que lleigeixin aquest diari, com a partidaris del nazisme.*

2.- BOICOTEGEU ELS COMERÇOS QUE HAN REPRESALIAT TREBALLADORS I ENCARA NO ELS HAN READMÉS, CONDEMNANT-LOS A MORIR DE FAM!! – *Heus ací, a Barcelona, una primera llista de comerços:*

«ALMACENES ALEMANES» – C. Pelayo.

MAGATZEMS «EL SIGLO» – C. Pelayo.

CASA VILARDELL, S.A. – Via Layetana.

PAPER DE FUMAR «SMOCKING».

Ningú ha de comprar a aquestes cases que obeeixen les ordres nazi-falangistes.

3.- SOBRETOT, ESTIGUEU AMATENTS!! PREPAREU-VOS!! – *Manteniu els vostres cercles d'amics allà on estiguen. A les fàbriques, tallers i oficines. A l'Exèrcit els movilitzats. Al camp, els pagesos i a l'Universitat, els intel·lectuals. Feu conèixer les consignes que donem i compliu-les rigorosament. Adapteu-les a la població on us trobeu, donant llistes de cases que mereixen ésser represaliades. AILLEU ELS FALANGISTES!! Que compreguin que és tot el nostre poble el que els odia per sempre. I que no els valdran les armes curtes que ara, d'amagat, els hi reparteixen. PERQUÈ JA TOTS HEM COMPRÈS QUE LA VICTÒRIA DE FORA SOLS SERÀ FECONDA PER NOSALTRES SI TAMBÉ SABEM GUANYAR-LA A DINTRE. I, units i amb disciplina, demostrarem que l'hora de la LLIBERTAT s'acosta també pel nostre poble.*

FRONT DE LA LLIBERTAT

1.2. Front Nacional de Catalunya: Front Nacional de Catalunya, Comissió de Catalunya, [s.l.], VIII-1944

FRONT NACIONAL DE CATALUNYA

F. N. C. significa una política nacional.

F. N. C. és la mobilització civil de CATALUNYA.

F. N. C. és la democràcia catalana en peu.

El nacionalisme català no és ja sol el títol sota el qual uns quants catalans hagin de mantenir un Partit polític, és el títol de naturalesa de catalans.

El nacionalisme català no defineix l'essència política de CATALUNYA, és la demanda de llibertat necessària per a l'existència política de la PÀTRIA. L'interès del nacionalisme català és, doncs, comú i de categoria superior a tot altre interès particular dels catalans; d'aquí que no siguin concebibles a CATALUNYA els organismes polítics o socials que obeixen disciplines no catalanes.

EL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA reclama el dret d'AUTODETERMINACIÓ del poble de CATALUNYA. El resultat manifestarà la disposició de les relacions amb els altres pobles de la Península.

EL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA propugna un règim polític dins el qual serà fonamentalment mantinguda la llibertat de l'home. Afirma les llibertats de: PENSAMENT I D'EXPRESSIÓ, POLÍTICA, RELIGIOSA, ECONÒMICA, D'ASSOCIACIÓ.

EL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA defensa una política que adapti la mai desmentida tradició liberal de CATALUNYA als corrents moderns, per tal que l'organisme del PAÍS sigui apte per a reeixir en el món de la post-guerra.

EL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA defensa la revisió a fons de les ideologies liberals en el sentit que el dret no es pugui interpretar ni exercitar mai de manera abusiva, donant lloc a la sistemàtica submissió dels més febles, tant en el terreny polític com en l'econòmic.

EL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA defensa el restabliment dels valors morals vacil·lants durant la guerra ibèrica i ensorrats definitivament pel franquisme: respecte a la paraula donada, moralitat en els pactes, acabament de les prevaricacions, austeritat en l'exercici de les representacions públiques.

EL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA defensa una política que acabi amb l'artificiosa contraposició del dret i el deure per tal

d'evitar que, per desconeixement u oblit dels deures, el País caigui en la desmoralització, desmoralització que generalment fa caure els pobles en l'error de voler guarir-la amb un assaig tirànic que anul·la tots els drets. Per això és necessari acabar amb l'abús dels drets i amb l'indiferentisme polític que no exerceix aquells drets que es reclamen quan no es tenen.

En un règim polític que comença reconeixent els drets de l'home, cal acabar amb la resistència a complir els deures.

En un règim polític que reconeix el dret de votar, l'home té també l'obligació de votar.

En un règim polític que reconeix el dret a la possessió de la riquesa, és immoral ocultar-la o substreure-la a la funció social que ha de complir.

En un règim polític que garanteix el dret de treball i una remuneració que cobreixi àmpliament les exigències de la vida moderna, és immoral no rendir en quantitat i en qualitat la tasca que hom s'ha compromès a fer. El sentit del deure és la garantia de vitalitat d'un País. El FRONT NACIONAL DE CATALUNYA defensa el principi que el no compliment dels deures justifica la limitació dels drets per principi consignats.

EL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA ÉS ENEMIC DE TOTA FÓRMULA TIRÀNICA DE PODER.

EL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA defensa la revisió a fons de les CONDICIONS SOCIALS I ECONÒMIQUES A QUÈ ESTAN SOTMESOS ELS TREBALLADORS. Lluita per la DIGNIFICACIÓ MORAL I MATERIAL, PER LA SUPERACIÓ DE LA LLUITA DE CLASSES, PER L'ESTABLIMENT D'UN CLIMA DE COL·LABORACIÓ PROFUNDA DELS TREBALLADORS A LES TASQUES DE GOVERN. UN TREBALLADOR CATALÀ ÉS UN DEMÒCRATA CATALÀ.

EL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA aspira a fornir el País del veritable instrument polític de la democràcia catalana.

FRONT NACIONAL DE CATALUNYA
COMISSIÓ DE CATALUNYA

1.3. *Moviment Socialista de Catalunya-Front Orgànic del Socialisme Català: Front de la Llibertat, Moviment Socialista de Catalunya, [s.l.], 11-IX-1945*

1.4. CNT ¡Abajo Franco!: *Confederación Nacional del Trabajo*, [s.l.], 1946

C.N.T.

¡ABAJO FRANCO! ¡ABAJO FALANGE! TODOS LOS OBREROS DEL MUNDO ESTÁN A NUESTRO LADO. LA RUPTURA DE RELACIONES DIPLOMÁTICAS CON FRANCO POR PARTE DE LAS NACIONES ALIADAS ES INMINENTE. ¡AGITAD! PROTESTAD, SECUNDAD DESDE EL INTERIOR LA ACCIÓN DESARROLLADA DESDE EL EXTERIOR A FAVOR DE UNA ESPAÑA LIBRE Y DEMOCRÁTICA.

C.N.T.

Esta hoja no la tires. Pásala a un compañero.

1.5. *La carta de Dolores Ibárruri: Partido Comunista de España*, [s.l.], 17-XII-1945

La carta de Dolores Ibárruri

La camarada Dolores Ibárruri, Secretario general del Partido Comunista de España, ha enviado a los dirigentes de partidos y organizaciones antifascistas y personalidades republicanas españolas, la siguiente carta:

Toulouse, 17 de diciembre de 1945

Distinguido compatriota:

Al examinar la situación de nuestro país a la luz de los últimos acontecimientos, la dirección del Partido Comunista ha comprobado la existencia de un serio peligro para el porvenir de España, de la República y de la democracia.

Este peligro proviene de las maniobras que los fascistas y reaccionarios del interior y del exterior de España hacen para salvar al régimen franquista de la crisis en que se debate, y buscar una solución contraria a los deseos del pueblo y a los intereses de la Nación.

La expresión más acabada de estas maniobras, es el propósito de concertar un compromiso entre el franquismo y ciertos

sectores republicanos, que de llevarse a la práctica, posibilitaría la perpetuación en nuestra Patria de un régimen reaccionario, frustrando las esperanzas y los anhelos del pueblo y de sus masas trabajadoras y haciendo de España un país feudatario de no importa cual potencia extranjera.

El argumento esgrimido para justificar ese compromiso es «evitar la efusión de sangre» y preparar «la vuelta pacífica a la normalidad».

El Partido Comunista afirma que cualquier compromiso con el franquismo no sólo no evitará la fusión de sangre y la continuación de la guerra civil, que existe latente en nuestro país, sino que hará inevitable su desarrollo.

Los partidarios del compromiso hablan de organizar un plebiscito dirigido por agentes franquistas y bajo control extranjero. Realizado en tales condiciones, el plebiscito sería una burla sangrienta y un fraude escandaloso, que permitiría a Franco dar una apariencia democrática a su régimen fascista terrorista.

El Partido Comunista se pronuncia resueltamente contra todo compromiso con Franco, y no aceptará intervenciones extrañas que comportarían merma temporal o definitiva de la soberanía e independencia de nuestra Patria.

El Partido Comunista se ha esforzado por organizar la lucha armada y el levantamiento nacional contra el régimen francofalangista, considerando que éste era el mejor procedimiento para acabar con él y destruir sus raíces. Pero nunca hemos renunciado a otros medios de acción y de lucha contra el franquismo, si la unidad de las fuerzas antifranquistas los hace posibles y eficaces.

Por eso el Partido Comunista, en su deseo de poner fin a los sufrimientos de nuestro pueblo y de evitar nuevas luchas sangrientas que consumen la ruina de nuestro país, está dispuesto a llegar a un acuerdo con todas las fuerzas antifranquistas nacionales sobre la base de una organización de una consulta al pueblo, en la que éste, libre y democráticamente, se pronuncie por el régimen en que quiere vivir y gobernarse.

El Partido Comunista tiene absoluta confianza en el amor del pueblo a la República democrática, y por ello propone esta consulta popular, si bien la condiciona a determinadas circunstancias que difieren fundamentalmente del plebiscito que quieren los partidarios del compromiso.

Esta consulta al pueblo deberá hacerse después de haber arrojado a Franco y Falange del Poder, y no bajo controles extranjeros, sino dirigida por un Gobierno de coalición nacional en el que participen todas las fuerzas, desde los republicanos, socialistas, cenetistas, comunistas, representantes de Cataluña, Euzkadi y Galicia, hasta los monárquicos y militares antifranquistas.

Para colaborar en la organización de esa consulta, podrían funcionar los gobiernos autónomos de Cataluña y Euzkadi con iguales características que el Gobierno Nacional.

La misión del Gobierno de coalición nacional será la de liberar a los encarcelados, facilitar el retorno de los emigrados, depurar el aparato del Estado de todo vestigio falangista y organizar la consulta al pueblo.

Una vez conocida la voluntad nacional, si como estamos ciertos, el pueblo se pronuncia por la República, el Gobierno deberá entregar el Poder al Presidente interino de la República, el cual encargaría la formación de un nuevo Gobierno expresión de la voluntad popular, que pondría en marcha las instituciones republicanas y convocaría a elecciones en el plazo más breve posible.

Esta es la solución que el Partido Comunista propone, impulsado por la preocupación de acelerar la caída del franquismo y ahorrar sangre y sufrimientos a nuestro pueblo, lo que no excluye que estemos dispuestos a examinar cualquiera otra que pueda ser propuesta con idénticos fines.

Considerando urgente e indispensable que las fuerzas republicanas adoptemos una posición común, sin la cual no es posible dar una solución democrática al problema político español, me dirijo a usted al mismo tiempo que lo hago a los dirigentes de otros partidos y organizaciones antifascistas y personalidades republicanas, proponiendo la celebración de una reunión conjunta, a fin de poder llegar a un acuerdo y establecer un programa de acción común.

Y sobre la base de este acuerdo, dirigirnos después colectivamente a las fuerzas monárquicas y militares antifranquistas que estén dispuestas a colaborar con nosotros en la acción para acabar con el régimen franquista y organizar la consulta al pueblo.

Por múltiples razones políticas y geográficas, que no es del caso enumerar, estimo que el lugar más adecuado para celebrar dicha reunión es París. Quienes no pudieran acudir personalmente por

imposibilidad material, harían conocer sus puntos de vista por escrito o por delegación.

Gustosa someto a su consideración nuestras proposiciones, agradeciéndole por anticipado me dé a conocer su opinión al respecto.

Esperando sus gratas noticias le saluda atentamente.

DOLORES IBÁRRURI

Secretario General del Partido Comunista de España

Esta carta ha sido enviada hasta ahora a los señores: Diego Martínez Barrio, José Giral, José Antonio de Aguirre, José Irla, Juan Negrín, Francisco Largo Caballero, Indalecio Prieto, Manuel Portela Valladares, Santiago Casares Quiroga, Miguel Maura, Luis Jiménez de Asúa, Álvaro de Albornoz, Julio Álvarez del Vayo, Fernando de los Ríos, Manuel Torres Campañá, Luis Nicolau d'Olwer, Ángel Ossorio y Gallardo, Augusto Barcía, Mariano Ruiz Funes, Luis Fernández Clérigo, Antonio Velao, Ramón González Peña, Ángel Galarza, Segundo Blanco, Federica Montseny, Juan López, Juan García Oliver, Tomás Bilbao, José Terradellas, Carlos Pi y Sunyer, Enrique de Francisco, Julio Just, general Vicente Rojo, Alfonso R. Castelao, doctor Manuel Márquez, doctor Carrasco, Lamonedá, Rodríguez Vega, Santaló.

1.6. Català, no oblidis!: Partit Socialista Unificat de Catalunya-Comitè del 1r sector, Barcelona, 19-VII-1946

Català, no oblidis!

19 de juliol 1936 (República, Estatut)

La República t'havia donat:

Llibertat d'expressió, de pensament, de reunió i de lliure associació.

L'Estatut de Catalunya permeté el reconeixement de les llibertats nacionals del nostre poble.

Escoles i més escoles. – Grups escolars pels teus fills.

La Universitat al alcanç de totes les classes socials.

Cultura i progrés polític, social i econòmic.

19 de juliol 1946 (Paradís franquista)

Eliminació de tots els drets més elementals de tot ciutadà lliure.
Pressupostos astronòmics de guerra i governació.
La nostra parla i la nostra ensenya, vexades i escarnides.
Les llibertats nacionals, trepitjades.
Les escoles convertides en casernes.
Glorificació del sabre i menyspreu de l'art, la ciència i la cultura.

Decideix-te

Lo que Franco t'imposa per la força solament amb la lluita oberta i decidida, conseguiràs spendre-t'en.

Català, a la lluita!

Fes el primer pas propugnant un front únic de lluita antifranquista, combatent.

Tots al costat del Govern de la Generalitat de Catalunya al exili presidit pel Sr. Irla, i del Govern de la República que presideix el Sr. Giral.

Visca la República! Visca Catalunya!

Partit Socialista Unificat de Catalunya
Comité del 1er Sector

1.7. CNT. Comerciantes: Confederación Nacional del Trabajo, [s.l.], 1946

C. N. T.

COMERCIENTES, INTELLECTUALES, CLASE MEDIA, ARTESANADO:

FRANCO Y FALANGE SON LA MISERIA PARA VOSOTROS, LA IGNOMINIA PARA EL PAÍS. FRANCO HA VENDIDO A ESPAÑA AL EXTRANJERO. ESPAÑA SOLO CONSEGUIRÁ REALIZAR SU NIVEL ECONÓMICO, INCORPORARSE AL RITMO DE LAS DEMÁS NACIONES DE EUROPA, CUANDO PUEDA INDEPENDIZARSE DE LAS TUTELAS POLÍTICAS Y ECONÓMICAS QUE HOY HACEN DE NUESTRO PAÍS UNA COLONIA. VUESTRO DEBER ESTÁ FRENTE A FRANCO Y A FALANGE, AL LADO DEL PUEBLO TRABAJADOR, POR EL RESTABLECIMIENTO DE UNA REPÚBLICA QUE GARANTICE LA PRÁCTICA Y EL RESPETO DE LOS DERECHOS DEL HOMBRE Y DEL CIUDADANO.

C. N. T.

Esta hoja no la tires. Pásala a un compañero.

1.8. Partido Obrero de Unificación Marxista (P.O.U.M.): Comité Ejecutivo del Partido Obrero de Unificación Marxista, [s.l.], VII-1946

Partido Obrero de Unificación Marxista (P.O.U.M.)

Camaradas antifascistas: El 18 de julio, la Falange va a celebrar el décimo aniversario en que, junto con las tropas de Hitler y Mussolini, iniciaron el martirio del pueblo español.

Durante todo este tiempo, la España popular no ha conocido más que HAMBRE, HAMBRE y HAMBRE.

Y al lado de esta miseria del pueblo, discurre la vida plácida y cínica de los ladrones que mangonean los abastecimientos, de los militares, de los burócratas falangistas y de los orondos y lironos burgueses. Ellos tienen la barriga llena y no conocen las privaciones. Y tampoco trabajan.

Y es con tales sujetos, que tan bien conoces, que la C.N.S. quiere, camarada de la fábrica, del taller o de la oficina, que fraternices el 18 de julio.

No, camarada: ningún asalariado debe fraternizar con los que le explotan sin piedad durante el resto del año. Ese día debes convertirlo en una jornada de acción antifranquista.

No acudid a ningún acto de «Unidad» con vuestros enemigos! Incorpórate al frente de lucha contra tanta miseria formando en tu sindicato de clase!

Vivan los Comités de Enlace U.G.T.-C.N.T.!

Viva la Alianza de Fuerzas Democráticas!

Julio de 1946

Comité Ejecutivo del P.O.U.M.

1.9. Esquerra Republicana de Catalunya, recorda la data del primer de maig...: Esquerra Republicana de Catalunya, [s.l.], 1-V-1946

Esquerra Republicana de Catalunya, recorda la data del primer de maig i fa acte de presència al costat dels treballadors catalans, fidel a la seva política de defensa d'una àmplia llibertat nacional catalana, com a únic mitjà per tal que el profit de la nostra producció i de la nostra economia, reverteixin en favor dels treballadors catalans i no sigui emprat per a finançar exèrcits i paràsits forans de tota mena.

Esquerra Republicana de Catalunya, sempre rebel al jou feixista, saluda en aquesta diada, les organitzacions sindicals clandestines de casa nostra i les lliures d'arreu del món, que tant col·laboren en la lluita anti-franquista.

Treballadors catalans: Visca Catalunya!! i Visca la República dels pobles ibèrics!!

Diada del primer de maig del 1946

1.10. ¡A los metalúrgicos y a todos los trabajadores!: Sindicato de la Metalurgia de Barcelona-Unión General de Trabajadores, Barcelona, 16-II-1947

U.G.T.

F.S.M.

¡A los Metalúrgicos y a todos los trabajadores!

El recuerdo y las enseñanzas del 16 de Febrero de 1936 deben impulsarnos a embestir con mayor fuerza nuestros golpes contra el baluarte franquista, a redoblar con mayor tenacidad nuestros esfuerzos por nuestra unidad en la industria.

Luchemos contra el engaño de las bases de la C.N.S.

Manifestemos nuestra repulsa al compromiso y la claudicación y nuestra fe y confianza en la República y sus organismos representativos.

Opongamos nuestra acción más resuelta a los crímenes, torturas y detenciones brutales del franquismo.

Hagamos sentir la fuerza de nuestra unidad y nuestra lucha a los que pretenden ahogar el odio y el descontento de todo el país.

Transformemos las fábricas en fortines de constante protesta
y acción antifranquista.
¡Viva la República!

El Sindicato de la Metalurgia de Barcelona
16 de Febrero de 1947

1.11. ¡Abaix el terror!: Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya, [s.l.], [s/d]

¡ABAIX EL TERROR!

És possible salvar a WILSON BATLLE NUMEN MESTRES i altres 16 companys.

Sí, és possible: cartes: més cartes als consulats, als llocs oficials exigint la supressió de la pena de mort, el procés civil. La campanya existent ha assolit l'aplaçament pel procés i la intensificació s'obtindrà l'alliberament.

Sols amb la lluita organitzada vencerem.

¡Per la República!

J.S.U.C.

El règim s'adapta, l'oposició també: la lluita antifranquista als anys 50

Amb l'arribada dels anys 50, el règim de Franco va superar definitivament la seva etapa d'endrecament i —després d'haver esquivat la (no insuportable) pressió internacional en la immediata postguerra mundial— va poder-se adaptar sense excessius problemes al nou context de la Guerra Freda, entrant així en un període caracteritzat per una relativa estabilitat i per l'existència d'un consens gens menyspreable en determinats sectors de la població espanyola.

En l'àmbit internacional, la rígida divisió del món en dos blocs enfrontats va afavorir —com s'ha dit anteriorment— la supervivència de la dictadura franquista, ara vista com una parella poc agradable però, al mateix temps, potencialment útil. Els primers anys 50 van veure, consegüentment, una lenta però constant rehabilitació d'Espanya, que així va poder ingressar en els organismes diplomàtics mundials: el 1950, a la FAO; el 1952, a la UNESCO; i finalment, l'any 1955, a les mateixes Nacions Unides. Encara que l'anterior ostracisme —sobretot europeu— no va desaparèixer mai completament (de fet, Espanya no va entrar ni en l'OTAN ni en les noves institucions europees com la CEE)¹, i tot

¹ Sobre les relacions entre Espanya i Europa en aquest període, vegeu M. T. LA PORTE: *La política europea del règimen de Franco: 1957-1962*, EUNSA, Pamplona:1992.

i mantenir una actitud diplomàtica sovint ambigua (com en el cas de la mal digerida descolonització del Marroc, o respecte al nou govern cubà de Castro), l'esmentada rehabilitació del règim va prosperar també, i sobretot, gràcies al fonamental suport del Vaticà i dels Estats Units. Amb la Santa Seu, que ja havia acceptat celebrar el Congrés Internacional Eucarístic a Barcelona l'any 1952, Franco va signar, un any després, un important concordat; d'altra banda, el pacte signat amb Washington el setembre de 1953 (un pacte que rebrà la seva escenificació amb la visita d'Eisenhower a Espanya el 1959), a més de garantir als nord-americans una base estratègica fonamental, va ser crucial per les seves conseqüències econòmiques i polítiques indirectes².

Internament, l'Espanya dels anys 50 es va caracteritzar sobretot per la incessant cerca d'un equilibri entre les diferents faccions del règim, amb una sèrie de remodelacions governatives destinades, en l'òptica del *generalísimo*, a evitar el predomini massa descarat d'alguna de les famílies del nucli dirigent. S'expliquen així els canvis de 1951 (amb un fugaç retorn de Falange) i de 1957, caracteritzats pels hàbils «jocs de contrapesos» desplegats per un Franco sempre poc inclinat a una completa definició ideologicopolítica del seu règim, desconfiat respecte a qualsevol consideració sobre la seva successió i cada vegada més propici a presentar-se davant els espanyols com un «pare de la pàtria» contra qualsevol mena de discòrdia interior. De tota manera, tot i mantenir un rígid control sobre l'Estat, el dictador va començar a delegar, cada vegada més, les funcions de govern en les mans dels seus col·laboradors, com ara l'almirall Carrero Blanco o aquells funcionaris que van posar en marxa, malgrat les resistències del mateix Franco, el decisiu Plan de Estabilización Económica. Decisiu perquè, malgrat les petites millores dels anys 50, no serà fins a la seva aprovació en 1959 quan l'economia espanyola (renunciant als originaris plantejaments autàrquics de derivació feixista, i apostant per la liberalització) entrarà en una etapa de crei-

² Vegeu A. VIÑAS: *En las garras del águila: los pactos con Estados Unidos, de Francisco Franco a Felipe González: 1945-1995*, Crítica, Barcelona:2003.

xement que garantirà un parcial progrés en les condicions de vida de la població³.

Mentre el règim anava consolidant la seva posició, adaptant-se, encara que a contracor, als nous temps, l'oposició antifranquista es va veure igualment forçada a buscar nous camins i noves estratègies de lluita per a poder acabar amb la dictadura i reimplantar la democràcia al país. La despietada repressió de la qual van ser objecte a la fi dels anys 40 va deixar els moviments clandestins en una situació d'extrema dificultat: les detencions massives de militants —com hem vist al capítol anterior— havien conduït a la pràctica desaparició, en territori català, d'algunes de les organitzacions anteriorment més actives, com ara ERC, el POUM i la CNT. Poc millor, d'altra banda, era la posició del PSUC i del MSC, aïllats, amb escassos marges d'actuació i sovint desconnectats respecte a la veritable situació de l'interior. Si afegim a aquest quadre problemàtic les dificultats per a reorientar i replantejar la lluita (una vegada que el nou context internacional havia enterrat les il·lusions dels anys 40), la feblesa de la possible alternativa monàrquica i la pràctica fi de l'activitat dels maquis, podem entendre perfectament per què la primera meitat de la dècada dels 50 va ser el període més negre per a les forces d'oposició.

No obstant això, tot allò que acabem de comentar no va impedir l'existència d'importants —encara que esporàdics i geogràficament limitats— esclats de conflictivitat al país, el més conegut dels quals va ser la massiva vaga de tramvies que es va donar a Barcelona l'any 1951. Els fets que van originar la protesta són prou coneguts: els barcelonins van esclatar quan es van assabentar que el preu del bitllet senzill, a Madrid, havia baixat a 40 cèntims, mentre la Compañía de Tranvías de Barcelona pujava el mateix títol de transport de 50 a 70 cèntims. Així, l'1 de març, milers i milers de ciutadans de la metròpoli catalana van decidir

³ Sobre la política interior espanyola als anys 50, vegeu J. TUSELL: *Dictadura franquista y democracia, 1939-2004*, Crítica, Barcelona:2005, pp. 128-168. Sobre l'economia, vegeu A. MAYAYO I ARTAL, Paola LO CASCIO i J. M. RÚA: *Economía franquista y corrupción*, Flor del Viento, Barcelona:2010.

traslladar-se a peu cap al seu lloc de treball, començant un boicot als tramvies —que van circular buits durant tot el dia— que va agafar cada vegada més força en els dies següents, especialment després de brutals intervencions de la policia (amb morts i ferits inclosos). Ni tan sols la tornada a les antigues tarifes, autoritzada des de Madrid, va ser capaç de frenar la ràbia dels ciutadans i dels treballadors, fins al punt que aquests últims, tot i les pressions rebudes, van convocar una vaga general per al 12 de març que va reunir centenars de milers de persones i va pràcticament paralitzar la ciutat, tot i la violenta reacció de les autoritats.

Més que pels resultats efectivament obtinguts —de fet, la vaga va ser durament reprimida per la Guàrdia Civil, i l'intent d'exportar iniciatives semblants a altres ciutats espanyoles va fracassar— la importància dels esdeveniments de principi de 1951 rau sobretot en el fet que, per primera vegada des del final de la guerra, grans sectors de la població catalana van desafiar el règim, mostrant el seu explícit descontentament per les dures condicions de vida i atrevint-se a convocar una vaga massiva i espontània⁴. Precisament aquesta espontaneïtat va preocupar especialment els dirigents de la dictadura: tot i que també algunes organitzacions antifeixistes clandestines (per exemple POUM, CNT, FNC) es van sumar a les protestes, difonent propaganda no desposseïda de certa gràcia (vegeu *Teatro cómico de Barcelona*)⁵, fou essencialment la iniciativa popular l'element decisiu en la mobilització dels catalans. Una iniciativa popular que es va manifestar també en una àmplia producció d'irònics cartells, fulls volants i pamflets dirigits a ridiculitzar el detestat governador civil Baeza de Alegría (substituït, precisament amb motiu de la vaga, per Acedo Colunga) i el seu suposat idil·li amb la coneguda vedet Carmen de Lirio (vegeu *Parte meteorológico de la Ciudad de Barcelo-*

⁴ Sobre les difícils condicions de vida a la Catalunya de la postguerra, vegeu Carme MOLINERO i P. YSÀS: *Patria, pan y justicia. Nivell de vida i condicions de treball a Catalunya, 1939-1951*, La Magrana, Barcelona:1985.

⁵ *Teatro Cómico de Barcelona*: Comité Interdepartamental del (Rhône-Alpes) del Partido Obrero de Unificación Marxista, Lió, 22-III-1951, referència: document 2.1.

na⁶ i *Barcelona: Pánico en las calles*)⁷. Encara més greu, en l'òptica del règim, va ser la cohesió gairebé total dels barcelonins en la protesta, ja que al boicot dels tramvies es van sumar també els «addictes», com monges i fins i tot falangistes, que toleraven malament la diferència de tracte entre la capital d'Espanya i la seva ciutat i que afirmaven que «España es una y para todos igual» (vegeu *Barcelona*)⁸.

De tota manera, malgrat la seva importància, la vaga de tramvies de 1951 va quedar com un episodi força aïllat en el general context de crisi de l'antifranquisme, ja que no serà fins a la segona meitat de la dècada quan una sèrie d'importants accions de protesta obriran una nova i fonamental etapa en la lluita contra el règim. Abandonades, obligatòriament, les anteriors estratègies i esperances, la renovació de l'oposició que es va donar a partir de 1956 no fou una conseqüència directa de la voluntat dels dirigents antifranquistes, sinó més aviat el resultat del naixement d'una nova actitud en alguns sectors concrets de la societat civil: menys lligats a antics i superats dogmatismes, aquests sectors apostaven en canvi per un nou plantejament més constructiu i enfocat, sobretot, a la superació de les divisions de la guerra. Un primer senyal d'aquesta nova vitalitat de l'oposició es va donar a Madrid (febrer de 1956), quan violents enfrontaments entre estudiants van acabar amb ferits, detencions (entre d'altres, la de Dionisio Ridruejo) i la posterior defenestració de dos ministres clau com Joaquín Ruiz-Giménez i Raimundo Fernández Cuesta. Aproximadament un any més tard, Barcelona va protagonitzar, una vegada més, un important moviment de protesta contra el règim i les seves polítiques, en la vaga de tramvies del ge-

⁶ *Parte meteorológico de la Ciudad de Barcelona*: [s.n.], Barcelona, 3-III-1951, referència: document 2.2.

⁷ *Barcelona: pánico en las calles*: [s.n.], Barcelona, III-1951, referència: document 2.3.

⁸ *Barcelona. Si eres buen ciudadano...*: [s.n.], Barcelona, 27-II-1951, referència: document 2.4. Sobre la vaga de tramvies de 1951, vegeu H. RAQUER: *El quadern de Montjuïc: records de la vaga de tramvies*, Claret, Barcelona:2001; F. IBÁÑEZ FANÉS: *La vaga de tramvies del 1951: una crònica de Barcelona*, Laia, Barcelona:1977.

ner de 1957. Si, també en aquesta ocasió, el motiu que va desencadenar la crisi va ser la pujada (de 20 cèntims) de les tarifes dels tramvies urbans, s'ha d'afegir que la protesta es va nodrir del general descontentament de la població per les difícils condicions econòmiques generals. A més, el record de l'anterior vaga de 1951 va actuar com a poderós estímul per a gran part dels participants a la protesta, fins al punt que les mateixes consignes que es distribuïen a la població feien referència als fets de sis anys abans i a la posterior victòria obtinguda pels manifestants (vegeu *Barcelonés: si eres buen ciudadano*)⁹. Ara bé, aquesta vegada, les autoritats no van donar marxa enrere i van mantenir la pujada de tarifes (després de detencions i violents enfrontaments, especialment a la Universitat de Barcelona). Els fets del gener de 1957 van demostrar que l'antifranquisme català havia aconseguit superar, com a mínim parcialment, les dificultats dels anys anteriors i que encara era capaç de mobilitzar-se per a dur a terme importants accions de protesta contra el règim¹⁰.

A més, la consistent participació popular a la vaga de tramvies de 1957 va servir per a estimular el naixement de nous grups d'oposició, que van començar a coexistir amb les organitzacions clandestines tradicionals i, tot i la seva escassa força numèrica, van contribuir a la formació d'un variegat bloc social oposat al franquisme i a la superació dels esquematismes de la Guerra Civil, sobretot si considerem que, en molts casos, aquests nous grups van veure la participació de personatges de primera fila dins del mateix franquisme. És aquest el cas dels monàrquics d'Unión Española (UE), un grup fundat per Joaquín Satrústegui, dels democratacristians d'Acción Democrática (AD), liderats per l'esmentat Ridruejo, i del Frente de Liberación Popular (FLP, més conegut com FELIPE) de Julio Cerón, un grup d'esquerra més proper a les posicions del socialisme

⁹ *Barcelonés: Si eres buen ciudadano...*: [s.n.], Barcelona, 1957, referència: document 2.5.

¹⁰ Sobre la vaga de tramvies de 1957, vegeu M. COLL I PIGEM: *La vaga d'usuaris de tramvies de Barcelona de 1957*, Eumo, Vic:2008.

democràtic i del catolicisme de base que als tradicionals plantejaments del PSOE (que, justament en aquells anys, vivia una fase d'important dificultat)¹¹. Si a tot això afegim el nou ferment que agitava els ambients universitaris a tot Espanya, l'incipient europeisme que caracteritzava els nous grups d'oposició i el restabliment —a la fi de la dècada, i després d'alguns anys de trencament gairebé total— dels contactes entre exili i interior, podem fàcilment entendre com, tot i les altisonants proclames del règim sobre la pau interior espanyola, l'antifranquisme estava preparat per a una nova època de lluites i mobilitzacions per a desafiar la dictadura.

Dins aquest nou panorama, els comunistes —que seguien mantenint-se com la principal força organitzada de l'antifranquisme— van prendre la decisió (III Ple del Comitè Central del PCE, setembre de 1957) de convocar, a tot el territori espanyol, una Jornada de Reconciliació Nacional (el 5 de maig de 1958). Aquesta jornada havia de reunir tots els opositors del règim —de qualsevol extracció i ideologia— en nom d'una retrobada unitat contra la dictadura, d'acord amb la nova política de reconciliació nacional aprovada pel PCE l'any 1956 que pretenia trencar la divisió entre vencedors i vençuts promoguda pel franquisme. La Jornada, en la qual els manifestants havien de demanar llibertats, amnistia pels presos i una elevació del nivell de la vida dels espanyols, va veure així l'important esforç organitzador del PCE i, a Catalunya, del PSUC¹²; als fulls volants distribuïts per a l'ocasió, i dirigits a diferents sectors de la societat, es feia especial referència a la necessi-

¹¹ Sobre el FLP, vegeu J. A. GARCÍA ALCALÁ: *Historia del FELIPE: FLP, FOC y ESBA: de Julio Cerón a la Liga Comunista Revolucionaria*, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid:2001; sobre Ridruejo i el seu paper en AD, vegeu F. MORENTE VALERO: *Dionisio Ridruejo: del fascismo al antifranquismo*, Síntesis, Madrid:2006; sobre el paper del PSOE, vegeu A. MATEOS: *El PSOE contra Franco. Continuidad y renovación del socialismo español, 1953-1974*, Editorial Pablo Iglesias, Madrid:1993.

¹² Sobre el PSUC, a partir dels anys 50, vegeu Carme MOLINERO i P. YSÀS: *Els anys del PSUC: el partit de l'antifranquisme, 1956-1981*, Avenc, Barcelona:2010.

tat de superar definitivament els enfrontaments anteriors, amb frases prou explícites com «Prou de blaus i rojos! Prou d'atar uns espanyols contra els altres!» (vegeu *Jornada de Reconciliació Nacional*)¹³. L'èxit de la convocatòria, tot i la gran implicació del PCE i del PSUC, va ser molt menys significatiu respecte a les expectatives dels mateixos organitzadors, ja que el règim va desplegar grans concentracions de forces de seguretat a tot el país; no obstant això, la Jornada va mostrar, una vegada més, la consistent eferescència d'una oposició que no renunciava a presentar el seu constant desafiament a la dictadura i que, malgrat totes les mesures policíaqües, aconseguia mobilitzar una part de la població no tan minoritària. I si l'estratègia comunista d'organitzar massives manifestacions per a posar contra les cordes el règim no va donar els fruits que part de la direcció del partit esperava, no per això s'ha de subestimar la persistència d'un nucli d'antifranquisme que trobava en les accions espontànies precisament el millor instrument per a la lluita.

De fet, a més dels comunistes, d'altres grups, cap al final dels anys 50, van començar a impulsar accions i iniciatives de protesta contra la dictadura. A Catalunya, aquests anys van veure per exemple el creixent protagonisme dels nacionalistes democratacristians que es movien al voltant de la històrica Unió Democràtica de Catalunya (UDC), de la FNEC (molt activa en les protestes al Paranimf de la Universitat de Barcelona el febrer de 1957) i del nou sindicat catòlic Solidaritat d'Obrers Cristians de Catalunya (SOCC, fundat l'any 1958). Un altre grup nacionalista i catòlic —fundat per Frederic Roda i en el qual militava Jordi Pujol— que solia utilitzar per a identificar-se les sigles CC (Crist Catalunya, o Cristians Catalans, segons els casos), va ser l'impulsor, durant els primers mesos de 1959, d'una nova i original iniciativa contra el règim, l'anomenada «Campanya P de Protesta». Aquesta campanya, ideada per Josep Benet (que també es movia al voltant del grup CC,

¹³ *Jornada de Reconciliació Nacional el 5 de maig del 1958*: [s.n.], [s.l.], 1958, referència: document 2.6.

i que poc després promourà la creació de la revista *Serra d'Or*), consistia a pintar a tots els llocs una gran lletra «P» negra, inicial de la paraula «protesta», per a sorprendre la dictadura amb l'espontània manifestació del descontentament de la població. Segons les intencions de Benet, la iniciativa havia de comptar amb el suport i la participació de tots els grups i els partits de l'antifranquisme, de qualsevol extracció ideològica; tot i així, la negativa dels més moderats que la convocatòria fos signada també pel PSUC (una actitud que es mantindrà constant durant els anys successius), va fer que els fulls volants distribuïts només portessin els noms —ficticis— del Partit Demòcrata Cristià de Catalunya i de l'Aliança de Treballadors Cristians de Catalunya, creats justament per a aquesta ocasió (vegeu *Fes aparèixer el signe P per tot arreu*)¹⁴. La campanya, igualment, va veure la implicació de gairebé tots els grups de la resistència antifranquista —comunistes inclosos— i esdevingué un discret èxit (potser no tan consistent com s'havia esperat al principi) i comportà, posteriorment, la detenció per part de les autoritats de molts opositors, entre els quals Manuel Vázquez Montalbán i Oriol Bohigas¹⁵.

De tota manera, una part consistent de l'oposició seguia convençuda que les persistents dificultats econòmiques espanyoles podien actuar com un poderós catalitzador del descontentament de la població, facilitant així l'enderrocament de la dictadura a través d'accions directes, encara que pacífiques. De fet, tal com s'ha mencionat anteriorment, mentre Franco es resistia a canviar de rumb en matèria de

¹⁴ *Fes aparèixer el signe P per tot arreu*: Partit Demòcrata Cristià de Catalunya-Aliança de Treballadors Cristians de Catalunya, Barcelona, 1959, referència: document 2.7.

¹⁵ Sobre la «Campanya P de Protesta» i la implicació de Josep Benet, vegeu A. MANENT: *El Molí de l'Ombra: dietari polític i retrats, 1946-1975*, Edicions 62, Barcelona:1986, pp. 121-122; M. SAYRACH i M. A. SAYRACH: *Pas a pas, camí de l'alba: memòria de l'Acadèmia de Llengua Catalana*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat (PAM), Barcelona:2007, p. 103; *Miscel·lània d'homenatge a Josep Benet*, PAM, Barcelona:1991; P. VEGA i F. JAUREGUI: *Crònica del antifranquisme*, Planeta, Barcelona:2007, pp. 252-257 (també sobre el «Cas Galinsoga»).

política econòmica i a adoptar el Plan de Estabilización que li suggeria el ministre d'Hisenda Navarro Rubio, les condicions de vida de la majoria dels espanyols seguien estançades, sense millores consistents i sobretot cada vegada més allunyades de les dels altres països d'Europa Occidental, protagonistes d'un impressionant creixement justament en aquell mateix període. Aquestes consideracions van propiciar la decisió dels comunistes de convocar, el 18 de juny de 1959, una gran Vaga Nacional Pacífica que —segons les intencions d'alguns dels membres de la direcció del PCE com el mateix Carrillo— havia de paraitzar el país i forçar una important acció de masses contra el règim. Als mesos anteriors a la vaga, tant el PCE com el PSUC es van dedicar a cercar el suport de les altres forces d'oposició per a garantir el màxim èxit possible a l'acció; tot i així, malgrat les adhesions, entre d'altres, del MSC, del FNC i del FLP, les divisions van impedir una efectiva organització unitària de la vaga, que va quedar a les mans dels comunistes. Al mateix temps, PCE i PSUC van complir també un gran esforç per a donar propaganda a la seva iniciativa, repartint fulls volants en grans quantitats a tot el territori espanyol, i dirigint-se tant als treballadors industrials de les ciutats com als pagesos (vegeu *Els pagesos també han de preparar la vaga nacional*)¹⁶. La Vaga Nacional Pacífica, però, va resultar un «estrepitoso fracaso»¹⁷: si bé, per primera vegada, consistents nuclis de pagesos —especialment a Andalusia— van participar en l'acció, el seguiment general es va limitar gairebé exclusivament als militants i simpatitzants comunistes; el règim, a més, va aprofitar la vaga per a efectuar una nova onada de detencions contra alguns dels dirigents més destacats de l'oposició, com per exemple el comunista Simón Sánchez Montero i el líder del FLP Julio Cerón. Una vegada més, l'estratègia del PCE i del PSUC de plantar cara directament a la dictadura, mitjançant una gran convo-

¹⁶ *Els pagesos també han de preparar la vaga nacional*: Partit Socialista Unificat de Catalunya, [s.l.], 1-VI-1959, referència: document 2.8.

¹⁷ R. ARACIL, J. OLIVER i A. SEGURA: *El mundo actual: de la Segunda Guerra Mundial a nuestros días*, Universitat de Barcelona, Barcelona:1998, p. 308.

catòria popular, es va convertir en una derrota: encara que la mateixa direcció comunista —que justament a final de 1959 escollirà Santiago Carrillo com a secretari general— intentarà matisar les dimensions del fracàs, el resultat de la Vaga Nacional Pacífica marcarà un ulterior i important punt d'inflexió en l'evolució del moviment antifranquista. Noves formes de lluita, la necessitat d'una millor connexió entre la població i l'oposició organitzada i, finalment, l'emergència d'un nou moviment obrer que es plasmarà en el naixement de Comissions Obreres (CCOO) van gairebé enterrar les estratègies que fins aleshores havien estat dominants i van obrir el camí per a una profunda renovació de la mateixa oposició clandestina a partir de la fi dels anys 50¹⁸. Una oposició que, sense deixar de ser «política», es farà cada vegada més «social», ampliant-se també a sectors de la població aliens a la militància antifranquista de caire més tradicional: i si aquesta transformació, com veurem, es plasmarà definitivament durant els anys 60, els seus primers senyals es poden identificar precisament en els darrers anys de la dècada anterior.

A Catalunya, l'emergència d'aquesta nova oposició social al franquisme va trobar un terreny molt fèrtil per a poder-se expressar, ajudada com va ser per la política anticatalana del mateix règim i —també— per l'esmentat naixement de grups i organitzacions de marcada orientació nacionalista i catòlica. I precisament el territori català va ser l'escenari, durant la segona meitat de 1959 i les primeres setmanes de 1960, d'una nova campanya de protesta que, partint d'un fet concret, es va transformar en una oberta contestació a un dels pilars del franquisme a Barcelona: el famós «Afer Galinsoga» —d'això es va tractar— no solament va representar una queixa contra el detestat periodista de Cartagena, sinó sobretot una veritable mostra de la creixent desafecció de Catalunya vers l'opressió exercida per la dictadura¹⁹.

¹⁸ Vegeu per exemple X. DOMÈNECH SAMPERE: *Clase obrera, antifranquismo y cambio político: pequeños grandes cambios, 1956-1969*, Los Libros de la Catarata, Madrid:2008.

¹⁹ Sobre el «Cas Galinsoga», vegeu J. M. HUERTAS: *Una història de «La Vanguardia»*, Angle, Barcelona:2006, pp. 158-162; E. BUSQUETS I MOLAS:

També en aquest cas els fets són coneguts: Luis Martínez de Galinsoga, un franquista de cap a peus que el règim havia imposat com a director de *La Vanguardia Española* el maig de 1939, i que durant vint anys havia exercit un control total sobre el diari més venut a Catalunya (sovint en oberta oposició als mateixos propietaris, la família Godó), va començar a precipitar la seva destitució escoltant algunes paraules en català durant el sermó a l'església barcelonina de Sant Ildefons, el 21 de juny de 1959. Incapaç de contenir el seu rabiós anticatalanisme, Galinsoga es va queixar davant els capellans, proferint la famosa frase de «Todos los catalanes son una mierda» i confirmant l'episodi, alguns dies després, en una correspondència amb el pare Sagner, de la mateixa església. L'episodi, tot i que no immediatament, va arribar al coneixement del públic i fins i tot d'alguns integrants de l'oposició antifranquista —com el mateix Jordi Pujol i altres catòlics catalanistes—, que de seguida es van mobilitzar per organitzar una campanya contra Galinsoga, aprofitant la creixent indignació popular i promovent el boicot contra *La Vanguardia*. Aquests grups opositors van començar a repartir fulls volants als ciutadans, apel·lant a la seva dignitat i incitant-los a deixar de comprar el diari (vegeu *Anònims Galinsoga (Dignitat contra xuleria)*)²⁰; en un segon moment, davant la inicial falta de reaccions dels Godó, les accions es van fer encara més directes (diaris estripats i cremats als carrers, cartes als anunciants perquè retiessin les seves insercions publicitàries, fins i tot pedrades contra els vidres del local de *La Vanguardia*). El boicot, tot i no comptar amb l'explícit suport dels partits clandestins (encara que alguns militants participessin a la campanya a títol personal), va convertir-se en un èxit impressionant, i en una gran font de preocupacions per als dirigents franquistes i per als Godó: mentre continuaven les estripades

---

Quaranta anys de periodisme barceloní, Pòrtic, Barcelona:1976, pp. 392-393; C. BARRERA: *Periodismo y franquismo. De la censura a la apertura*, Ediciones Internacionales Universitarias, Barcelona:1995, pp. 76-77. Vegeu també els materials recollits a J. M. FIGUERES: *Materials d'història de la premsa a Catalunya (segles XIX i XX)*, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra:1995, pp. 73-85.

públiques de *La Vanguardia*, el diari perdia milers de subscriptors i veia baixar el seu tiratge constantment (vegeu *Anònims Galinsoga (més de 14.000 baixes)*)²¹. Malgrat els desesperats intents del mateix Galinsoga de retractar-se, la cada vegada més massiva mobilització dels catalans — que s’anava expressant en les formes més diverses (vegeu *Anònims Galinsoga (gran manifestació de clàxons)*)²²— finalment va obligar el règim a cessar el director (7 de febrer de 1960), que fou ràpidament substituït per Manuel Aznar, ja predecessor de Galinsoga durant els primers mesos de 1939 (vegeu *Anònims Galinsoga (requiem por un director)*)²³. Aquesta decisió del consell de ministres es va emmarcar en un general intent franquista de calmar els ànims dels catalans i de «recuperar» la regió a la causa del règim; tot i això, la destitució de l’odiat director de *La Vanguardia* va ser vista, per gran part dels organitzadors del boicot, només com una primera etapa en la lluita per la recuperació de les llibertats del poble català (vegeu *Anònims Galinsoga (al poble de Catalunya)*)²⁴. I la prova d’aquesta actitud es farà evident poques setmanes després, quan la visita de Franco a Catalunya donarà lloc als coneguts «Fets del Palau», com es veurà al següent capítol.

²⁰ *Dignitat contra xuleria*: [s.n.], [s.l.], 1959, referència: document 2.9.

²¹ *Més de 14.000 baixes a «La Vanguardia»*: [s.n.], [s.l.], 4-I-1960, referència: document 2.10.

²² *Gran manifestació de clàxons*: [s.n.], [s.l.], 1959, referència: document 2.11.

²³ *Requiem por un director*: [s.n.], [s.l.], 1960, referència: document 2.12.

²⁴ *Al poble de Catalunya*: [s.n.], [s.l.], 1959, referència: document 2.13.

DOCUMENTS
CAPÍTOL II

2.1. *Teatro Cómico de Barcelona: Comité Interdepartamental del (Rhône-Alpes) del Partido Obrero de Unificación Marxista, Lió, 22-III-1951*

TEATRO CÓMICO DE BARCELONA

COMPañÍA DE REVISTAS DEL GOBIERNO CIVIL

DIRECTION: COMPañÍA DE TRANVÍAS

ESTRENO DE LA SÚPER REVISTA

!!!NO TE QUIERO TRANVÍA!!!

Original del maestro: Pueblo Barcelonés

Música: Tuna Universitaria

PRIMER ACTOR Y DIRECTOR: Eduardo Baeza Alegría

PRIMERA SÚPER-VEDETTE: Carmen del Lirio

SEGUNDOS ACTORES: Concejales, Jefes y Accionistas

TIPLES Y CORISTAS: Secretarías y amigas

VESTUARIO, JOYAS Y CLIPERS: Caja Gobierno Civil

ACOMPañAMIENTO: Policía Armada

CUADROS

TRANVÍA, QUE SOLO VAS POR LA VÍA...

QUE FRÍO MADRIGAL, EL TRANVÍA SIN CRISTAL

VOY SIN «TROLE», OLE Y OLE

SOY REA CONDENADA, QUE LA ACOMPaña LA ARMADA

¿NO MONTE VD. SEÑOR? MEMONTA EL GOBERNADOR (exclusiva de la supervetette)

Los intermedios serán amenizados por los estribillos populares que cantará todo el público de la sala:

MÚSICA DE *AY MI SOMBRERO!*

Tranvía, ay mi tranvía
que repelao te han de Jao
mi vida, quién lo diría

que fueras tan desgraciao;
tus vidrios que como ojazos
firmes y muy brillantes
rompieron en mil pedazos
unidos los estudiantes

MÚSICA DE *SE VA EL CAIMÁN*

Se van a pié se van a pié
los chicos de Barcelona
se van a pié, se van a pié
los chicos de Barcelona.
Porque en Marzo ya empezó
el boicot a los tranvías
con rotura de cristales
y petardos en las vías.

Estribillo

Los troles y los letreros
no sirven para nada
pues los tienes por los suelos
a pesar de estar la Armada.

Estribillo

Aunque seas un magnate
O un simple trabajador
te echarán muchos tomates
de clase superior.

Estribillo

Sé buen ciudadano
y no cojas el tranvía
solo van los muy marranos
Jefes de la Compañía

Estribillo

Si subes al tranvía
aunque alguien a ti te guarde
pagarás al tío Alegría
los Amores con la Carmen

(A parte seguirán los Estribillos de otros intermedios)

La Empresa matendrá el Cartel mientras la Compañía de Tranvías perciba...!!! los 70 céntimos a los actuales viajeros... invisibles y tan pronto se estrablezca los 40 céntimos, igual que en Madrid, se representará, bajo la Dirección de: BARCELONA CÍVICA, «LA VICTORIA DE LA RAZÓN DE UNA CIUDAD», que está en período de ensayo.

SEÑORITA: Quiere juventud, belleza y lozanía? Absténgase de cojer más el tranvía.

BARCELONESES TODOS: Huir de las malas compañías y la Compañía de Tranvías es una de ellas.

CONSEJO: No subas al tranvía, si no quieres que te pille una pulmonía.

Copia de hojas repartidas por nuestros compañeros de Barcelona cuando la huelga: las cuales publicamos para todos los emigrados españoles.

Lyon, 22-3-1951

El Comité Interdepartamental del (Rhône-Alpes) del P.O.U.M.

2.2. *Parte meteorológico de la Ciudad de Barcelona: [s.n.], Barcelona, 3-III-1951*

Parte meteorológico de la Ciudad de Barcelona

Día 3 de Marzo de 1951. Tercer día triunfal.

Situación general: Se afianzan las altas presiones sobre la Ciudad de Tranvías, motivadas por la corriente de indignación contra la misma, creando una situación favorable para que se produzcan fuertes pedriscos en los Tranvías. La borrasca producida, amenaza desplazarse hacia otros sectores estraperlistas.

Reina buen tiempo y alegría en el ánimo ciudadano, mostrándose los tranvías despejados, aunque con algunos claros en sus cristales.

Al amanecer presentaban las calles animada circulación que ha durado todo el día.

El espesor de los cristales recogidos en las cocheras, es de un metro veinte centímetros.

Previsión para el público: Seguirá el mismo régimen de hoy hasta el descenso que se espera de las tarifas.

Datos locales: Previsión atmosférica al nivel del mar de abuso: 0°70, bajando. Temperatura del público: al rojo vivo. Recaudación de la Cia. de Tranvías: inapreciable. Estado de la mar: gruesa y de mucho fondo. Tiempo probable: sin dificultad en las rutas del Metro y Autobuses.

Para el público en general: Buen tiempo para los zapateros y taxistas.

2.3. Pánico en las calles Barcelona: [s.n.], Barcelona, III-1951

Barcelona: PÁNICO EN LAS CALLES.

Alcalde: EL GRAN PECADOR.

El gobernador: A VOLAR JOVEN.

Tranvías: SITIADOS.

Cristales: BALA PERDIDA.

Líneas: VUELTA AL RUEDO SIN RABO NI OREJA.

Compañía: QUE EL CIELO LA JUZGUE.

Ayuntamiento: MERCADO DE LADRONES.

La Prensa: PACTO DE SILENCIO.

La Radio: BELINDA.

Carmen Lirio (amante del gobernador civil): AMBICIOSA.

Estudiantes: ESE IMPULSO MARAVILLOSO.

El Miedo: LO QUE EL VIENTO SE LLEVÓ.

Barceloneses: DESPERTAR.

La Policía: PISTOLEROS A SUELDO.

Plaza de Universidad: PARALELO 38.

Universidad: PUENTE DE MANDO.

2.4. *Barcelonés: si eres buen ciudadano...: [s.n.], Barcelona, 27-II-1951*

BARCELONA

Si eres buen ciudadano, el 1 de Marzo dirígete a pié a tus quehaceres habituales, hasta que la COMPAÑIA DE TRANVÍAS DE BARCELONA iguale sus tarifas a las de la capital de España donde el viaje en tranvías vale 0'40 ptas.

Si quieres ser ciudadano de HONOR haz cuatro copias de este escrito y entrégalas a cuatro de tus amigos que a su vez deben hacer lo mismo.

CIUDADANO ESTE DÍA SACRIFÍCATE
ESPAÑA ES UNA Y PARA TODOS IGUAL

2.5. *Barcelonés: si eres buen ciudadano...: [s.n.], Barcelona, 1957*

BARCELONÉS:

Si eres buen ciudadano no tomes el tranvía a partir del día 15 Martes.

¡Basta ya de subidas de precios!

Triunfamos en 1951.

TRIUNFAREMOS en 1957.

(Haz que llegue esta hoja a toda Barcelona).

2.6. *Jornada de Reconciliació Nacional el 5 de maig del 1958: [s.n.], [s.l.], 1958*

JORNADA DE RECONCILIACIÓ NACIONAL
EL 5 DE MAIG DEL 1958

Intel·lectuals de Catalunya:

Les accions dels estudiants us commouen perquè expressen anhels profunds de tot el poble, vostres també.

Les vagues obreres dels miners d'Astúries, dels treballadors

de Barcelona, del país basc i València, us obren l'esperança d'una Espanya més oberta i brillant, d'una Catalunya d'un esplendor més gran.

Aqueixes accions que se succeeixen, llur coincidència d'objectius i en el temps, demostren que s'atansa una gran acció del poble de tot Espanya: *la realització de la Jornada de Reconciliació Nacional contra l'encariment del cost de la vida i la política econòmica de la dictadura, per l'amnistia i les llibertats polítiques.*

Prou de blaus i rojos! Prou d'atjar uns espanyols contra els altres!
Elevació del nivell de vida, amnistia, llibertat! Reconciliació!

Aquest són els objectius de la Jornada que va a realitzar-se a tot Espanya, *el dia 5 de maig!*

Com el març de 1951 a Barcelona, com el gener de 1957 a Barcelona i Madrid, ara una gran Jornada arreu d'Espanya!

Parleu-ne des d'ara en les vostres penyes, en els cercles i associacions, en els Col·legis professionals, allí on desenrotlleu les vostres activitats.

Els intel·lectuals podeu contribuir a la realització de la Jornada amb manifestacions que recolzin els objectius pels quals es manifestarà tot el poble:

Pronunciar-vos per una amnistia general i per què s'acabin les jurisdiccions especials per als «delictes» d'opinió o activitat política!

Exercir el dret de petició demanant que es posi fi a la censura prèvia!

Reclamar llibertat completa per a l'ús de l'idioma català en llibres, periòdics i revistes, en conferències, reunions i actes culturals!

Plantejar que cal elevar el nivell de vida del poble i restablir la llibertat i els drets polítics per a tots els ciutadans!

Manifestar-se per la pau, per la prohibició de les armes atòmiques!

Intel·lectuals de Catalunya:

Participeu a la Jornada de Reconciliació Nacional *el dia 5 de maig!*

* * *

(Féu córrer aquesta fulla, copieu-la, reproduïu-la a mà o a màquina.
Parleu-ne amb els vostres amics.

Per telèfon, escrivint cartes, per tots els mitjans, feu saber que el 5 de maig del 1958 és el dia de la *Jornada de Reconciliació Nacional!*).

2.7. Fes aparèixer el signe P per tot arreu Barcelona: Partit Demòcrata Cristià de Catalunya-Aliança de Treballadors Cristians de Catalunya, 1959

Fes aparèixer el signe P per tot arreu, amb guix, llapis, ploma, carbó i pintura.

Telefoneu als vostres companys anunciant-los-hi la campanya.

Feu nous pasquins demanant que continuï la cadena.

Protesteu contra la permanència d'Acedo a Barcelona, l'assasí de capellans bascos, i enemic de Catalunya.

Esperem les noves consignes. Que el país vibri.

Partit Demòcrata Cristià de Catalunya.
Aliança de Treballadors Cristians de Catalunya.

Per Catalunya i per un Cristianisme sense concessions.

2.8. Els pagesos també han de preparar la vaga nacional: Partit Socialista Unificat de Catalunya, [s.l.], 1-VI-1959

ELS PAGESOS TAMBÉ HAN DE PREPARAR LA VAGA NACIONAL

Treballadors del camp de Catalunya:

Quina és la situació del camp als 20 anys de dictadura franquista? Què ha fet el règim per l'agricultura?

Un cop d'ull al camp català troba resposta de seguida. Només cal veure el descontent qui hi ha, les dificultats enormes a l'hora de pagar els arrendaments o els impostos i contribucions, les protestes de jornalers i pagesos dintre i fora de les «Hermandades».

La vida és cada dia més difícil. Tot puja a carrera feta: els impostos, els preus dels adobs i de tots els estris necessaris per al cultiu.

També pugem els productes agrícoles, però no quan els ven el pagès, sinó quan arriben al públic. Entre els pagesos, que han de vendre a preus ruïnosos, i el públic, els organismes monopolistes intermediaris privats o de l'Estat encareixen els preus escandalosament.

El blat es paga al pagès a menys de 5 pessetes el quilo, però el públic ha de pagar el quilo de pa a 7 o a 8 pessetes (a l'60 les

barres de 200 grams). El pagès no troba compradors d'arròs a més de 5'25 el quilo, però a les ciutats cal pagar-lo a 10 i 12 pessetes. Els rabassaires han de donar el vi de l'última collita a menys de 2'75 el litre de 12 graus, però a la ciutat no es pot comprar menys de 6 i 7 pessetes i copiosament batejat. L'oli es paga a 19 pessetes litre al pagès, però el públic l'ha de pagar a més de 25 barrejat amb el de soja o girasol dels Estats Units.

Qui es queda la més gran part d'aquesta diferència enorme si no és la llopada franquista, valent-se del fet que el règim priva el poble de tots els drets i llibertats?

Per a protestar contra la política de la dictadura, que està arruïnant el país, *va a realitzar-se arreu d'Espanya una VAGA NACIONAL PACÍFICA DE 24 HORES*, el dia de la qual es farà saber oportunament.

En aquesta Vaga Nacional hi prendran part obrers i estudiants, comerciants, intel·lectuals i altres ciutadans, cadascun amb les pròpies reivindicacions i tots plegats per tal de fer que canviï la situació actual.

Els pagesos i jornalers agrícoles, també us heu de sumar a aquesta Vaga Nacional parant un dia les feines del camp. El dia de la Vaga, no aneu al tros!

Parant aquest dia, defensareu eficaçment totes les reivindicacions per les quals veniu clamant amb cartes, telegrams i comissions, dia darrera dia, des de les «Hermandades», Sindicats, Cambres i Juntes de Regants. El dia de la Vaga Nacional, defen-seu-les junt amb els pagesos i altres ciutadans de tot Espanya, al costat de la classe obrera.

Jornalers agrícoles:

Per l'augment de salaris i contra l'encariment del cost de la vida; per unes veritables assegurances socials aplicables per igual als obrers de les ciutats i als jornalers del camp; en defensa també de les reivindicacions generals de la pagesia: *no treballen el dia de la Vaga Nacional!*

Pagesos:

Per la llibertat de comerç per a tots els productes i per la fixació d'un preu mínim remunerador; per la revisió dels impostos, contribucions i arbitris, dels cànon de reg i altres pagaments; per acabar amb l'escàndol de l'estraperlo dels adobs: *deixeu per un dia les feines de la terra participant a la Vaga Nacional.*

Manifesteu-vos amb el poble català i el poble de tot Espanya contra la dictadura del general Franco i per la transició pacífica a un règim de llibertat.

Amb un règim de llibertat caldria tenir en compte la veu del poble i no seria possible la corrupció que avui impera en les esferes governamentals. Posant fi als privilegis monopolistes, podria assegurar preus més remuneradors als pagesos i, ensems, vendre al públic més barat. Podria rebaixar les contribucions i anul·lar la majoria d'impostos i arbitris que no us deixen viure. I elevat el nivell de vida del poble augmentaria el consum popular d'arròs, de vi, de fruita i altres productes del camp.

Treballadors de la terra:

El Partit Socialista Unificat de Catalunya us invita a tots a unir-vos com un sol home i a preparar la Vaga Nacional, que ha de ser pacífica i disciplinada.

Amb aquesta vaga, ningú del poble no tracta d'enfrontar-se amb la guàrdia civil ni contra cap grup social ni persona. El poble vol ordre i vol pau, però la vida es fa impossible amb la situació actual i es vol manifestar pacíficament a favor de canvis: a favor de l'amnistia per als presos i exiliats polítics; per acabar amb els odis de la guerra civil, a favor de la reconciliació nacional i la concòrdia ciutadana, solament possibles en un règim de llibertat; pel desenrotllament polític i econòmic d'Espanya.

Militants del P.S.U.: Els comunistes hem d'estar al capdavant de l'organització de la Vaga Nacional.

La pagesia s'ha posat en acció amb força considerable com ho proven el moviment del Canal d'Urgell i les protestes insistents que es cursen, entre altres, des de les Cambres arrosseres del Baix Ebre i dels Sindicats de les terres vinateres de Barcelona fins al Priorat.

Esforceu-vos per organitzar la participació de la pagesia a la Vaga Nacional!

Els que actualment us trobeu sense lligam amb l'organització del Partit, no us heu de parar per això. Actueu com a comunistes, uniu i organitzeu la pagesia!

Desenrotlleu tots la màxima iniciativa i constituïu en les vostres localitats Comitès de Vaga recolzant fonamentalment amb els obrers i pagesos, i fent que hi participin també botiguers, mestres i altres ciutadans.

Prepareu amb entusiasme la VAGA NACIONAL!

El Partit Socialista Unificat de Catalunya
1 de juny del 1959.

2.9. *Dignitat contra xuleria: [s.n.], [s.l.], 1959*

DIGNITAT CONTRA XULERIA

El Sr. Galinsoga és un enticatalà furiós, fins el punt que durant la guerra civil va arribar a escriure *que calia destruir Catalunya*. Durant tot aquest temps que l'hem hagut de suportar com a director d'un diari de tanta importància com «La Vanguardia» les expressions injurioses i les xuleries han estat la seva norma. Finalment, fa poc —el dia 21 de juny d'aquest any— s'ha permès pronunciar en plena parròquia de St. Ildefons de Barcelona (Travessera de Gràcia, 55), després d'altres expressions insultants, aquesta frase altament ofensiva: «*¡Todos los catalanes son una mierda!*»

* * *

Ha arribat l'hora de demostrar al Sr. Galinsoga i a la gent com ell que *a Catalunya encara hi ha dignitat*. Per tant, considerant que és una vergonya que un diari de la importància de «La Vanguardia», editat a Barcelona, tingui de director un home d'aquesta mena, ens dirigim públicament al Comte de Godó, propietari del diari, amb el prec de que el Sr. Galinsoga sigui substituït per una persona de més dignitat i més respectuosa envers Catalunya.

Mentres aquesta substitució no es produeixi *cal que les persones que estan subscriptes a «La Vanguardia» se'n donguin de baixa i que els qui el compren en els quioscos deixin de comprar-lo*.

Ja són moltes les persones que s'han donat de baixa o que han deixat de comprar aquest diari. Però cal que això s'intensifiqui a fi que ens sigui donada la satisfacció a que tenim dret.

CATALANS:

HEM DE DEMOSTRAR QUE NO SE'NS POT INSULTAR IMPUNEMENT

2.10. Més de 14.000 baixes a «La Vanguardia»: [s.n.], [s.l.], 4-I-1960

Més de 14.000 baixes a «LA VANGUARDIA»

La campanya contra «La Vanguardia» segueix el seu curs. La petició feta públicament i privada al Comte de Godó per a què es desprengués d'un home com en Galinsoga, indesitjable en tots sentits, no ha estat encara atesa. *La campanya, per tant, prosseguirà. Arribarà fins a l'últim recó de Catalunya.*

La notícia es va difonent. Es van fent freqüents les estripades públiques de Vanguardies, no tan sols a Barcelona sinó també a altres poblacions de Catalunya. La més important d'aquestes estripades fou la del diumenge dia 27 de desembre a la Diagonal entre Passeig de Gràcia i Via Augusta. A resultes d'aquest acte foren detingudes nou persones, que varen deixades en llibertat el dijous següent.

El número de baixes va augmentant. De moment podem anunciar que segons informacions que procedeixen de dintre mateix de «La Vanguardia» les baixes de suscriptors s'eleven ja a més de 14.000, procedents de tot Catalunya. Altres informacions que confonen els desitjos amb la realitat, parlen de 25 i 30.000. Per altra banda persones molt directament vinculades al diari, i per tant interessades en disminuir el número de baixes parlen només de 7 o 8.000. En el curs d'aquesta campanya no hem dit mai res que no sigui veritat i tampoc ho fem ara: el dia 31 de desembre les baixes superaven lleugerament la xifra de 14.000.

A part d'això la venda en els quioscos ha disminuït moltíssim. Aquest fet tothom pot constatar-lo. També podem anunciar que a partir d'any algunes empreses han deixat d'anunciar a «La Vanguardia». I són moltes més les que estan considerant la conveniència de prendre aquesta mesura. *El resultat de tot això és que per primera vegada en la seva història «La Vanguardia» s'ha vist obligada aquests darrers dies a anunciar-se per ràdio.*

Però no n'hi ha prou d'això. Cal continuar i amplificar el boicot a «La Vanguardia» mentres en Galinsoga en sigui el director. No es pot permetre que un diari com aquest estigui en mans d'un home tan anticatalà i tan indesitjable.

Perquè, qui és en Galinsoga?

És l'home que durant la guerra va escriure «Delenda est Catalonia!» (*Cal destruir Catalunya!*);

és l'home que ha tractat de *mal nascuts* als catalans que no estan d'acord amb la política del Règim (editorial de «La Vanguardia» del dia 26 de gener de 1950) faltant a una norma elemental de convivència i de respecte;

és l'home que en repetides ocasions ha provocat escàndols pel simple fet de que en la seva presència algú hagi parlat en català;

és l'home que en diverses ocasions ha tractat al personal dels tallers de «La Vanguardia» de *perros catalanes*;

és l'home que en la apoteosi del seu odi a Catalunya, el país del qual viu (entre altres «momios» té el de director del Port Franc de Barcelona), va pronunciar el dia 21 de juny de 1959 en plena parròquia de Sant Ildefons de Barcelona, la frase altament ofensiva de que *«todos los catalanes son una mierda»*. Posteriorment s'ha negat a retirar públicament aquesta injúria i a donar explicacions al Sr. Rector de la parròquia, contra el qual va proferir també expressions insultants;

és algunes coses més...

Seria senyal de manca total de dignitat i de virilitat que la presència a Catalunya, i en un lloc tan important, d'un home d'aquesta mena fos soportada sense la més lleu protesta. *SERIA UN SENYAL EVIDENT DE QUE INSULTANT-NOS COM FA, EN GALINSOGA TÉ RAÓ.*

Per tant, mentres aquest home segueixi de director de «La Vanguardia» cal

abstenir-se de comprar-la;

donar-se'n de baixa si s'és subscriptor;

deixar d'anunciar-hi;

Cal en una paraula, continuar i incrementar el

BOICOT A «LA VANGUARDIA»

Català: Difon aquestes consignes i recomana que es compleixin.

Catalunya, 4 de gener de 1960.

2.11. *Gran manifestació de clàxons: [s.n.], [s.l.] 1959*

GRAN MANIFESTACIÓ DE CLÀXONS

El Senyor? Galinsoga («*todos los catalanes son una mierda*») ha estat confirmat en el seu càrrec de director de La Vanguardia, prèvia informació del Sr. Gual Villalbí (!).

Continuant per tant la campanya de protesta (*30.000 baixes*) a la sortida del camp del BARÇA, el diumenge dia 7 de febrer a la tarde

GRAN CONCERT DE CLÀXONS

QUE HI PARTICIPIN TOTA MENA DE VEHICLES!

Convidem a participar-hi a totes les autoritats a excepció, s'entén, del Sr. Gual Villalbí.

FEU-HO CÓRRER

2.12. *Requiem por un director: [s.n.], [s.l.], 1960*

REQUIEM POR UN DIRECTOR

Escuche quien quiera oirla
La historia tan singular
De Don Luís de Galinsoga
Un caballero leal,
Que marchó a tierra de moros,
O catalanes, da igual,
Al grito de «Viva España»
Queriéndonos desasnar.

Galinsoga era muy calvo,
Calvo de tanto pensar,
Mas por mucho que pensara
Nunca aprendió el catalán.
¡Qué drama el de Galinsoga!
Tenía oídos de can,

Cuando en catalán le hablaban
Él sólo oía ladrar.

Director de «La Vanguardia»
No se puede pedir más,
Director del puerto Franco,
Que es bicoca sin igual.
Un día se va a la Iglesia
A oír misa y a rezar.
Ya sube al púlpito el cura
Y comienza a predicar.

«¿Qué pasa?» Don Luís se dice.
«Éste habla en musulmán»,
Éste no es cura ni es nada
Es un perro catalán.
Lleno de una santa ira
Ya no lo puede aguantar
Y al oír «orate fratres»
Ya entiende «Pregueu Germans».

Ya entra en la sacristía,
Se dirige al sacristán
Y le dice: «Si esto es Misa,
Es la Misa de Companys».
No le dan satisfacciones,
Da una tarjeta y se va,
Suelta la palabra «Mierda»
Que en su boca siempre está.

«Mierda dijo, dijo mierda»

Le repite el sacristán,
El Párroco a Don Narciso,
Y éste al Obispo se va.
«¿Mierda?» pregunta Modrego,
«Mierda» asegura Jubany,
«Mierda» asevera Porcioles,
«Mierda» dice Don Felipe

Al Capitán General.

«Mierda» vacila Don Pablo,
«Mierda» dice Miró-Sans.
«Ha dit que érem una merda»
Rie Juliá de Capmany
«Mierda» le dice Tarín
Al Abad de Montserrat.
Los rojos separatistas
Escriben sin descansar,
Diciendo que dijo «mierda»
Galinsoga al sacristán.

«Mierda» dice Don Camilo
Que es Ministro y General,
Que al Pardo llega la mierda
Dice la revista «Time»
Ya se reúne el Gobierno
Pues no es tiempo de pescar
Ya les informa el Ministro
Todos echan a temblar.

«Que Galinsoga se vaya»
Es el grito general.
Ved como pagan los grandes
La larga fidelidad.
Galinsoga ya se ha ido
No ha dicho ni «Adéu siau»
Y Aznar que le sustituye
Ya se aprende el «Deu vos guard».

Se suscribe a la «Selecta»
De Cruzet y de Borrás,
También a la «Bernat Metje»
Que fundó Ramón Guardans.
Y aquí termina la historia
De un periodista sin par,
De un hombre que dijo: «Mierda»
¡Más le valiera callar!

2.13. *Al poble de Catalunya: [s.n.], [s.l.], 1959*

AL POBLE DE CATALUNYA

La campanya de boicot contra «La Vanguardia» ha produït la destitució del seu Director «Luis de Galinsoga».

Aquest subjecte va dir en una esglèsia que «todos los catalanes son una mierda». Al dir això no expressava solament una opinió personal seva, sinó que es feia intèrpret de l'odi que contra Catalunya té el règim que el va imposar com a director del diari més important de Barcelona.

Evidentment el Govern no ha dit mai públicament que «todos los catalanes son una mierda», però durant 20 anys ha actuat en consonància amb aquest criteri. Des de fa 20 anys, el règim franquista prohibeix l'ensenyament del català a les escoles, violant els drets de l'home vigents a tots els països civilitzats i violant les obligacions que ha contret en ingressar a la UNESCO i a la ONU; des de fa 20 anys obstaculitza les edicions de llibres en català; des de fa 20 anys impedeix la publicació de premsa en català; i el mateix podem dir de la ràdio, cinema, etc.

És que això no és cent vegades més greu que l'insult d'un Galinsoga?

La realitat és que tothom sap molt bé que hem fet servir aquest ninot només com un instrument de la nostra acció contra una situació injusta i revoltant.

La realitat és que la destitució d'en Galinsoga és tan sols un pas, i que la campanya continuarà fins a aconseguir els seus objectius finals.

No n'hi ha prou amb la destitució d'aquest adulator professional. Volem que el Govern sàpiga que tots els catalans estem disposats a lluitar pel total restabliment d'una vida normal a Catalunya, i que la vida normal vol dir, entre altres coses, escoles catalanes, premsa catalana i ús públic de l'idioma català. Sense tot això a Catalunya no hi ha normalitat sino tirania.

La voluntat unànim de tots els catalans ha obligat el Govern a destituir un enemic de la nostra llengua i de la nostra cultura.

LA MATEIXA VOLUNTAT UNÀNIM OBTINDRÀ, MITJNÇANT UNA CAM-
PANYA DE DEFENSA DE LA LLENGUA I DE LA CULTURA CATALANES:

ESCOLES CATALANES—PREMSA LLIURE EN CATALÀ, I L'OFICIALITAT
DEL NOSTRE IDIOMA
CATALUNYA TÉ LA INICIATIVA

L'antifranquisme s'organitza: les noves lluites de masses dels anys 60

Tal com hem pogut comprovar amb anterioritat, el ventall de recursos i mètodes posats en pràctica per un antifranquisme molt plural i, fins i tot, contradictori, va ser extens i va evolucionar amb el pas del temps.

Juntament amb la lluita armada i l'agitació política, l'antifranquisme a Catalunya va adoptar la forma de resistència cultural contra la imposició homogeneïtzadora del nacionalcatolicisme espanyol (vegeu *Catalans: com tots sabeu molt bé, a Catalunya està prohibit l'ensenyament de la nostra llengua...*)¹. Aquest tipus de dissidència, on les activitats lligades a l'entreteniment com el sardanisme o l'excursionisme, es combinaven amb la difusió i preservació de la cultura i llengua catalanes (impartició de classes de català, trobades literàries, celebració de vetllades musicals...), implicarà la creació d'àmbits de socialització no només cultural sinó també política, que esdevindran punts de trobada dels col·lectius sensibilitzats per la situació del país. Gent d'aquest món cultural i polític, especialment persones mobilitzades al voltant de l'Acadèmia de la Llengua Catalana i integrants del grup d'activisme catalanista CC, on com hem comentat adés participava Jordi Pujol, seran els protagonistes de la campanya contra Galinsoga de l'any 1959. L'èxit de la cam-

¹ *Catalans*: [s.n.], [s.l.], [196 _], referència: document 3.1.

panya va esperonar els seus promotors a donar continuïtat a aquesta mena d'iniciatives, tal com es va demostrar amb la resposta donada a la coneguda «Operación Cataluña», una iniciativa dictatorial que pretenia oferir un impossible rentat de cara del règim davant l'opinió pública catalana i que incloïa l'estada del general Franco a Barcelona el mes de maig de 1960. La nova campanya endegada pels militants de CC i els membres de l'Acadèmia de la Llengua Catalana, a més de difondre un pamflet explicatiu sobre la naturalesa del sistema polític espanyol i la figura del dictador (vegeu *Us presentem al general Franco*)², també tenia previst aprofitar la commemoració del centenari del naixement del poeta Joan Maragall —que s'havia de celebrar el mateix mes de maig amb un concert homenatge al Palau de la Música Catalana organitzat per l'Orfeó Català— per despenjar una senyera en el moment que l'emblemàtic himne de Maragall «El cant de la senyera» fos interpretat. Finalment, amb motiu de la prohibició del cant per part del governador civil Felipe Acedo Colunga tres dies abans de l'homenatge, els activistes van modificar els seus plans inicials i van substituir l'acció de despenjar la senyera pel repartiment de fulls impresos amb la lletra del cant prohibit i per la seva interpretació durant el concert d'homenatge. La reacció de les autoritats no va ser altra que la repressió, amb la detenció d'alguns dels organitzadors de l'acte de protesta, entre ells el mateix Jordi Pujol, que no es trobava present a la sala³. La condemna a Jordi Pujol, un catòlic nacionalista ben relacionat amb les classes benestants catalanes, que comportà el seu empresonament fins a la fi de 1962 i un any de confinament a Girona, va desfermar una important campanya de solidaritat (vegeu *No s'ha fet justícia*⁴ i *Afirmo la meua profunda catalanitat i afirmo que sóc partidari d'una major*

² *Us presentem al general Franco*: [s.n.], [s.l.], 15-IV-1960, referència: document 3.2.

³ Vegeu J. CREXELL: *Els fets del Palau i el Consell de Guerra a Jordi Pujol*, La Magrana, Barcelona:1982; J. PUJOL: *Memòries (1930-1980): història d'una convicció*, amb la col·laboració de Manuel Cuyàs, Proa, Barcelona:2010.

⁴ *No s'ha fet justícia!*: [s.n.], Barcelona, V-1961, referència: document 3.3.

*llibertat política...*⁵), començant d'aquesta forma a estendre's, dins dels cercles nacionalistes, una equiparació simple però poderosa: la situació política de Catalunya amb la repressió patida per Jordi Pujol (vegeu *Catalunya-Pujol*)⁶.

Dins del marc de la lluita política unitària, l'oposició anti-franquista es veia obligada durant la dècada dels 60 a donar un salt quantitatiu i qualitatiu en la seva capacitat organitzativa i mobilitzadora. Les lliçons extretes de l'experiència més recent, on despunten les convocatòries de protesta no reeixides de la Jornada de Reconciliació Nacional i de la Vaga Nacional Pacífica encapçalades pels comunistes del PCE i el PSUC, havien de servir per posar en marxa un replantejament de l'estratègia opositora. La dinàmica de les mobilitzacions directes (i fortament polititzades) contra el règim, amb la voluntat d'ocupar de forma oberta i decidida l'espai públic, en un context on no hi havia una mobilització de les masses, no feia altra cosa que exposar els activistes antifranquistes als cops policíacs. Ras i curt: les accions de protesta no suposaven cap perill real per a la continuïtat del règim, mentre la repressió contra els seus protagonistes anava minvant els quadres de les forces democràtiques.

Davant d'aquest panorama s'imposava un canvi estratègic. El canvi suposarà posar en marxa una confrontació indirecta contra la dictadura arran de l'organització i mobilització de moviments socials democràtics (en el seu funcionament) i democratitzadors (a nivell social), vertebrats al voltant de l'activitat quotidiana de les persones (com el moviment obrer a les fàbriques i tallers, el moviment veïnal als llocs de residència o el moviment estudiantil als centres d'estudi), i focalitzats en la lluita per la millora de les condicions de vida de la població. Ara, ja no es tractava del desafiament obert i directe contra el règim per part d'una minoria ideologitzada amb reivindicacions fortament polititzades, sinó de teixir aliances antifranquistes amb tota mena de sectors

⁵ *El dia 13 de Juny de 1961 fa un any que el Dr. Pujol i Francesc Pizon...*: [s.n.], [s.l.], 1961, referència: document 3.4.

⁶ *Catalunya-Pujol*: [s.n.], Ciutat de Mèxic, V-1961, referència: document 3.5.

i grups socials a partir de problemes concrets que posaven de manifest les irresolubles contradiccions d'un règim dictatorial incapaç de donar satisfacció a les demandes de benestar de la seva població. El full de ruta que pretenia traçar l'oposició antifranquista, i que en bona manera va recórrer, era el de lligar els conflictes particulars (al centre de treball, al barri, a la universitat...) amb la problemàtica general que es derivava de l'existència d'una dictadura. Així doncs, les lluites per millores concretes (augmentos salarials, millores en les infraestructures públiques, l'exercici dels drets bàsics fonamentals...) formaven part d'un procés més ampli de sumar forces per enderrocar la dictadura. El resultat havia de ser la constitució d'un teixit civil antifranquista que es traduiria en una hegemonia política i cultural de les forces democràtiques i que acabaria per visualitzar-se als carrers amb mobilitzacions, ara sí, massives.

La coordinació de les diverses forces polítiques democràtiques contra la dictadura no prendrà la forma de lluita veritablement «unitària» fins a la segona meitat dels anys 60, quan la dinàmica mobilitzadora i la força dels esdeveniments obligui a incloure en les plataformes conjuntes la principal força d'oposició interna a la dictadura: els comunistes. Abans d'això, el PCE i el PSUC restaven exclosos de les iniciatives conjuntes per l'anticomunisme propi de la Guerra Freda que afectava certs sectors de l'oposició antifranquista, tal com es va palesar al juny de 1962 a la reunió de l'oposició antifranquista celebrada a Munic, on també van participar monàrquics liberals, convocada com a IV Congrés del Moviment Europeu i titllada despectivament com a «Contubernio de Munich» per part del règim (vegeu *Proyecto de resolución*)⁷. A Catalunya, anys després, una idea senzilla, però no per això exempta de dificultat, començava a estendre's entre l'antifranquisme: sense els comunistes no podia haver-hi lluita unitària. Un cop les intrigues pròpies de la geopolítica internacional van deixar pas al plantejament de la problemàtica real més propera (l'enderrocament del franquisme i la instauració d'un rè-

⁷ *Proyecto de resolución*: [s.n.], [s.l.], 1962, referència: document 3.7.

gim democràtic amb el reconeixement dels drets polítics i socials), la unitat de l'antifranquisme podia ser una realitat.

Aquesta unitat es visualitzarà per primera vegada en el moment d'organitzar la solidaritat amb els estudiants i professors que havien pres part en la Caputxinada, l'acte fundacional del Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona (SDEUB) que tingué lloc el 9 de març de 1966 al convent dels Caputxins de Sarrià. Fruit del moviment de solidaritat amb els detinguts naixerà el primer organisme unitari de l'antifranquisme a Catalunya: la Taula Rodona de Forces Polítiques.

En aquest punt paga la pena destacar el paper jugat per un element que esdevindrà clau a l'hora d'enfortir el moviment democràtic al nostre país: la solidaritat amb els represaliats. Les afinitats i les simpaties que despertaran entre importants sectors de l'opinió pública les víctimes de la repressió es materialitzaran en tot un conjunt d'iniciatives, campanyes i plataformes no exclusivament lligades al món de la solidaritat. Bona prova de la importància de la solidaritat com a element aglutinador de l'antifranquisme la trobem en la creació de la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya (CCFPC) com a resposta a les nombroses detencions efectuades per la dictadura amb motiu de la promulgació de l'estat d'excepció el 24 de gener de 1969. Aquesta comissió estarà integrada pel PSUC, el FNC, el MSC, la UDC i un sector d'ERC.

Deixant de banda les plataformes unitàries, resultat d'un lent procés d'acumulació de forces per part de l'oposició antifranquista, les puntes de llança en la lluita per la democràcia van ser moviments socials que van fer possible el pas d'una lluita antifranquista protagonitzada per avantguardes a una lluita amb implicació de les masses. Es tracta del moviment obrer, el moviment estudiantil universitari i el moviment veïnal.

En primer lloc, el moviment obrer —després d'una postguerra on patirà una duríssima repressió que el deixarà sense recanvis de quadres sindicals democràtics i, doncs, incapaç d'oposar resistència a uns nivells d'explotació que posaven en evidència el caràcter de classe de la dictadura franquista

i les ànsies de revenja dels sectors socials acomodats que li donaven suport—, tal com hem explicat en l'apartat anterior, tindrà en la vaga de tramvies de Barcelona de l'any 1951 el seu punt d'inflexió, un conflicte que esdevindrà la darrera lluita política i social protagonitzada per la generació procedent de la II República i que serà batejat per molts com «l'última batalla de la guerra civil». A partir d'aquest moment, en un context econòmic on es deixa enrere el període autàrquic i s'inicia certa liberalització econòmica (que no política) del règim, les relacions laborals començaran a experimentar canvis com a conseqüència de la voluntat del franquisme d'adaptar la legislació relativa al món del treball a les noves necessitats productives. D'acord amb això, l'any 1958 s'aprovarà la Llei de Convenis Col·lectius, una normativa que possibilitarà als treballadors una major incidència a l'hora de determinar les seves condicions laborals. L'obertura d'aquesta finestra «legal» per millorar la seva sort no trigarà a tenir conseqüències directes en les dinàmiques mobilitzadores als centres de treball: la conflictivitat començarà a augmentar des de l'inici de la dècada dels 60, tal i com posen de manifest les importants vagues mineres a Astúries i el moviment de solidaritat que es desfermà al seu voltant per tot l'Estat (vegeu l'escrit de denúncia de la repressió: *Escrito enviado con fecha 30 de septiembre de 1963 al Excmo. Sr. Don Manuel Fraga Iribarne...*)⁸. Aquest augment del nombre de mobilitzacions no es podia donar en el buit; acompanyant i sostenint les protestes sorgiran les primeres organitzacions de treballadors representatives d'una nova classe obrera: les CCOO i la Unió Sindical Obrera (USO)⁹. Aquestes organitzacions, tot i les diferències existents entre elles (CCOO es considera un

⁸ *Escrito enviado con fecha 30 de septiembre de 1963 al Excmo. Sr. Don Manuel Fraga Iribarne, Ministro de Información y Turismo del Gobierno Español, por los intelectuales...*: [s.n.], Madrid, 30-IX-1963, referència: document 3.11.

⁹ Per aprofundir en els canvis que experimentarà el moviment obrer durant la dictadura, vegeu Carme MOLINERO i P. YSÀS: *Productores disciplinados y minorías subversivas. Clase obrera y conflictividad laboral en la España Franquista, Siglo XXI*, Madrid:1998.

moviment sociopolític, mentre que la USO respecta més el caràcter de sindicat clàssic), col·laboraran en el seu inici per compartir el fet de donar sortida a les aspiracions d'un nou moviment obrer que utilitza, de manera instrumental, els marcs legals del règim franquista per millorar les seves condicions laborals, d'acord amb una perspectiva ideològica més pragmàtica i realista en comparació de les centrals sindicals anteriors a la Guerra Civil, com la UGT i la CNT. Malgrat els intents d'aquests últims de consolidar la seva presència al món del treball amb projectes de col·laboració conjunta, com és el cas de la constitució de l'Aliança Sindical Obrera l'any 1962 a Catalunya (on, a més de la CNT i la UGT, participava la SOCC) (vegeu *iTrabajadores de Catalunya!*¹⁰ i *ASO fija su posición ante el referéndum franquista*¹¹), ugetistes i cenetistes romanien presoners d'uns esquemes polítics ja sobrepassats per la consolidació, tant a nivell intern (amb la institucionalització política) com extern (amb el reconeixement internacional), del franquisme.

La confrontació amb la dictadura no podia respondre als esquemes heretats de la II República i la Guerra Civil, amb consignes dirigides a una classe obrera fortament polititzada que ja no existia. Tampoc l'estratègia posada en marxa per les històriques centrals no semblava la més encertada, tal i com l'experiència dels anys 40 i 50 posava de manifest. Davant la impossibilitat d'exercir obertament la pràctica sindical a causa de la repressió, i d'acord amb el seu rebuig a participar en les estructures sindicals de la Dictadura, la reclusió dels sindicats en l'opac món de la clandestinitat els obligava a situar-se al marge de vida laboral dels treballadors; a esdevenir, en definitiva, elements marginals dins d'una classe obrera que no entrava en contacte amb ells i, per tant, no els coneixia. Arribats en aquest punt, la pregunta sobre la funcionalitat de la vella pràctica sindical de tradició republicana restava plantejada tan durament

¹⁰ *iTrabajadores de Cataluña!*: Alianza Sindical Obrera, [s.l.], 1963, referència: document 3.13.

¹¹ *A.S.O fija su posición ante el referéndum franquista*: Alianza Sindical Obrera, [s.l.], 1966, referència: document 3.14.

com inapel·lable: de què serveix un sindicat invisible a ulls dels treballadors? La resposta a aquesta pregunta explica, en bona manera, el progressiu procés d'aïllament que van viure tant la UGT com la CNT durant aquests anys, restant com organitzacions minoritàries integrades per militants ideologitzats, i amb direccions a l'exili incapaces de copsar els canvis polítics, econòmics i culturals que havien experimentat bona part dels treballadors espanyols i catalans al llarg del franquisme¹².

A diferència d'aquests sindicats, CCOO i la USO van ser capaces de connectar amb les aspiracions de la nova classe obrera sorgida del procés liberalitzador i «desarrollista» del règim en matèria econòmica. En el cas de les Comissions Obreres, constituïdes formalment a Catalunya a la parròquia de Sant Medir de Barcelona el 20 de novembre de 1964 i declarades l'any 1967 com a subversives i il·lícites per part del Tribunal Suprem, a la seva pràctica sindical hegemònica dins del moviment obrer sota el franquisme (una pràctica on es combinava l'assemblea deliberativa al centre de treball amb l'ocupació dels llocs de representació a les estructures del sindicalisme vertical), hi hem d'afegir un component que, sense obviar el caràcter fonamental del conflicte laboral, anava més enllà de la reivindicació obrera a peu de fàbrica. Ens referim a la seva constitució en moviment sociopolític, amb forta implantació als barris populars (vegeu *Llamamiento de las Comisiones Obreras*¹³), tal com demostra la presència de les comissions de barri en moltes ciutats i localitats, veritables precedents de les associacions de veïns, sorgides arran de traslladar l'estructura organitzava i la dinàmica mobilitzadora de les comissions obreres dels centres de treballs als llocs de residència per lluitar per uns barris amb unes infraestructures i uns serveis dignes per als

¹² Per ampliar la informació sobre l'actuació de les històriques centrals sindicals durant el franquisme, vegeu D. BALLESTER: *Els homes sense nom: l'exili i la clandestinitat de la UGT a Catalunya: 1939-1976*, Viena, Barcelona:2003; i A. HERRERÍN: *La CNT durante el franquismo: clandestinidad y exilio, 1939-1975*, Siglo XXI, Madrid:2004.

¹³ *Llamamiento de las Comisiones Obreras*: Comisiones Obreras de Badalona y Comarca, Badalona, 1966, referència: document 3.18.

veïns. Aquest caràcter sociopolític s'expressaria amb l'objectiu manifest de lligar les reivindicacions laborals amb la lluita per la democràcia, un compromís que es traduiria en la participació de CCOO en els organismes unitaris anti-franquistes, com l'Assemblea de Catalunya; on el moviment obrer en general, i Comissions Obreres en particular, a més d'adoptar el seu programa polític, nodria les convocatòries oposidores amb la presència activa dels treballadors organitzats. Tanmateix, no podem oblidar el factor clau que explica l'èxit de les Comissions Obreres: un arrelament als centres de treball fonamentat en l'exercici del conflicte i de la representativitat, tal com posen de manifest les paraules de l'antic dirigent de CCOO de Catalunya José Luis López Bulla: «*Un partido se puede improvisar de la noche a la mañana, incluso obtener unos resultados electorales dignos (...) pero un sindicato no. Un sindicato necesita mucha memoria colectiva acumulada y esa memoria colectiva no quiere decir tiempo, sólo ni principalmente. Quiere decir el ejercicio del conflicto, el ejercicio de la representatividad... pero por qué? Porqué el hecho social se caracteriza por una democracia próxima, una democracia vecina. Si yo todos los días te veo en el mismo trabajo, si yo todos los días te pido un favor, si yo todos los días te veo en la cafetera, si yo todos los días te veo en los innumerables centros de concentración de la fábrica fordista que hace que en un metro cuadrado estemos trabajando 50.000 personas, y como el ruido de las máquinas es tan grande no nos oye la policía, parece que estoy contigo desde el nacimiento de los tiempos.*»¹⁴

A més a més, en el cas de Comissions Obreres a Catalunya s'incorpora un altre aspecte significatiu que ajudarà a entendre, d'una banda, el seu arrelament en sectors laborals molt diversos, i de l'altra, l'absència d'una divisió dins del moviment obrer català per motius lingüístics o de procedència geogràfica: ens referim a l'assumpció del fet nacional català com un dels eixos de lluita de la classe obrera. Aquest reconeixement del fet nacional català, així

¹⁴ J. M. RÚA FERNÁNDEZ: *Nacionalisme i món sindical [1974-1990]*, Consell del Treball Econòmic i Social de Catalunya, Barcelona:2008, p. 73.

com la implicació en la defensa de les llibertats nacionals de Catalunya, s'expressarà també de manera orgànica amb la constitució l'any 1966 de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC) (pel que fa al cas, vegeu les declaracions públiques signades com CONC: *A los trabajadores, a todo el pueblo, ante la «ley sindical» de Solís*¹⁵). Així doncs, les CCOO de Catalunya lligaven la lluita social amb la reivindicació nacional, un fet que explicarà la seva caracterització als anys 70 com l'autèntic sindicat nacional i de classe de Catalunya¹⁶.

D'altra banda, la Unió Sindical Obrera, un sindicat constituït a Catalunya l'any 1965 amb el concurs de treballadors cristians i antics militants ugetistes, tot i mostrar-se partidària del socialisme autogestionari, focalitzarà els seus esforços, juntament amb CCOO, en les reivindicacions concretes lligades a les condicions de treball dels obrers. Respecte al tema de l'autogestió, Paco Giménez, màxim dirigent de la USO a Catalunya entre 1975 i 1987, posa de manifest la seva importància com a tret fundacional del sindicat amb les següents paraules: «No hi havia cap concepte cristià, la carta fundacional del nostre sindicat és una carta aconfessional. (...) El plantejament del sindicat era socialista autogestionari i estava per la unitat de tots els sindicats en una gran confederació sindical de treballadors, estem parlant de la carta fundacional. El concepte del sindicat fins a l'any 80 es manté com a sindicat socialista autogestionari. Fins i tot en aquelles èpoques érem defensors de la línia autogestionària de Iugoslàvia.»¹⁷ Tanmateix, el mateix Giménez, amb el pas del temps i amb un sentit autocrític, en comparar les propostes autogestionàries del moment amb

¹⁵ *A los trabajadores, a todo el pueblo, ante la «Ley Sindical» de Solís*: Comisión Obrera Nacional de Cataluña, [s.l.], 29-IX-1969, referència: document 3.19.

¹⁶ Per aproximar-se a la història de CCOO a Catalunya, vegeu P. GABRIEL et al.: *Comissions obreres de Catalunya 1964-1989. Una aportació a la història del moviment obrer*, Empúries, Barcelona:1989.

¹⁷ J. M. RÚA FERNÁNDEZ: «Nacional i de classe. L'assumpció del fet nacional català pel sindicalisme durant la Transició», *Afers. Fulls de Recerca i Pensament*, XXII:57 (2007), p. 479.

plantejaments com la «cogestió» practicada en altres països europeus, reconeix les mancances teòriques d'algunes propostes: «La cogestió era alemanya, nosaltres érem molt més radicals. Jo me'n recordo d'haver fet xerrades, no tenia ni puta idea de l'autogestió, era terrible, en un míting a començaments del 77 a Olesa i jo deia 'Però què direm de l'autogestió?' i va sortir un tal Pujidòs que va dir 'No et preocupis ja parlo jo', i el tio va parlar de l'autogestió i la gent aplaudint com bojos i jo crec que no sabia el que deia. Era terrible. (...) La cogestió era el que feien els alemanys amb representants d'empresa i treballadors, era una cosa molt seria.»¹⁸

El nou moviment obrer, encapçalat per CCOO, on, a més d'USO, participava la Solidaritat d'Obrers de Catalunya (SOC), l'antiga SOCC que havia perdut el seu caràcter confessional, posava en pràctica noves formes de lluita on l'entramat legal i institucional de l'OSE, l'Organización Sindical Española (el famós sindicat vertical) era utilitzat com un mitjà per tal d'arribar en millor condicions als treballadors. Així doncs, la pràctica sindical conjugava legalitat i clandestinitat, a partir d'una estructura flexible que feia compatible l'assemblea i les comissions de treballadors amb l'ocupació dels càrrecs institucionals d'enllaços i jurats sindicals d'activistes antifranquistes. Les demandes obreres es trobaven, inicialment, allunyades de motivacions polítiques. Tot i que moltes vegades els impulsors de les protestes laborals eren persones identificades, d'una manera o una altra, amb el món de l'oposició antifranquista, les reivindicacions partien de problemàtiques específiques lligades al món del treball. Tanmateix, la dinàmica mobilitzadora s'ocuparia de transformar els conflictes laborals en una qüestió política. La raó d'aquesta transformació era molt senzilla: la mobilització obrera s'iniciava per les contradiccions entre capital i treball que es derivaven en un lloc determinat, però aquesta mateixa mobilització de caire laboral, en desenvolupar-se dins d'un context politicoinstitucional de negació dels drets fonamentals (associació, expressió, reunió,

¹⁸ J. M. RÚA FERNÁNDEZ: *Nacionalisme i món sindical...*, op. cit., p. 135.

vaga...), acabava esdevenint un problema de caràcter polític per la repressió del règim (vegeu *Compañeros: ayer jueves, 4 de febrero, ingresaron en la Prisión Modelo nuestros compañeros...*¹⁹). La dinàmica protesta laboral/repressió política conduïa a la politització dels treballadors mobilitzats, en ésser conscients, a partir de l'experiència d'una lluita concreta, que la satisfacció plena de les seves aspiracions laborals només podria ser possible dins d'un marc democràtic. La dinàmica mobilitzadora, amb la progressiva conscienciació política que d'ella es derivava, suposarà un important pol d'atracció d'amplis col·lectius de la classe treballadora cap a les files de l'antifranquisme; una atracció que també arrossegà organitzacions de treballadors cristians com la Juventud Obrera Católica (JOC) o l'Hermandad Obrera de Acción Católica (HOAC), entitats associatives vinculades a l'Església catòlica que, arran de compartir les condicions de vida de la classe obrera, també compartiran les seves aspiracions socials i polítiques²⁰.

L'altre gran moviment social antifranquista, pel nombre de persones que mobilitzà, va ser el moviment veïnal. Aquest estava vertebrat per les associacions de veïns, que van aparèixer cap a mitjan anys 60 als barris populars com a resposta organitzativa davant les precàries condicions de vida que patien els residents. El seu objectiu era transformar els llocs de residència en barris i localitats habitables, un fet que implicava la millora o la instal·lació de serveis fonamentals i infraestructures bàsiques, com l'enllumenat públic, el clavegueram, els centres d'assistència sanitària, les escoles o el transport públic. En definitiva, es tractava de donar un valor d'ús a un espai públic que fins aleshores, per culpa de l'abandonament practicat per la dictadura envers els barris més humils, només havia tingut un valor de canvi. Els veïns organitzats, mitjançant les seves reivindicacions i lluites, volien transformar els espais urbanitzats

¹⁹ *Compañeros: ayer jueves, 4 de febrero...*: Comisión Obrera de Pegaso, [s.l.], 1968, referència: document 3.20.

²⁰ Vegeu E. FERRANDO PUIG: *Cristians i rebels. Història de l'HOAC a Catalunya durant el franquisme, 1946-1975*, Mediterrània, Barcelona:2000.

en espais urbans amb equipaments dignes. Tal com hem comentat anteriorment, les primeres expressions organitzatives del moviment veïnal deixaven palès els seus vincles amb el moviment obrer, i així ho posen de manifest les comissions de barris que comencen a organitzar-se a la segona meitat de la dècada dels 60. El procés de consolidació i creixement del teixit associatiu de caràcter reivindicatiu als barris serà lent però finalment, cap al 1969, es farà visible en bona part dels barris i localitats catalanes.

L'altre gran moviment social que protagonitzarà les embranzides de l'oposició antifranquista, i possiblement un dels més actius, va ser el moviment estudiantil, més concretament l'universitari. Tot i que als instituts també van haver-hi protestes dels alumnes de secundària, el veritable maldecap de la dictadura dins del món de l'ensenyament eren els estudiants universitaris. El problema del règim no era només d'ordre públic, sinó també cultural i ideològic. A la Universitat, des de la dècada dels 60 el règim no era capaç d'oferir cap tipus de discurs que despertés consens entre el personal universitari, és a dir, ni entre la majoria dels alumnes ni entre la majoria dels professors. La batalla de les idees, la lluita per l'hegemonia cultural, en l'espai per excel·lència de la transmissió del coneixement científic i intel·lectual i de la producció de tècnics i quadres professionals, era una batalla perduda per a la dictadura. Mentre que el nacionalcatolicisme es batia en retirada com a discurs polític a les aules universitàries, l'oposició antifranquista es feia forta als recintes universitaris. Bona prova d'això seran els resultats obtinguts pel moviment estudiantil democràtic a les eleccions a delegats de curs i a les cambres de facultat del curs 1965-1966, on els estudiants antifranquistes, reproduint a la Universitat l'estratègia obrera d'infiltració en les estructures del règim per desbordar-lo des de dins, van participar en el procés electoral i van obtenir rotundes victòries. Les dades sobre la composició dels òrgans estudiantils universitaris parlen per si mateixes: la nova junta de delegats del districte estava formada en tres quartes parts per membres del PSUC. Aquesta junta serà la responsable d'impulsar la creació del SDEUB, un impuls que es concre-

tarà entre els dies 9 i 11 de març en l'assemblea constituent del sindicat al Convent dels Caputxins de Sarrià i que acabarà amb la intervenció de la policia i nombroses detencions; uns fets que provocaran noves onades de solidaritat amb els represaliats (vegeu *Declaració a l'opinió pública*²¹).

Malgrat la repressió, la conflictivitat política a la Universitat va augmentar, tal com posen de manifest accions tan sonades com l'ocupació del rectorat de la Universitat el 17 de gener de 1969 per part d'un grup d'estudiants. Durant l'ocupació es produirà la defenestració des del rectorat d'una bandera espanyola i d'un bust del dictador, dins d'un context on les principals universitats espanyoles són una olla a pressió per l'agitació antifranquista que experimenten. La resposta del règim davant el descontentament dels estudiants serà la declaració de l'estat d'excepció a tot el territori espanyol el 24 de gener de 1969. A més, la dictadura va pretendre reparar simbòlicament l'ofensa que suposava la «defenestració» executada pels estudiants, amb la celebració, el 26 de gener del mateix any, d'un «acto de desagravi a la bandera» organitzat per les màximes autoritats franquistes a Barcelona.

Tot i que el SDEUB restarà desmantellat, dins del món universitari de la fi dels 60 i de la dècada dels 70, proliferaran tota mena de grups opositors al règim, especialment d'extrema esquerra, com a conseqüència d'una major politització dels estudiants.

²¹ *Declaració a l'opinió pública*: Acció Catòlica Patronal, Acció Catòlica Rural (JAC), Acció Catòlica Obrera (ACO), Acció Catòlica Independent (ACI), Congregació Mariana Universitària (FECUM), Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Virtèlia, Delegació Diocesana d'Escoltisme (DDE), Franciscàlia, Graduats d'Acció Catòlica, Guies de Sant Jordi, Institut Catòlic d'Estudis Socials, Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, Moviment Familiar Rural, Joventut d'Estudiants Catòlics (JEC/F), Joventut Obrera Catòlica (JOC/F), Joventut Independent Catòlica (JIC), Barcelona, 13-III-1966, referència: document 3.23.

DOCUMENTS
CAPÍTOL III

3.1. *Catalans: [s.n.], [s.l.], [196_]*

CATALANS:

Com tots sabeu molt bé, a Catalunya està prohibit l'ensenyament de la nostra llengua a les escoles i la publicació de premsa catalana.

Aquesta situació és injusta, perquè atempta contra el dret natural dels homes i dels pobles al lliure ús del propi idioma.

És indigna perquè discriminar contra la llengua d'un poble és ofendre i atacar la civilització universal.

És humiliant, perquè ELS CATALANS SOM L'ÚNIC POBLE D'EUROPA SOTMÉS A OPRESSIÓ pel motiu de la nostra llengua i la nostra cultura.

És immoral perquè no té justificació de cap mena.

És hora ja d'acabar amb aquest estat de coses impropis d'un país civilitzat. Per tal d'aconseguir-ho s'organitza la CAMPANYA PER LA LLIBERTAT DE LA LLENGUA I LA CULTURA CATALANES.

Els objectius que es proposa són:

ESCOLES CATALANES

PREMSA CATALANA

CATALANS:

Feu vostra la campanya secundant les primeres consignes que són:

PARLAR SEMPRE EN CATALÀ

ESCRIURE SEMPRE EN CATALÀ

ENSENYAR A ESCRIURE ALS VOSTRES FILLS EN CATALÀ

ANUNCIAR EN CATALÀ A LA PREMSA

EXIGIR DE LES AUTORITATS, PRIVADAMENT O COL·LECTIVAMENT L'ATENCIÓ A LES NOSTRES JUSTES PETICIONS, FEU ATENCIÓ A LES PRÒXIMES CONSIGNES.

3.2. *Us presentem el general Franco: [s.n.], [s.l.], 15-IV-1960*

US PRESENTEM EL GENERAL FRANCO

Sr. Galinsoga: Otra pregunta, mi general, si me la permite: ¿Irá Su Excelencia pronto a Barcelona?

General Franco: Eso espero, si en la primavera las ocupaciones me lo permiten.

(De la entrevista concedida pel general Franco a en Galinsoga i publicada a «La Vanguardia» l'1 d'octubre de 1959).

El general Franco vol venir a Barcelona. Segons sembla s'hi estarà uns quants dies. Com sigui que haurem de conviure amb ell, val la pena de saber qui és. Després de 21 anys de règim franquista, aquesta presentació es fa necessària. Estem sotmesos a una pressió propagandística tan forta i tan unilateral que ja no sabem qui és el general Franco, ni què representa el seu règim.

Qui és EL GENERAL Franco, l'home que ara vol venir a Barcelona, i què representa el seu règim?

EL GENERAL FRANCO REPRESENTA LA NEGACIÓ DE LES LLIBERTATS EN TOTS ELS ORDRES.

En primer lloc, la negació de la *llibertat política*. En cap nivell de la vida social hi ha llibertat. No n'hi ha en els municipis: tots sabem que les eleccions municipals no signifiquen absolutament res. I quan el Règim tem no poder controlar plenament els resultats —cas de Madrid i Barcelona— són suprimides. Això que en diuen «las Cortes» no té cap valor representatiu. No té altre valor que els dels «parlaments» de les democràcies populars comunistes. En definitiva, tot el poder radica en les mans d'un sol home, el que ara pensa venir a Barcelona, que té pel poble i per les seves aspiracions un menyspreu absolut i que es dedica, sobretot, a durar, contraposant falangistes a Opus Dei, monàrquics a falangistes, gent d'en Martín Artajo a Opus Dei, etc.

No hi ha llibertat social ni sindical.

La C.N.S. és un instrument del govern, res més que això. Les associacions obreres de tot ordre han estat suprimides, inclús les culturals (desaparició, per exemple, dels Ateneus obrers, de les Biblioteques populars, etc.). Ningú no s'ha salvat d'aquest odi del Règim a la classe treballadora. Les mateixes organitzacions obreres de signe cristià han de dur una vida migradíssima, pràcticament clandestina; els seus homes representatius han estat també perseguits i sovint empresonats. És el que ha passat a la HOAC

(Hermandad Obrera de Acción Católica), amb l'OCPD (Orientació Catòlica Professional de Dependents), amb tots els que han volgut ser conseqüents amb la seva mentalitat social i cristiana. No és reconegut el dret a la vaga, que és un dret elemental i bàsic, sense el qual la classe obrera no té cap possibilitat de defensar-se. El règim del general Franco és rotundament antisocial.

No hi ha llibertat intel·lectual ni cultural

La censura és absolutament absorbent. Només en forma d'acudits («La Codorniz») o escrivint en termes que no estan a l'abast del públic es pot arribar a dir alguna cosa, molt poca cosa, que no encaixi perfectament en la línia del Règim. Els intel·lectuals i els literats són perseguits. I no només, com pretén el Règim, els comunistes. Laín Entralgo, Aranguren, per exemple, no tenen res de comunistes, i tot i això han estat arraconats, gairebé se'ls ha tapat la boca amb esparadrap. El mateix havia passat, quan eren vius, a Ortega i Gasset i Marañón. I no parlem de Catalunya, on la persecució cultural constitueix un fet d'autèntic vandalisme. Per altra banda el règim és, ideològicament, buit. És, intel·lectualment, pobre i crea pobresa intel·lectual. Té la Universitat endogalada, totalment abandonat l'ensenyament en general, de tal manera que cada any són més els mestres nacionals que deixen la carrera que els nous que l'acaben. El Règim sap que un poble intel·lectual rudimentari fa de bon dominar.

No hi ha llibertat religiosa

No ens referim ara a la llibertat per als protestants. Ens referim a la mateixa Església Catòlica, la qual no pot actuar amb llibertat. Els seus capellans poden celebrar missa, fer processons, ensenyar el catecisme, però no es pot posar en pràctica la doctrina social de l'Església; les organitzacions de joventut catòlica són vigilades i obligades a no moure's del camp estrictament pietós, esportiu i de beneficiència, quan el que els Papes volen és que es preocupin també del bé comú de la societat i se'n sentin responsables; l'Abat de Montserrat és calumniat públicament; els bisbes que volen dir les veritats són confinats a bisbats petits o llunyans (cas dels bisbes de Canàries i de Segorb); certes pastorals del Cardenal Pla i Deniel, són silenciades per la premsa; de certs discursos del Papa se'n donen a través dels diaris versions deformades. Tampoc

l'Església és lliure. I és lamentable que el Règim pugui comptar en aquesta feina de tenir l'Església dominada, amb alguns bisbes que semblen fortament empeltats de governador civil. El bisbe Eijo Garay, de Madrid, n'és el cas més clar. A Catalunya té dos bons deixebles, l'un a Tarragona, i l'altre a Lleida.

No hi ha llibertat per a res

Després de 20 anys de dictadura pot haver-hi qui trobi ja natural el clima en què vivim, com els que vivint habitualment en una atmosfera viciada no enyoren l'aire pur. Però n'hi ha prou en treure el nas a fora per a adonar-nos com a Espanya estem privats de llibertat i de respecte. I també per a veure que en els pobles on l'home és més tingut en compte les coses no van pitjor que a Espanya, sinó molt millor. Espanya és el país on pot donar-se el cas, com es va donar l'any passat, que en una sessió de «Manufacturas Metálicas Madrileñas», quan la majoria d'accionistes, considerant-se estafats, varen iniciar una protesta seriosa, el Sr. Nicolás Franco, president del Consell, els amenacés amb fer venir la Guàrdia Civil. Amb això està tot dit i no cal insistir més.

La manca de llibertat és absoluta. I només és atenuada per l'estat de corrupció en què vivim

El general Franco, l'home que aviat vindrà a Barcelona, ha escollit com a instrument de govern la corrupció. Ha afavorit la corrupció. Sap que un país podrit és fàcil de dominar, que un home compromès per fets de corrupció econòmica o administrativa és un home presoner. Per això el Règim ha fomentat la immoralitat de la vida pública i econòmica. *Com es fa en certes professions indignes, el Règim procura que tothom estigui enfangat, tothom compromès.* L'home que aviat vindrà a Barcelona, a més d'UN OPRESSOR, ÉS UN CORRUPTOR.

Catalunya, 15 d'abril de 1960

3.3. *No s'ha fet justícia!:* [s.n.], Barcelona, V-1961

No s'ha fet justícia!

Fa un any, uns fets van provocar intensa emoció al país i a l'estranger: l'apallissament i tortura d'uns detinguts a conseqüència

dels incidents del Palau de la Música Catalana, el 19 de maig, en intentar-se cantar el «Cant de la Senyera», durant el concert de l'Orfeó Català en homenatge a Maragall. Entre els torturats s'hi comptava el Dr. Jordi Pujol.

La realitat de les tortures era tan evident, aquesta vegada, que no la van poder amagar. L'escàndol va esclatar: mentre el general Franco i el seu govern s'hostatjaven a Barcelona, uns catòlics eren torturats...

Una relació dels fets consta en les actes autoritzades pel Notari Sr. Antoni Gual (números 2068 al 2075 del seu Protocol), on es reproduïen les frases pronunciades pels policies de la brigada social, mentre apallissaven bàrbarament els detinguts. Recordem-ne algunes:

«Ya estamos hartos de curas». -«Los rojos sólo hicieron una cuarta parte del trabajo, pues dejaron demasiados curas». -«La Congregación Mariana de los padres Jesuítas... sólo sirve para encubrir maniobras comunistas». -«Lo que Hitler hizo con los judíos no fue nada con los que nosotros haremos con los catalanes». -«Los catalanes no tienen c...». -«Perro catalán. Hijo de p...». -«Dentro de un año sereis unos esclavos y nos limpiareis los zapatos». -«Que lástima que no pudiéramos mataros a todos». -«Los catalanes estareis más bajos que la mierda que sois».

Aquestes i altres frases semblants, i pitjors, sortien de la boca dels torturadors. Era l'explosió del mateix odi contra Catalunya del temps de González-Oliveros; el mateix d'Acedo Colunga: «mal nacidos»; el mateix de Galinsoga: «todos los catalanes son una mierda». L'odi contra la catalanitat. L'odi, a més, contra la nova joventut que assegura, amb la seva fe i presència actuant, la pròxima victòria de Catalunya, de la democràcia i la llibertat.

Ara bé: el Codi Penal castiga els policies que maltracten els detinguts. Per això, davant l'evidència dels fets, tothom es preguntà: aquesta vegada, es farà justícia?

Algú va demanar als Ministres que atuessin les tortures. Fou en va. Els Ministres de l'Opus Dei callaren prudentment. Però, centenars de ciutadans, advocats, sacerdots, obrers, intel·lectuals, estudiants, etc., van cursar un escrit a l'Audiència exposant els fets. El Col·legi d'Advocats de Barcelona presentà al Fiscal un document escrit. El pare del Dr. Jordi Pujol va demanar que el seu fill fos examinat immediatament pel forense, per a compro-

var les lesions, segons ordena la llei. El jutge, però, incomplint-la, s'hi va negar. No volia complicacions...

Davant d'aquestes notícies, l'indignació pública augmentà. Fou encarregat d'apaivagar-la el Sr. Manuel Aznar, el substitut de Galinsoga. Així va escriure: «Justicia, sí: toda la que la dignidad del hombre exige y la autoridad del Estado español otorga... Ahora mismo relampaguea sobre nuestro destino otra zalagarda de dicterios. ¿Por qué? Porque unos ciudadanos españoles piden justicia en Barcelona, y por ahí fuera hay quienes afirman que esa justicia es denegada. ¿Con que derecho lo aseguran? ... Tengo la plena certidumbre de que quien solicite justicia tendrá abierto un camino real hasta el Juzgado correspondiente... Justicia, sí... ¿Que autoridad la negaría sin negarse a sí misma?»

Això deia l'ex-director del diari liberal «el Sol», l'ex-col·laborador del periòdic nacionalista basc «Euskadi», l'home dels múltiples canvis, càrrecs i sous...

S'ha fet justícia tal com anunciava el Sr. Aznar? Responem: NO.

És cert que la querella del pare del Dr. Pujol i els seus escrits i denúncies van arribar al Jutjat. Però, aquí s'acabà «el camino real». Aquí començà una història vergonyosa que el Sr. Aznar no ens ha contat ni ens contarà des de «La Vanguardia española». Nosaltres desafiem a fer-ho.

Van passar mesos. I un dia de febrer, la premsa espanyola, exultant, va anunciar el sobreseïment lliure dels policies acusats; la querella, les tortures, les lesions, els escrits del Col·legi d'Advocats i de centenars de signatures, tot no havia estat més que «un complot comunista». Contra aquesta absurda versió va protestar el Col·legi d'Advocats en una enèrgica nota que, naturalment, no ha publicat la premsa, però que hom pot llegir a la circular nº 300 del Col·legi.

L'únic diari que va callar el sobreseïment fou «La Vanguardia». Per què? Senzillament, perquè el Sr. Aznar coneixia les irregularitats gravíssimes del sumari. Ell, abans tan cridaner, ara es deia: «más vale no meneallo».

El Sr. Aznar sabia coses molt greus. Per exemple: que el Jutge de guàrdia es negà a fer reconèixer el Dr. Pujol i cap altre lesionat immediatament com exigeix la llei; que el Dr. Pujol no fou reconegut pel forense fins més d'un mes després de la tortura; que d'altres no ho foren fins 50, 110 i, inclús, 180 dies des-

prés dels fets, o sigui, quan el jutge estigué convençut que les lesions no havien deixat rastre; que el jutge no va fer cap cas dels certificats mèdics presentats; que el jutge es negà a practicar moltes de les proves demandades, i, finalment, sabia que les irregularitats del Jutge eren tan greus que va ésser amonestat pels seus superiors.

NO S'HA FET JUSTÍCIA! Aquesta és la veritat. I perquè tothom pugui comprovar-ho, reclamem que es publiqui la totalitat de la causa n° 290-1960 instruïda pel Jutjat n°14 de Barcelona.

Si s'ha fet justícia, quin inconvenient hi ha en publicar-la?

A nosaltres no ens fa por la veritat.

Aquest sobreseïment lliure no ha constituït als ulls de ningú cap rehabilitació de la policia. Ben al contrari: constitueix una nova violació dels drets humans i dels principis cristians, i justifica una vegada més les paraules que el Dr. Pujol va pronunciar davant del Consell de Guerra.

NO S'HA FET JUSTÍCIA!

Però, mentrestant Jordi Pujol i Francesc Pizón —aquest amb 67 anys d'edat— fa un any que estan empresonats, condemnats a set i tres anys de presó, per haver estat capdavanters de la campanya cívica contra Galinsoga.

Podem tolerar això?

Un deure elemental ens obliga a demanar, a exigir, la seva llibertat, perquè també tots nosaltres participàrem en aquella campanya. No és just que ells paguin per tots!

VISCA JORDI PUJOL!

VISCA FRANCESC PIZÓN!

VISCA CATALUNYA!

Barcelona, maig del 1961

3.4. El dia 13 de juny de 1961 fa un any que el Dr. Pujol i Francesc Pizón...: [s.n.], [s.l.], 1961

«Afirmo la meva profunda catalanitat i afirmo que sóc partidari d'una major llibertat política, d'una autèntica llibertat sindical, d'una verdadera llibertat cultural i dels Drets Naturals de Catalunya...» (Paraules de JORDI PUJOL en el consell de Guerra).

EL DIA 13 DE JUNY DE 1961 fa un any que el Dr. Pujol i Francesc Pizón, autors de la campanya contra Galinsoga van ser condemnats a 7 anys de presó. Havien estat detinguts amb motiu dels fets del 19 de Maig al Palau de la Música i JORDI PUJOL de manera especial torturat barbarament.

Mereixen els catalans aquest tracte?

És cap delictes defensar la dignitat dels catalans?

Hi ha dret a tot això?

SI JORDI PUJOL I FC. PIZÓN són a la presó és perquè estimen i creuen en Catalunya. Creuen que tots els que viuen i treballen a Catalunya tenen una dignitat, mereixen ser considerats ademés de contribuents, com a homes.

EL SEU GEST ÉS UN EXEMPLE PER A MOLTS.

EL DIA 13 DE JUNY NINGÚ S'HA DE SENTIR INDIFERENT: US PROPOSEM DE NO ASSISTIR AQUELL DIA A CAP ESPECTACLE. Serà una prova de solidaritat que ens honorarà una vegada més.

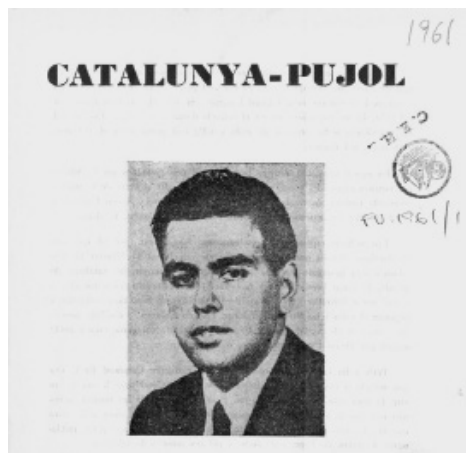
Féu córrer aquesta consigna a tothom:

EL DIA 13 DE JUNY QUE NINGÚ VAGI A CAP ESPECTACLE!!!

MENTRE EL DR. PUJOL I FC. PINZÓN I ALTRES DETINGUTS POLÍTICS ESTIGUIN A LA PRESÓ TOTHOM ESTÀ EN DEUTE

VOLEM LA SEVA LLIBERTAT PERQUÈ ÉS DE JUSTÍCIA!

3.5. Catalunya-Pujol: [s.n.], Ciutat de Mèxic, V-1961

3.6. Felicitació de Catalunya: [s.n.], [s.l.], 1960

FELICITACIÓ DE CATALUNYA

Desitgem un bon Nadal, ple de confiança en la llavor del seu gest, a Jordi Pujol i a tots els com ell empresonats per la nostra dignitat col·lectiva.

Moltes gràcies i que comptin amb el record més viu i la companyia més fraterna.

Adreça a: Sra. Marta Ferrussola.
Ronda General Mitre, 96, Barcelona.

Repartiu entre els vostres amics aquesta felicitació: demaneu que la trametin i procurin acompanyar-la d'un obsequi senzill (per recader o encarregant-ho a un establiment comercial).

Que la muller i els fills, i per mitjà d'ells, tots els companys de Jordi Pujol tinguin en la solitud d'aquest Nadal un testimoni d'afecte.

FEU CÒPIES

3.7. Proyecto de resolución: [s.n.], [s.l.], 1962

PROYECTO DE RESOLUCIÓN

El Congreso del Movimiento Europeo reunido en Munich los días 7 y 8 de junio de 1962 estima que la integración ya en forma de adhesión, ya de asociación de todo país de Europa, exige de cada uno de ellos instituciones democráticas, lo que significa en el caso de España, de acuerdo con la Convención Europea de los Derechos del Hombre y la Carta Social Europea lo siguiente:

1.- La instauración de instituciones auténticamente representativas y democráticas que garanticen que el Gobierno se base en el consentimiento de los gobernados.

2.- La efectiva garantía de todos los derechos de la persona humana, en especial, de la libertad personal y de expresión, con supresión de la censura gubernativa.

3.- El reconocimiento de la personalidad de las distintas comunidades naturales.

4.- El ejercicio de las libertades sindicales sobre bases democráticas y de la defensa por los trabajadores de sus derechos fundamentales, entre otros medios por el de la huelga.

5.- La posibilidad de organización de corrientes de opinión y de partidos políticos con el reconocimiento de los derechos de la oposición.

El Congreso tiene la fundada esperanza de que la evolución con arreglo a las anteriores bases permitirá la incorporación de España a Europa, de la que es un elemento esencial; y toma nota de que todos los delegados españoles presentes en el Congreso expresan su firme convencimiento de que la inmensa mayoría de los españoles desean que esa evolución se lleve a cabo de acuerdo con las normas de la prudencia política, con el ritmo más rápido que las circunstancias permitan con sinceridad por parte de todos y con el compromiso de renunciar a toda violencia activa o pasiva antes, durante y después del proceso evolutivo.

NOTA: este texto fue aprobado por clamorosa unanimidad por los 80 delegados del interior de España y los 38 del exilio.

3.8. *El pare abat de Montserrat ha estat insultat: [s.n.], [s.l.], 1963*

EL PARE ABAT DE MONTSERRAT HA ESTAT INSULTAT:

«intrigante», «despechado», «enredador», «calumniador»,...
(Vegeu «Solidaridad Nacional», «Diario de Barcelona», ... del 8-XII-63)

* * *

Un dia va ser Galinsoga qui insultà els catalans...

«Los catalanes son una mierda»

La reacció popular va ser unànime i ho va pagar car

AVUI, COM AHIR, NO HO PODEM TOLERAR!

Que la reacció sigui també unànime. Que tothom sàpiga que..

— Els catalans estimem i respectem el Pare Abat.

— Els catalans estimem i respectem Montserrat.

Per a manifestar-ho:

1.- Enviem la nostra adhesió individual o col·lectiva al Pare Abat. I, si pot ser, portem-la personalment a Montserrat.

2.- A més, felicitem el Pare Abat en aquestes festes.

Que tothom sàpiga que som un poble amb dignitat.

Demostrem que no som insensibles als atacs que ens fan.

(Feu-ne còpies ràpidament i repartiu-les).

3.9. Treballadors! El pare Abat de Montserrat va tenir el coratge...: [s.n.], [s.l.], XII-1963

TREBALLADORS!

El Pare Abat de Montserrat va tenir el coratge de parlar públicament a favor dels nostres drets, de la justícia social, del millorament del nostre nivell de vida i cultural, i a favor dels presos polítics...

La primera resposta va ser l'insult i la mentida: li han dit: «in-
trigante», «despechado», «enredador», «calumniador».

La segona resposta ha estat assaltar, destroçar i calar foc al «Casal de Montserrat» de Barcelona, covardament, aprofitant la nit. Només la ràpida intervenció dels bombers ha evitat una catàstrofe al carrer dels Arcs.

AQUESTA ÉS LA SEVA RESPOSTA: L'INSULT, LA MENTIDA I EL CRIM!

Treballadors:

Demostrem que agraïm al P. Abat les seves paraules.

Demostrem que el poble està amb ell perquè defensa la veritat i la justícia.

Demostrem que estem contra els criminals incendiàris!

I.- A TOTES LES FÀBRQUES, TALLERS I OFICINES RECOLLIM LES FIRMES D'ADHESIÓ A L'ABAT DE MONTSERRAT, I PORTEM-LES A MONTSERRAT.

II.- A MÉS FELICITEM EL P. ABAT EN AQUESTES FESTES.

Treballadors: complim amb el nostre deure.

Desembre, 1963

(Feu-ne còpies ràpidament i repartiu-les).

3.10. Per la pau: [s.n.], [s.l.], 1963

3.11. *Escrito enviado con fecha 30 de septiembre de 1963 al Excmo. Sr. Don Manuel Fraga Iribarne, Ministro de Información y Turismo del Gobierno Español, por los intelectuales...: [s.n.], Madrid, 30-IX-1963*

Escrito enviado con fecha 30 de septiembre de 1963 al Excmo. Sr. Don Manuel Fraga Iribarne, Ministro de Información y Turismo del Gobierno Español, por los intelectuales cuyos nombres figuran transcritos al pie.

Madrid, septiembre de 1963. Excmo. Sr. Don Manuel Fraga Iribarne. Ministro de Información y Turismo. MADRID.

Excmo. Sr.:

En correspondencia al diálogo entablado con V. E: sobre determinados hechos, que nos producen una viva inquietud como españoles, nuevamente tratamos de interesar la atención de V.E. ya que, según el testimonio de espontáneos corresponsales que quizás se dirigen a nosotros en nuestra calidad, pública y visible, de intelectuales que han manifestado en más de una ocasión su postura humanista, se están produciendo en Asturias, y relacionados con las actuales huelgas, hechos como los siguientes:

1º La muerte del minero Rafael González, de 36 años, a consecuencia de los malos tratos infligidos el día 3 del actual mes de septiembre en la Inspección de Policía de Sama de Langreo. La responsabilidad de éste y de otros hechos de los reseñados a continuación se atribuye al Capitán de la Guardia Civil Don Fernando Caro, de 28 años, natural de Melilla, destinado a aquella Inspección hace aproximadamente un mes, y al Cabo Pérez, hoy ascendido a Sargento y desde hace tiempo en la citada localidad de Sama de Langreo. Se dice que el citado Capitán Caro viste un traje de deportes durante los interrogatorios.

2º En el mismo día y lugar, a las cuatro de la tarde, se produjo la castración del minero Silvino Zapico, que tuvo que ser hospitalizado, a su esposa se le cortó el pelo a cero.

3º El minero Vicente Baragaña —de la barriada de Lada (Sama de Langreo)— le han sido quemados los testículos.

4º Un minero llamado Alfonso, vigilante de la Primera de El Fondón, retirado por silicosis y actualmente cobrador de la Pre-

visora Bilbaína de Seguros, fue maltratado por el hoy Sargento Pérez, el cual le había amarrado previamente. Como quiera que esto se hacía en presencia de la esposa de Alfonso, ésta se arrojó sobre el Sargento, con objeto de impedir que continuara; el cual la golpeó y cortó el pelo al cero, operaciones que se realizaron a la vista de su marido, cuyo cuerpo fue después abandonado en el exterior y recogido por un compañero suyo, de nombre Senén, que lo transportó a su casa en Lada. Avisado un médico «cuyo nombre se oculta por razones de seguridad», éste manifestó que «no sabía por dónde empezar», tantas eran las lesiones que presentaba el cuerpo de Alfonso.

5° El minero Alfonso Zapico, de Lada. Fue maltratado hasta producirse una fractura de pómulo. Boca reventada. Etc. Fue hospitalizado (Puede tratarse del caso anterior).

6° Los mineros Jerónimo Fernández Terente (casado, un hijo) y Jesús Ramo Tevera, como otros diez que, con ellos, están actualmente en la cárcel de Carabanchel (Madrid), fueron objeto de malos tratos.

7° Everardo Castra, casado, con tres hijos, sufre desequilibrio mental como consecuencia de las torturas, y está internado en el Manicomio Provincial de «La Cadellada». Fue detenido cuando escribía un letrero —«el pueblo se vengará»— en una tubería de la Duro Felguera.

8° Constantina Pérez Martínez («Tina»), de la Jocara y Anita Braña, de Lada, fueron maltratadas y se les cortó el pelo al cero. El marido de Tina está en la cárcel desde las huelgas anteriores.

9° Juan Alberdi, de Lada, y otro minero cuyo sobrenombre familiar es «Chocolatina», fueron obligados a golpearse entre sí, en la Inspección de Sama de Langreo. Como realizaran un simulacro de pelea, fueron golpeados brutalmente. Después de lo cual, los visitó el Capitán Don Fernando Caro, que comentó: «¡Qué burros sois! ¡Como os habéis puesto!»

10° Una mujer, cuyo nombre se desconoce, fue golpeada en el vientre, cuando ella trató de hacer valer su estado de embarazada para evitar sus malos tratos. El Capitán replicó al golpearla: «¡Un comunista menos!». El hecho se dice que sucedió en la mencionada Inspección de Sama de Langreo.

Son hechos, Excelencia, que, de ser comprobados, cubrirían de ignominia a sus autores; ignominia que también nos cubriría a

nosotros en la medida en que no interviniéramos, para impedir que tales vergonzosos actos se produzcan.

Es por lo que, respetuosamente, rogamos a V.E. interese de las Autoridades competentes una investigación sobre las presuntas actividades de dicho Capitán Don Fernando Caro y sobre todos estos presuntos hechos en general. Asimismo, solicitamos de V.E. la pertinente información sobre todo ello. Ruego que elevamos a V.E. sin otros títulos que los que nos confiere nuestra condición de intelectuales, atentos a la vida y a los sufrimientos de nuestro pueblo. Atentamente saludan a V.E.

Han firmado el documento:

Vicente Aleixandre (Académico de la Lengua). – Pedro Laín Entralgo (académico de la Lengua y Ex-Rector de la Universidad de Madrid). – Valentín Andrés Álvarez (Catedrático y Ex-Decano de la Facultad de Ciencias Económicas de la Universidad de Madrid). – José Luis Aranguren (Catedrático de Ética de la Universidad de Madrid). – Paulino Garagorri (Filósofo, colaborador de la Revista «Occidente»). – José Bergamín (Dramaturgo). – Alfonso Sastre (Dramaturgo). – Fernando Baeza (Editor). – Antonio Saura (Pintor). – José María Castellet (Crítico). – Francisco Fernández Santos (Ensayista). – Carlos Barral (Editor y poeta). – Ángel María de Lera (Novelista). – Juan Goytisolo (Novelista). – Mateos (Pintor). – José María Moreno Galván (Crítico de Arte). – Ángela Figuera Aymerich (Poetisa). – Manuel Arce (Novelista). – Francisco Rabal (Actor). – Fernando Fernán Gómez (actor). – Juan García Hortelano (Novelista). – Ángel González (Poeta). – Luis Goytisolo (Novelista). – Gabino Alejandro Carriedo (Poeta). – Antonio Ferres (Novelista). – Carlos Muñiz (Dramaturgo). – José María del Quinto (Director teatral y novelista). – Rodríguez Buded (Dramaturgo). – Juan Marsé (Novelista). – Ángel Crespo (Poeta). – Armando López Salinas (Novelista). – Pablo Serrano (Escultor). – Juana Francés (Pintora). – Jesús López Pacheco (Poeta y novelista). – José Esteban (Poeta). – Millares (Pintor). – Lucio Muñoz (Pintor). – José Manuel Caballero Bonald (Poeta y novelista). – Manuel Ortiz Valiente (Pintor). – Benigno Quevedo (Novelista). – José Antonio Parra (Escritor). – César Santos Fontela (Crítico cinematográfico). – Consuelo Bergés (Escritora). – Daniel Sueiro

(Novelista). – Patiño (Director de Cine). – José Ares (Profesor de la Universidad de Madrid). – Pedro Dicenta (Maestro). – Juan Eduardo Zúñiga (Escritor). – Lauro Olmo (Dramaturgo). – Ricardo Zamorano (Pintor). – Alfonso Grosso (Novelista). – Manuel Calvo (Pintor). – Ricardo Doménech (Crítico Teatral). – Pérez Navarro (Ensayista). – Ramón Nieto (Novelista). – Julián Marcos (Ayudante cinematográfico y poeta). – Francisco Moreno Galván (Pintor). – Marcial Suárez (Dramaturgo). – José Ayllón (Crítico de arte). – Jaime Gil de Biedma (Poeta). – Daniel Gil (Pintor). – L. G. Egido (Crítico cinematográfico). – Angelina Gatell (Poetisa). – E. Sánchez. – Manrique de Lara (Poeta y novelista). – Eloy Terrón (Filósofo). – Pablo Martí Zaro (Dramaturgo). – Fernando Chueca (Arquitecto y Director del Museo de Arte Contemporáneo). – Faustino Cordón (Científico). – Leopoldo de Luis (Poeta). – Díaz Caneja (Pintor). – Ramon de Garciasol (Poeta). – Ignacio Aldecoa (Novelista). – Cortijo (Pintor). – Adam Ferrer (Pintor). – Arturo Martínez (Pintor). – F. Álvarez (Pintor). – José Agustín Goytisolo (Poeta). – Joan Petit (Traductor). – Joan Oliver (Ensayista). – Joaquim Horta (Editor). – Jordi Carbonell (Poeta y Ensayista). – Oriol Bohigas (Arquitecto y crítico de Arte). – Joaquim Molas. – Maria Aurèlia Capmany (Directora de teatro). – Ricardo Salvat (Director de teatro). – Joan Triadú (Ensayista). – Francesc Vallverdú (Poeta). – Salvador Espriu (Poeta). – Manuel Sacristán Luzón (Catedrático de la Universidad de Barcelona). – Alfonso Carlos Comín. – Josep Fontana (Profesor de la Universidad de Barcelona). – Joaquim Jordà (Ayudante de cinematografía). – Román Gubern (Ayudante de cinematografía). – José Luis Sureda (Catedrático de la Universidad de Barcelona). Ángel Latorre (Catedrático de la Universidad de Barcelona).

3.12. Treballadors de Catalunya!: Aliança Sindical Obrera de Catalunya, Federació Siderometal·lúrgica (FIOM), Barcelona, V-1964

TREBALLADORS DE CATALUNYA!

Per tercera vegada els miners asturians plantegen la lluita: avui, més de 40.000 obrers d'Astúries i de Lleó afirmen la seva voluntat de viure lliures i de gaudir de major benestar.

Els metal·lúrgics d'Astúries s'han sumat al seu combat. I al País Basc han començat ja les vagues de solidaritat de tota la metal·lúrgia.

TREBALLADORS DE CATALUNYA!

La classe obrera catalana, fidel a les seves tradicions combatives ha d'afirmar també la seva decisió!

A tot arreu; a les fàbriques, als tallers, als despatxos, a la universitat: Accions de solidaritat amb els miners d'Astúries, manifestacions per afirmar les pròpies reivindicacions!

ÉS L'HORA DE LA LLUITA?

Sí, ÉS L'HORA DE LA LLUITA

Per l'augment de salaris, per les llibertats sindicals!

Afirmeu les vostres reivindicacions! Amb fermesa, sense violències però amb decisió:

VAGUES DE SOLIDARITAT FINS A LA VICTÒRIA!

Barcelona, Maig del 1964

Aliança Sindical Obrera de Catalunya

Federació Siderometal·lúrgica (FIOM)

(Treballador! Copia i distribueix aquest manifest).

3.13. *¡Trabajadores de Cataluña!: Alianza Sindical Obrera, [s.l.], 1963*

¡TRABAJADORES DE CATALUÑA!

En el próximo mes de octubre la ALIANZA SINDICAL OBRERA cumplirá su primer año de vida. A pesar de los pocos meses transcurridos desde la firma del Pacto de acción común de las organizaciones obreras CNT, UGT, y SOCC en Cataluña, tenemos la satisfacción de constatar el acierto de nuestras sindicales a forjar un instrumento de unidad de la clase trabajadora, como es la ASO.

Sin espectacularidades innecesarias, fieles siempre a los puntos del Pacto, trabajando y elaborando planes que surtirán el deseado efecto en el momento oportuno, la Alianza camina en línea recta a la liberación de la clase obrera, sometida, aún, a los caprichos

de un régimen despótico, hijo de aquellos otros de triste memoria para la humanidad que se llamaron nazi y fascista.

Es a través de una acción mesurada, responsable y de franca camaradería, que hoy contamos con la base precisa y conjuntada para dirigir, con mejores perspectivas de eficiencia, las fases finales de la lucha contra una situación política y social incompatible con las corrientes progresivas de Europa y del mundo entero.

Hoy, el camino certero emprendido por la ASO en Cataluña; el trabajo constante en la aplicación de sus puntos constitutivos, han logrado extender el campo de la unidad de acción. Hoy, la ASO, nacida en Cataluña, es una realidad en el resto de España.

La lucha reivindicativa está en marcha. Acciones parciales y de tanteo lo atestiguan. No nos falta la solidaridad y la ayuda internacional a través del sindicalismo mundial libre. Firmes, también, los cimientos de la acción conspirativa contra el estado político del país.

OBREROS: Seguid de cerca las consignas de ALIANZA SINDICAL OBRERA

POR LA UNIDAD SINDICAL OBRERA

POR UN SINDICALISMO LIBRE Y AUTÉNTICO

POR LA LIBERTAD DE ESPAÑA

¡VIVA LA ASO!

3.14. A.S.O fija su posición ante el referéndum franquista: Alianza Sindical Obrera, [s.l.], 1966

A.S.O FIJA SU POSICIÓN ANTE EL REFERÉNDUM FRANQUISTA

¡TRABAJADORES!

El régimen franquista os invita a que refrendéis la continuidad del sistema totalitario. La ley orgánica propuesta es una farsa más para ocultar a los españoles y al mundo las estructuras fascistas del régimen: Sindicatos Verticales sin participación real obrera; municipios sin intervención popular; «Cortes» sin diputados verdaderamente elegidos por el pueblo, y el «Movimiento». Todos los «cambios» que dicha ley opera son de pura fachada, sin modificaciones esenciales que aseguren:

— LIBERTAD DE PRENSA Y DE PALABRA

— LIBERTAD DE ASOCIACIÓN Y DE CONSTITUCIÓN DE PARTIDOS POLÍTICOS

— LIBERTADES SINDICALES
— LAS LIBERTADES DE MANIFESTACIÓN, HUELGA Y REUNIÓN
— EL DERECHO DEL PUEBLO ESPAÑOL A ELEGIR LIBREMENTE SUS
DESTINOS Y ESTRUCTURAS POLÍTICO-ECONÓMICAS

La ley orgánica es antidemocrática, hecha a espaldas de la nación
y tiende a perpetuar el régimen totalitario a la muerte del dictador.

¡TRABAJADORES!

A.S.O. os invita a no votar! ABSTENGÁMONOS!

¡NO A LA DICTADURA! ¡NO A LA LEY ORGÁNICA QUE LA PERPETUA!

¡VIVA LA DEMOCRACIA! ¡VIVA LA LIBERTAD!

ALIANZA SINDICAL OBRERA

3.15. *Catalans: no voteu!!*: [s.n.], [s.l.], 1966

CATALANS: NO VOTEU!!

El general Franco ha presentat a les seves Corts l'anomenada «Nueva Ley Orgánica», que introdueix tot just reformes de detall al mecanisme polític existent. És una afirmació completa d'immobilisme: continua de cap d'estat el general, sense altre títol que el triomf de la seva revolta militar; continua la governació personal i autoritària, perquè la presència prevista d'un cap de govern no aporta res de nou nomenant-lo qui el nomena; continua la falta d'accés del ciutadà a l'elecció política; continua, en fi, el règim que representa els interessos dels privilegiats amb el suport de les forces armades. L'immobilisme arriba al punt de prolongar, encara, la incertesa sobre la successió del dictador.

En aquestes condicions, la llei és una pura comèdia. No hi creu el poble, no hi creu el govern. Ni ha calgut la delicadesa d'esperar el dictamen de Corts per a començar a imprimir els milions de papers preparats per al referèndum del 14 de desembre.

Aleshores, ¿per què aquest referèndum? ¿No sabem que els resultats ja són fets a hores d'ara, que votar «sí» és aprovar només uns canvis formals, i votar «no» és afirmar que ja anem bé sense cap esmena? Res no tindria sentit, en veritat, si la comèdia no disposés de milions d'espectadors emmudits, que cal fer servir de coartada: una coartada per justificar la permanència, el reaccionarisme, la immobilitat. Convé distreure el poc que queda d'opinió pública del col·lapse polític i econòmic del país; convé ensarronar

els qui ja no saben res de res fent-los creure que, votant, voten alguna cosa; convé oferir a la premsa i a la radiodifusió un nou tema de publicitat massiva; convé proporcionar als benpensants, a la gent d'ordre, als privilegiats, un argument que els serveixi per a excusar-se de tants abusos en nom d'una pretesa evolució; convé fer un gest perquè el militar nord-americà, el banquer alemany, l'industrial francès i el cardenal romà continuïn mercadejant amb Madrid sense massa recel del que digui la gent als països respectius.

Per a nosaltres, els catalans, ¿què significa el referèndum?: senzillament, veure'ns pressionats a votar sense cap alternativa. Ja que ens trobem lligats per força, la nostra sort va en part unida, per ara, a la del poble espanyol. Com ell rebem, a plena cara, aquesta mofa als principis més elementals de la veracitat i de justícia. Però hi ha més. Espanya, que potser acabarà desprentant-se de les seves oneroses colònies africanes, no es mostra pas disposada a fer el mateix amb les seves colònies europees, tan lucratives. Si les nostres aspiracions a ser un poble lliure ja eren negades per les lleis vigents, les noves ens dediquen unes negacions encara més amenaçadores. Tot el Títol I de la nova llei és un cant a l'autoritat absoluta de l'Estat espanyol sobre les comunitats que domina. Al Títol IV és posat en primer terme, entre els objectius del «Consejo Nacional», el de «fortalecer la unidad entre los hombres y las tierras de España». Al Títol VI, parlant de les forces armades, els és assenyalada una missió preferent que destaca les funcions d'ocupació per damunt totes les altres: «defender la unidad». Finalment, al títol VIII, la previsió de divisions territorials no provincials no és altra cosa, com ja sabem ara, que donar ales a la desintegració administrativa de les terres catalanes, passant la província de Lleida i part de Tarragona a Aragó, i lligant el País Valencià a Múrcia.

Catalans: votar «sí» és votar les sinistres afirmacions que ens parlen tant d'«unidad», quan ja sabem prou bé què significa aquesta paraula per a Espanya. Votar «sí» és aprovar les amputacions territorials a les quals s'ha referit ja algun diari abans de rebre la prohibició de continuar fent-ho. Votar «sí» és, en definitiva, votar per l'ocupació i la desmembració de Catalunya.

D'altra banda, votar «no» seria afirmar que seguim les consignes de vot del govern espanyol, que ens sotmetem servilment a aquest, que donem per bona la seva tirania actual.

Tenint en compte els termes de la qüestió, només hi ha una actitud digna per als catalans conscients: abstenir-se de participar al referèndum.

CATALANS: NO VOTEU!!

3.16. *Ciudadà: [s.n.], [s.l.], 1966*

CIUTADÀ:

La teva dignitat d'home

La teva vergonya de demòcrata

La teva condició de contribuent

El teu orgull de català et priven de col·laborar amb el teu vot a l'apuntalament d'un règim d'esclavatge, políticament oprobios i administrativament corromput

NO VOTIS!

3.17. *El Vaticà va suggerir alguns noms catalans per a bisbe de Barcelona...: [s.n.], [Barcelona], 1966*

El Vaticà va suggerir alguns noms catalans per a bisbe de Barcelona: el Dr. Ventosa, el Dr. Bonet, el Dr. Jubany, actual bisbe de Girona. La resposta textual que el Ministre Sr. Oriol, i el Director General d'Affers Eclesiàstics, Sr. Balbin varen donar en nom del Govern espanyol fou:

CUALQUIERA, MIENTRAS NO SEA CATALÁN.

I el Vaticà va cedir. En el joc de les relacions polítiques entre l'Estat espanyol i la Santa Seu, Catalunya, una vegada més ha servit de MONEDA DE CANVI.

3.18. *Llamamiento de las Comisiones Obreras: Comisiones Obreras de Badalona y Comarca, Badalona, 1966*

LLAMAMIENTO DE LAS COMISIONES OBRERAS

¿Qué son las Comisiones Obreras?

¿Cómo nacieron y hacia dónde van las Comisiones Obreras?

¿Quiénes las integran?

Estas y muchas otras preguntas se las formulan hoy muchas personas y generalmente son contestadas por intereses que con grandes medios de difusión intentan deformar la imagen de lo que son las Comisiones Obreras.

Intentando salir al paso de tales tergiversaciones, las Comisiones Obreras de Badalona y Comarca hacen un llamamiento al Sindicato Democrático de Estudiantes, Asociación Democrática de Técnicos, Juristas, Comisiones de Vecinos, Amas de casa y en general a todos los demócratas y a los trabajadores y jóvenes en particular a participar en la Asamblea Extraordinaria que tendrá lugar el próximo día 18 del corriente a las 10 de la mañana en la Parroquia de Santa Rosa en Santa Coloma de Gramanet, según el siguiente programa:

1º- Historia y desarrollo de las Comisiones Obreras. Qué son y quiénes las integran. 2º- Las mujeres en las Comisiones Obreras. 3º- La integración de técnicos y cuadros de empresa en las Comisiones Obreras. 4º- El futuro de las Comisiones Obreras.

POR UN SINDICATO LIBRE, DEMOCRÁTICO Y UNITARIO!!!

TRABAJADOR, JOVEN, DEMÓCRATA: DISTRIBUYE Y DA A CONOCER ESTE LLAMAMIENTO!

CON TU APOYO CONTRIBUYES A SU DEFENSA Y A LA TUYA

LAS COMISIONES OBRERAS DE BADALONA Y COMARCA

3.19. A los trabajadores, a todo el pueblo, ante la «Ley Sindical» de Solís: Comisión Obrera Nacional de Cataluña, [s.l.], 29-IX-1969

A LOS TRABAJADORES, A TODO EL PUEBLO, ANTE LA «LEY SINDICAL» DE SOLÍS

Días pasados ha tenido lugar la VI REUNIÓN NACIONAL DE LAS COMISIONES OBRERAS DE CATALUÑA. En espera de poder ofrecer en breve a todos los trabajadores y a la opinión pública amplia información de los temas discutidos, así como los acuerdos y resoluciones aprobados, las Comisiones Obreras de Cataluña, frente a la farsa de la «ley sindical», que los gobernantes intentan imponer a los trabajadores, llamamos a todas las fuerzas del trabajo a reforzar la unidad y a intensificar la movilización y la lucha para rechazarla. Nos dirigimos igualmente a los estudiantes e intelectuales, a las fuerzas democráticas y personalidades

que manifiestan su identificación con nuestra justa lucha para que una vez más hagan pública su repulsa y condena de dicha «ley», expresando su apoyo y solidaridad con los trabajadores.

Las Comisiones Obreras poseemos el texto íntegro del «Proyecto de Ley Sindical aprobado en el consejo de Ministros» y declarado por Solís «secreto oficial». De la lectura del texto, que consta de 27 folios escritos a una página, se desprende el porqué de tal «secreto». La ley que se disponen llevar a las «Cortes» después de varios años de aplazamientos sospechosos y de cambalaches ministeriales, no podía ser otra cosa que una ley reaccionaria, antiobrera, de puro estilo fascista, que el Gobierno pretende imponer por medio de su aparato de «democracia orgánica» para mantener las estructuras de sometimiento de la clase obrera a los designios del capital. Es un intento desesperado y cínico de perpetuar la indefensión de los trabajadores en el marco del desacreditado y vergonzoso sindicato vertical al servicio de la oligarquía.

Para que los trabajadores y la opinión pública conozcan lo que los gobernantes guardan celosamente como «secreto oficial», las Comisiones Obreras extractamos y damos a la publicidad algunos datos que caracterizan la «ley»:

El artículo 15, párrafo 2º dice así: «La designación de los presidentes de los sindicatos nacionales se hará para el período previsto en las disposiciones en materia electoral sindical, por el presidente de la organización sindical de entre los nombres que figuren en una terna propuesta por la Junta Central Sindical correspondiente...»

«Artículo 22.- El presidente de la Organización Sindical, a propuesta motivada del Comité Ejecutivo, podrá acordar la disolución de una asociación cuando resulte probado que realiza actos contrarios a lo establecido en la presente ley o incurran en notoria desviación...»

«Artículo 27.- 1- La Organización Sindical forma parte del orden institucional español definido en las leyes fundamentales...»

«Artículo 30. – Al frente de la organización sindical habrá un presidente que será nombrado separadamente por el Jefe del Estado, a propuesta del presidente del Gobierno, oyendo éste previamente para proponer el nombramiento, al Comité Ejecutivo Sindical. El presidente de la Organización Sindical será ministro del Gobierno...»

«2º.- Al presidente de la Organización Sindical le corresponde el ejercicio de las siguientes funciones:

a) Dirigir y coordinar la acción sindical y ostentar la plena representación de la Organización Sindical

b) Ejercer la alta inspección y tutela de los sindicatos nacionales y demás entidades sindicales.

c) Presidir el Comité Ejecutivo Sindical y el Congreso Sindical, así como disponer la ejecución de sus acuerdos.

d) El nombramiento y remoción del Secretario General de la Organización Sindical; del Secretario General Técnico y de los secretarios adjuntos para asuntos económicos, sociales, administrativos y asistenciales; de los directores de obras y servicios de ámbito nacional y de los delegados provinciales de la Organización Sindical.

e) El nombramiento y remoción de los presidentes de los sindicatos nacionales conforme a lo establecido en el artículo 15 de la presente ley.

f) Servir de enlace entre la organización sindical y el Gobierno y entre éste y los sindicatos», etc. etc.

Como puede apreciarse, la «ley sindical» es una ley represiva. Mantiene el espíritu y el estilo fascista del «Congreso de Tarragona», celebrado a espaldas de los trabajadores y donde Solís y los burócratas, al servicio exclusivo de los explotadores capitalistas, hicieron y deshicieron a su antojo. La «ley sindical» es el fiel reflejo del carácter y la esencia del mismo del régimen.

Denunciamos el «Congreso de Tarragona» y los cambalaches ministeriales entre falangistas opusdeistas, a fin de pasar la «ley sindical» a cambio de un apoyo a Juan Carlos y del silencio y tierra encima en el caso de Matesa; denunciamos el carácter antidemocrático y antiobrero de la «ley», así como el procedimiento seguido para imponerla; denunciamos el cinismo de sus patrocinados al querer presentarla como aceptable, cuando en verdad está en contra de los principios y recomendaciones de la O.I.T., de la Convención 87 y 98 de las Naciones Unidas, de la declaración del Episcopado Español y en contra de los principios democráticos de los países civilizados.

Cuando el país se enfrenta a grandes problemas económicos, sociales y políticos se pretende escamotearlos manteniendo sojuzgada a la clase obrera, la clase más numerosa y dinámica de la

sociedad española; la fuerza que va demostrando con su lucha en defensa de sus intereses de clase, su capacidad para marchar junto con los sectores democráticos y antifranquistas en la búsqueda de la solución a todos los problemas que el país tiene planteados.

Las Comisiones Obreras de Cataluña llamamos a los trabajadores, al pueblo en general a desplegar una amplia campaña contra la «ley sindical», lanzando miles de hojas, pintando letreros en los muros, celebrando amplias asambleas en las fábricas, tajos, oficinas y barrios para denunciar el carácter reaccionario de la «ley» de Solís y transformar el clamor de protesta en manifestaciones donde las condiciones creadas lo permitan, llamamos a los trabajadores hoy más que nunca a reforzar el frente de la lucha contra la congelación salarial y en defensa de sus reivindicaciones y derechos, ligando toda lucha o manifestación de protesta a la acción contra la «ley sindical» y por un sindicato de clase que sea la emanación de la voluntad de los trabajadores libremente expresada.

Nos dirigimos a nuestros amigos de todo el mundo y especialmente a los trabajadores y a los sindicatos internacionales, que tantas pruebas de solidaridad han manifestado a lo largo de estos años para con nuestra lucha, para que una vez más se pronuncien contra el chantaje del régimen y denuncien públicamente la «ley sindical».

Adelante en la lucha por nuestro sindicato de clase.

29 de septiembre de 1969

LA COMISIÓN OBRERA NACIONAL DE CATALUÑA

3.20. Compañeros: ayer jueves, 4 de febrero...: Comisión Obrera de Pegaso, [s.l.], 1968

Compañeros:

Ayer jueves, 4 de febrero, ingresaron en la Prisión Modelo nuestros compañeros:

JOSÉ CUTILLAS- Sección 44.

MIGUEL ESTEBAN- Nave Nueva.

ANDRÉS ALFONSO- Nave Nueva.

JUAN GARCÍA TRUJILLANO- Nave Nuevas Oficinas.

PRUDENCIO LÓPEZ MÁRQUEZ- Nave Nueva.

ROBERTO KADAR- Maquinaria.

GUILLERMO BERENGUERES- Nave Reyes.

Estos compañeros y otros cinco fueron sancionados con pérdida indefinida de empleo y sueldo el día 22, sanción que en Magistratura es considerada igual que el despido.

La empresa y el Jurado se han preocupado desde el primer día de desmentir que hayan despedido a nadie, dicen que es tan solo una sanción por 10 ó 15 días, illevarn ya 13 fuera y la policía fue a buscarles al día siguiente!

La empresa y el Jurado no contentos con la sanción denunciaron a los 12 compañeros a la Policía, les dieron los nombres y dirección y la Policía fueron a buscarles por la noche como si se tratara de vulgares criminales. Para la Empresa y el Jurado habían cometido un delito: DEFENDER LOS INTERESES DE TODOS LOS TRABAJADORES DE PEGASO Y DENUNCIAR LA EXPLOTACIÓN DE LA EMPRESA Y LOS ENGAÑOS DEL JURADO, que solo sirven a ésta.

Sabíamos que la Empresa estaba de acuerdo con la Policía, que no es más que un instrumento de la represión que los capitalistas ejercen sobre la clase obrera. Pero lo que no sabíamos aún del todo es que el Jurado colaborase hasta este punto con la Policía. La demostración es clara. El único Jurado que ha sido honrado y ha estado a nuestro lado —José Cutilla— ha sido con los demás compañeros despedido y hoy está en prisión por no haberse vendido a la Empresa y unirse con todos a la lucha por nuestros intereses.

Y no contento con su traición el Jurado aprovecha el momento para sacar los Estatutos de la vergonzosa estafa de la Mutualidad, con lo que pretende distraernos.

Pero los trabajadores de Pegaso sabemos bien porque luchamos y que nuestra fuerza es la unión y la organización. Por ésto hoy nuestros objetivos són:

LIBERTAD PARA LOS ENCARCELADOS

READMISIÓN DE LOS 12 DESPEDIDOS

La lucha llevada hasta el momento está obligando a la Empresa a interesarse por la libertad de los que ella misma ha ordenado detener. Pero los paros y manifestaciones a la salida que desde hace 13 días venimos realizando no son suficientes.

La lucha ha de seguir hasta la libertad de los compañeros encarcelados y la readmisión de todos, para que todos juntos po-

damos seguir nuestra justa lucha por la plataforma reivindicativa que elaboramos en las Asambleas.

¡Compañeros de la Nave Nueva, de la 44, de carrocerías, compañeros de turno de la tarde, a partir del sábado esperamos que paréis totalmente como las demás secciones! La unión y la solidaridad en esta lucha es un deber y es nuestra arma!

Llamamos a los Jefes e Ingenieros a que no colaboren con la represión de la Empresa, y que en su condición de asalariados se solidaricen con nuestros problemas y que no se rebajen a hacer las funciones de la Policía particular de la Empresa, como lo hacen algunos, y en particular los de la Nave Nueva. Basta de amenazas y traslados a los compañeros más combativos!

Compañeros, es el momento de llevar la lucha adelante.

-DISCUTAMOS ESTA HOJA A LA HORA DEL ALMUERZO.

-DENUNCIAMOS AL JURADO DE EMPRESA COMO INSTRUMENTO DE LA EMPRESA Y LA POLICÍA. HOY SE REÚNE PARA INTENTAR HACER SU COMEDIA DE SIEMPRE, PERO YA NO LE CREEMOS, SÓLO LES QUEDA UNA SALIDA DIGNA: DIMITIR. EXIJAMOS LA DIMISIÓN DEL JURADO.

— El sábado día 6 PARO TOTAL de la fábrica de 6 a 8 y de 12 ½ a 2 ½.

— El sábado a la salida TODOS JUNTOS saldremos por la puerta PRINCIPAL.

Los compañeros de Harry Walker han luchado 45 días y han ganado la primera batalla, el Juicio de Magistratura. Los compañeros de Maquinista con su unión han obligado a que la Empresa abriera ayer jueves y los readmitiera a todos, incluso a los primeros despedidos.

Los compañeros de Matacás han hecho paros de 2 horas en solidaridad con Pegaso

UNIDOS VENCEREMOS

O TODOS O NINGUNO

SÁBADO PARO TOTAL DE 6 A 8 Y DE 12 ½ A 2 ½ MAÑANA

Comisión Obrera de Pegaso.

3.21. De las Comisiones Obreras juveniles a todos los jóvenes trabajadores: Comisiones Obreras Juveniles de Barcelona, Barcelona, 1-1969

DE LAS COMISIONES OBRERAS JUVENILES A TODOS LOS JÓVENES TRABAJADORES

PARA LUCHAR CONTRA EL CAPITALISMO

CUANDO el capitalismo, a golpe de cronómetro y despidos, intenta recuperarse de sus crisis sobre nuestras espaldas; necesitando para ello aumentar la represión sobre los trabajadores de vanguardia: NO VAMOS A CRUZAR LOS BRAZOS.

CUANDO se nos dá una formación profesional que pretende convertirnos en «robots» sumisos al poder de la empresa, y ni aún así encontramos trabajo de acuerdo con nuestra formación, y nuestros sueldos dan risa.

NO VAMOS A CRUZARNOS DE BRAZOS

CUANDO se negocian la mayoría de los convenios a nuestras espaldas, y se pone un tope (el 5,9) a nuestros salarios:

NO VAMOS A CRUZARNOS DE BRAZOS

CUANDO la represión sobre nuestras COMISIONES OBRERAS aumenta; así como las desposesiones de enlaces y jurados fieles a su clase:

NO VAMOS A CRUZARNOS DE BRAZOS

CUANDO los capitalistas negocian con los imperialistas yankis la presencia de sus bases en nuestro país, atentando así contra nuestra seguridad:

NO VAMOS A CRUZARNOS DE BRAZOS

CUANDO el estado capitalista implanta el estado de excepción, la clase obrera responde con su total indiferencia y sigue asesando golpes a su sistema. Y NO CRUZARNOS DE BRAZOS SIGNIFICA TOMAR LA INICIATIVA.

PASANDO A LA ACCIÓN, por una ENSEÑANZA GRATUITA, OBLIGATORIA, LAICA Y MIXTA HASTA LOS 18 AÑOS, que mediante un cambio radical en las materias y sistemas educativos, procure una FORMACIÓN INTEGRAL DE LOS JÓVENES (social, política, sexual...). Por ello exigimos la PROHIBICIÓN DE CONTRATOS DE TRABAJO A LOS MENORES DE 18 AÑOS.

Contra los despidos y los sueldos de hambre PASEMOS A LA ACCIÓN, por la SEMANA DE 40 HORAS PAGADAS COMO 48; por un

suelo mínimo de 350 ptas. DIARIAS CON ESCALA MÓVIL; mientras hay miles de obreros parados, otros muchos están haciendo horas extras. POR SOLIDARIDAD -¡NO A LAS HORAS EXTRAS!- queremos tiempo para vivir.

Pero como el capitalismo, no sólo nos explota y oprime en la fábrica, sino que extiende la losa de su opresión a los barrios y escuelas, especialmente las de formación profesional; debemos PASAR A LA ACCIÓN por el CONTROL OBRERO DE LA FORMACIÓN PROFESIONAL. Convoquemos asambleas en todos los centros, donde elijamos a comisiones de alumnos que sean capaces de IMPONER EL DERECHO DE VETO, a los planes de estudio que no se orienten hacia nuestra verdadera formación! REALICEMOS asambleas, planes, permanencias, hasta llegar a la ocupación de los centros en apoyo de esta reivindicación! A la selección del Profesorado. DESTITUIREMOS con nuestra acción a los profesores incompetentes! A la fijación de horarios, sistemas de exámenes, calificaciones, etc.

PASEMOS A LA ACCIÓN por qué nos sean reconocidas las categorías adquiridas en estancias a cursos en escuelas de formación profesional! Basta ya, de tener que hacer de «niños de recados»! Acabemos también con la brutal explotación a que son sometidos, los aprendices, pinches y botones, luchando por el libre acceso a todas las categorías y que tengamos a igual trabajo igual salario, sin discriminación de sexo o edad.

Contra la C.N.S., órgano de represión y control de la clase obrera. Contra el engendro de «Ley Sindical» que nos quieren hacer tragar PASEMOS A LA ACCIÓN; entendiendo COMISIONES OBRERAS por un Sindicato de Clase unitario y anticapitalista, nacido de una discusión a todos los niveles que culmine en un Congreso obrero.

PASEMOS A LA ACCIÓN, junto a los estudiantes anticapitalistas por la Universidad de los Trabajadores, controlada por los mismos! No queremos, ni un acceso a la Universidad de los burgueses, ni una Universidad de los burgueses para los trabajadores (universidades laborales).

Mientras se despilfarra el dinero en la llamada «defensa nacional» y el «orden público», de los burgueses, nosotros carecemos hasta de escuelas. Por ello PASEMOS A LA ACCIÓN por la construcción de escuelas y centros culturales y recreativos en grandes empresas y barrios obreros controlados por los trabajadores. Lu-

chando también por la elevación de la retribución de los maestros -¡Llamamos a los maestros y profesores a incorporarse a la lucha anticapitalista de la clase obrera!

PASEMOS A LA ACCIÓN por la supresión del Servicio Militar obligatorio, mientras eso no se consigna la empresa deberá pagar el 100% del salario real en el período del servicio militar.

Y PASAR A LA ACCIÓN significa realizar plantes, permanencias, paros, huelgas, mítines y manifestaciones relámpago y acciones de masas en la calle. ¡No dejemos sin adecuada respuesta el Bandidaje Capitalista y el Terrorismo de su Estado!!!!

PERO!!!!

PARA PASAR A LA ACCIÓN ES PRECISO QUE NOS ORGANIZEMOS, DEBEMOS ORGANIZARNOS para dar estabilidad y continuidad a nuestra lucha y a nuestra acción; en cualquier lugar donde el capitalismo nos explote u oprima. En primer lugar en la empresa ¡integrémonos en la comisión obrera de nuestra empresa o creémosla si no existe!

DEBEMOS ORGANIZARNOS en los centros de formación profesional; en cada aula, en cada curso, en cada escuela ¡formemos nuestra Comisión Obrera Juvenil en cada escuela e impulsemos las asambleas para sostener nuestra acción.

DEBEMOS ORGANIZARNOS en cada calle, en cada bloque, en cada barrio, creando grupos de Comisiones Obreras Juveniles, dedicadas a la formación, discusión y a la lucha con el máximo de nuestros compañeros.

DEBEMOS ORGANIZARNOS, para ello leamos y discutamos esta hoja, los boletines de COJ, de Comisiones Obreras, en asambleas en las fábricas y escuelas, en reuniones con nuestros compañeros más decididos, con cualquier cosa, en cualquier bar E INTEGRÉMONOS EN LA ORGANIZACIÓN DE LUCHA DE LA JUVENTUD OBRERA: COMISIONES OBRERAS JUVENILES / LUCHANDO ASÍ POR LA EXTENSIÓN DE COMISIONES OBRERAS!!!!

POR LA UNIDAD DE LA CLASE OBRERA: UNA COMISIÓN OBRERA

DESPIDOS NO

ABAJO EL CAPITALISMO

BASES YANKIS NO

BASTA DE REPRESIÓN

ABAJO EL IMPERIALISMO

VICTORIA AL VIETCONG

(compañero, no tires esta hoja, haz que circule).

3.22. *Camaradas! Ya hemos visto como han firmado los convenios...: Comisión Obrera Revolucionaria de Terrassa, Terrassa, 1969*

CAMARADAS! Ya hemos visto como han firmado los convenios los cuatro hijos de perra (Cruz de Torredemer, Verdaguer de Fontanals, Pérez y Rodríguez) vendiéndonos al capital.

Estos traidores han firmado el convenio seguidos de los que dicen que luchaban por un «convenio mejor».

A través de «su lucha» estos señores que no quieren salirse de los cauces legales de la burguesía, que no quieren enfrentarse de verdad con los capitalistas, estos señores revisionistas y oportunistas han «conseguido» con el convenio del Textil un aumento miserable del 5,9% en dinero y un 25% en EXPLOTACIÓN. En Torredemer el aumento ha sido de 29 pts. por semana pero ilas obreras tendrán que aumentar la producción casi el doble! Pero además ahora en Torredemer se trabaja en unas condiciones inhumanas: para poder hacer los kilos que la empresa quiere! no se tiene tiempo ni de ir al váter! En Fontanals al obrero que no va al váter en toda la mañana le dan una prima!

Pronto saldrán los convenios del Metal pero para empezar, en Moliné S.A. han instalado un circuito cerrado de televisión para vigilar a los obreros como si fuesen perros o criminales!

Organicémonos para destruir los controles de la empresa, como los televisores de Moliné.

¡Ya lo estamos viendo! Con los convenios los capitalistas pretenden engañarnos aumentando de esta forma la EXPLOTACIÓN sobre nosotros. Luchar por un «convenio mejor», como pretende la política revisionista de Carrillo y la de todos los oportunistas es en resumidas cuentas atarnos a las cadenas de la legalidad de la CNS y de los capitalistas. Quedar desarmados ante la violencia criminal del capital.

¡No hagamos caso de los traidores, de los cauces legales, ni de los que, renegando de su clase no quieren salirse de la «sagrada legalidad»!

LUCHAR
CONTRA LOS CONVENIOS
CONTRA EL SINDICATO CAPITALISTA (CNS)
CONTRA LAS PRIMAS, FUERA HORAS EXTRA
POR LO QUE NECESITAMOS, POR UN AUMENTO DE SALARIOS DEL
30%
¡PALIZAS A LOS ENCARGADOS Y CHIVATOS!
PARA ESTO HAY QUE ORGANIZAR NUESTRAS FUERZAS, NUESTRAS CO-
MISIONES OBRERAS REVOLUCIONARIAS FUERA DE LA LEY CAPITALISTA!!
¡HASTA LA REVOLUCIÓN PROLETARIA!

C.O.R. de Tarrassa.

3.23. Declaració a l'opinió pública: Acció Catòlica Patronal, Acció Catòlica Rural (JAC), Acció Catòlica Obrera (ACO), Acció Catòlica Independent (ACI), Congregació Mariana Universitària (FECUM), Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de Virtèlia, Delegació Diocesana d'Escoltisme (DDE), Franciscàlia, Graduats d'Acció Catòlica, Guies de Sant Jordi, Institut Catòlic d'Estudis Socials, Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, Moviment Familiar Rural, Joventut d'Estudiants Catòlics (JEC/F), Joventut Obrera Catòlica (JOC/F), Joventut Independent Catòlica (JIC), Barcelona, 13-III-1966

DECLARACIÓ A L'OPINIÓ PÚBLICA

Pel nostre fi i vocació estem obligats a cristianitzar el món i a ésser testimonis de Crist en tot moment enmig de la societat humana. Les directrius conciliars ens empenyen a unir-nos a tots aquells que estimen i treballen per la justícia i la llibertat. Per tots aquells motius hem de prendre posició davant els fets que estan succeint i comprometre'ns en ells.

ELS FETS

El sindicat lliure i representatiu dels estudiants, creat pels mateixos, ha estat vigent des de fa un any, actuant de forma visible, encara que sense aprovació legal.

El dimecres, dia 9 de març, es va celebrar l'Assemblea Constituent d'aquest Sindicat: és a dir, l'acte de constitució oficial entre

els estudiants del mateix. En la impossibilitat de fer-la a l'interior del recinte universitari, aquesta Assemblea va tenir lloc en el Convent dels PP. Caputxins de Sarrià.

Hi assistiren 450 representants dels estudiants de Barcelona, i uns 30 invitats procedents de l'estament docent de la Universitat, dels estaments culturals de la ciutat i dos representants d'associacions democràtiques internacionals d'estudiants (C.I.E. Europa, i U.N.C.E Americana). Tots ells, doncs, vinculats al món universitari i intel·lectual.

En aquest acte es van afirmar, com a més importants els drets de lliure sindicació, d'accés de tots els sectors socials a la Universitat, de llibertat cultural àmplia i d'independència de la Universitat, respecte a les ideologies i sistemes polítics.

En acabar l'Assemblea i voler sortir, la força pública demanava i retenia el Carnet d'Identitat dels assistents. Davant aquest fet, tots ells es van negar a sortir, considerant que s'atentava el dret de lliure associació.

L'estada en el Convent, va durar 44 hores, durant les quals va ésser tallada la línia telefònica i el sumistre d'aliments.

A les 12 del matí del dia 11 de març, la força pública entrà al Convent obligant a sortir a tots els estudiants, prèvia entrega del document d'identitat, amb l'amenaça que, de no fer-ho així, actuarien violentament. Tots els invitats van ésser detinguts i portats a la Comissaria. La irrupció en el recinte religiós, fou efectuada sense cap mena de permís exprés per part de la Jerarquia Eclesiàstica, interpretant d'una manera unilateral i discutible un Concordat que la mateixa potestat civil ha subscrit.

Com a conseqüència d'aquests esdeveniments, les Facultats i Escoles de les Universitats, s'han declarat en vaga i els dies 11, 12 i 13 s'han produït unes manifestacions amb una assistència que s'ha estès a altres sectors ciutadans, en les que la força pública ha actuat violentament i s'han exercit nombroses detencions. Per altra banda s'han practicat algunes detencions a domicili.

EN AQUESTS FETS, NOSALTRES COM A CRISTIANS, HI VEIEM:

1.- Una actitud d'acolliment de part dels PP. Caputxins practicant el deure humà, cristià i franciscà d'hospitalitat.

2.- Una situació anòmala de la nostra societat, que no admet un diàleg franc i obert, entre les autoritats establertes i els estudiants de la nostra Universitat.

3.- Una vulneració del dret natural de reunió i d'associació per part de les autoritats constituïdes, que l'haurien de respectar i afavorir.

4.- Un aprofitament unilateral dels mitjans d'informació pública, que són posats al servei de l'autoritat constituïda, amb insinuacions calumnioses, tot el qual impedeix la formació d'una autèntica opinió pública.

5.- Unes mesures extremes, com són: la interrupció de la línia telefònica, el bloqueig de tot el barri, i l'impediment, mai justificable, de suministre alimentici.

6.- Un acte d'una gran repercussió estudiantil, nacional i internacional, augmentat encara pel fet que es reunissin 450 delegats i consellers i part de l'assistència de les personalitats invitades.

7.- Una relació notòria de l'Església, a causa del lloc de la reunió, de la presència de militans cristians entre els assistents i de la situació concordatòria de l'Estat espanyol.

DAVANT AQUESTS FETS, NOSALTRES, CRISTIANS, REAFIRMEM:

1.- La nostra adhesió a l'actitud humana i evangèlica d'hospitalitat practicada pels PP. Caputxins.

2.- El dret a la llibertat i seguretats personals (art. 3 de la Declaració dels drets de l'home: tot individu té dret a la vida, a la llibertat i a la seguretat personal) (Const. sobre l'Església en el món d'avui n° 73).

3.- El dret a la llibertat d'expressió individual i col·lectiva (Pau a la Terra n. 11).

4.- El dret de tota societat a l'existència d'una autèntica opinió pública fruit d'una informació objectiva (Pau a la Terra n. 11).

5.- El dret de lliure reunió i associació (Const. sobre l'Església en el món d'avui n. 73 i 75) (Pau a la Terra n. 18 i 19).

6.- La nostra fe en el diàleg, únic mitjà per mirar de cara i solucionar autènticament els problemes reals de la nostra societat.

7.- La nostra convicció que els militants cristians han d'ésser activament presents en el món i han de treballar-hi per un millorament autèntic de la societat.

Donada la importància d'aquests fets i que els principis en ells implicats atenyen els homes de totes les condicions, aquesta declaració ha sigut també oferta, per ésser signada a moviments no universitaris; i amb ells no pretenem altra cosa que fer una valo-

ració de judicis ètics. En la impossibilitat d'una participació més extensa, i veient la necessitat de fer sentir immediatament la nostra paraula, signem les associacions que segueixen, sense que això signifiqui cap mena d'exclusió, sinó al contrari un esperit d'apertura respecte d'altres associacions, organitzacions i moviments.

ACCIÓ CATÒLICA PATRONAL – ACCIÓ CATÒLICA RURAL (JAC)
– ACCIÓ CATÒLICA OBRERA (ACO) – ACCIÓ CATÒLICA INDEPENDENT (ACI) – CONGREGACIÓ MARIANA UNIVERSITÀRIA (FECUM)
– CONFRARIA DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT DE VIRTÈLIA – GRADUATS D'ACCIÓ CATÒLICA – GUIES DE SANT JORDI – INSTITUT CATÒLIC D'ESTUDIS SOCIALS – LLIGA ESPIRITUAL DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT – MOVIMENT FAMILIAR RURAL – JOVENTUT D'ESTUDIANTS CATÒLICS (JEC/F) – JOVENTUT OBRERA CATÒLICA (JOC/F) – JOVENTUT INDEPENDENT CATÒLICA (JIC)

BARCELONA, 13 de març de 1966

3.24. Al Sindicato Democrático de Universitarios de Barcelona: Comisiones Obreras de Barcelona, Barcelona, 1966

AL SINDICATO DEMOCRÁTICO DE UNIVERSITARIOS DE BARCELONA
Los jurados, enlaces y trabajadores componentes de las Comisiones Obreras de las distintas ramas de la industria de Barcelona, en Asamblea celebrada el día 25 del corriente en los locales de la Delegación Provincial de Sindicatos, han acordado convocar a todos los trabajadores de Barcelona para una manifestación pacífica que se celebrará el próximo sábado, día treinta, a las siete de la tarde, en el Paseo de Gracia a partir de la calle Aragón en dirección hacia la diagonal. Esta manifestación ha sido convocada en apoyo de las reivindicaciones más urgentes de la clase obrera, que fueron presentadas en el escrito, cuya copia adjuntamos, a las jerarquías sindicales y para celebrar la fecha del primero de mayo. Las Comisiones Obreras de Barcelona, que tienen plena consciencia de que la lucha que los estudiantes estáis llevando a cabo por una Universidad Democrática y un Sindicato Libre coincide plenamente con la lucha y las reivindicaciones de los trabajadores, saludan vuestros éxitos, y hacen un llamamiento para

que todos los estudiantes democráticos se sumen a la manifestación convocada para el día 30, en apoyo de sus propias reivindicaciones y en solidaridad a las presentadas por la clase obrera.

Comisiones Obreras de Barcelona

L'oposició surt al carrer: el final de la dictadura als anys 70

La dècada dels 70 suposarà l'eclosió als carrers de l'oposició antifranquista. La lluita de masses per enderrocar la dictadura esdevindrà una realitat que posarà data de caducitat al règim dictatorial, però també marcarà els límits de les forces democràtiques. Unes forces democràtiques que apostaven en la seva immensa majoria per un canvi pacífic, malgrat l'existència de col·lectius antifranquistes que continuaven apostant per la lluita armada.

Tot i que la lluita armada contra la dictadura va tenir el seu punt àlgid en la dècada dels quaranta amb l'acció de la guerrilla antifranquista, sense oblidar alguns episodis significatius del maquis urbà d'inspiració llibertària als anys 50, els historiadors acostumen a situar la data de tancament de l'activitat armada contra el règim l'any 1963, amb la mort el 7 d'agost d'aqueix any a la Creu del Perelló, prop de Balsareny, durant un tiroteig amb la Guàrdia Civil després d'una incursió per col·locar explosius a unes torres d'alta tensió, de l'últim guerriller procedent del període republicà: el militant anarquista Ramon Vila Capdevila, «Caracremada».

Arran de la desaparició de la guerrilla formada per la generació que havia viscut la Guerra Civil, la lluita armada restarà a les mans de petits grups d'extrema esquerra comunista, com el Frente Revolucionario Antifascista y Patriota

(FRAP) (vegeu *S.M. Pelele I^o, enemigo de España...*)¹, una organització creada l'any 1973 com a braç armat del Partido Comunista de España (Marxista-Leninista) (PCE (m-l)), constituït l'any 1964 a partir d'una escissió del PCE²; o els Grupos de Resistencia Antifascista Primero de Octubre (GRAPO), nascuts l'any 1975 a partir de militants de l'Organización Maxista-Leninista de España (OMLE) que, el mateix any 1975, fundaven el seu braç polític, el Partido Comunista de España (Reconstituido)³; grups nacionalistes radicals, com Euskadi Ta Askatasuna —País Basc i Llibertat— (ETA) a partir de l'any 1958⁴, o el Front d'Alliberament de Catalunya (FAC) l'any 1969⁵; o moviments anticapitalistes tan eclèctics com el Movimiento Ibérico de Liberación (MIL)⁶.

Malgrat la seva escassa rellevància numèrica i política, el MIL, una organització política i militar fundada entre els anys 1969 i 1970 per un grup de joves que es consideraven

¹ *S. M. Pelele I^o, enemigo de España*: Comité Coordinador pro Frente Revolucionario Antifascista y Patriota, [s.l.], 1975, referència: document 4.9.

² Vegeu C. HERMIDA REVILLAS: «La oposición revolucionaria al franquismo: el Partido Comunista de España (marxista-leninista) y el Frente Revolucionario Antifascista y Patriota», *Historia y comunicación social*, 2 (1997).

³ Vegeu R. GÓMEZ PARRA: *GRAPO: los hijos de Mao*, Fundamentos, Madrid:1991.

⁴ Per aprofundir en la història d'ETA, vegeu L. BRUNI: *ETA. Historia política de una lucha armada*, Txalaparta Argitaldaria, Bilbao:1998, vol. I; i G. GIACOPUCCI: *ETA. Historia política de una lucha armada*, Txalaparta, Bilbao:2001, vol. II; i per tenir una visió global sobre el conflicte basc, vegeu A. SEGURA: *Euskadi: crònica d'una desesperança*, L'Avenc, Barcelona:2009.

⁵ Vegeu B. MANTÉ: *FAC, Front d'Alliberament Català: sabotatges per la independència 1966-1977*, Base, Barcelona:2009.

⁶ Sobre el MIL i Salvador Puig Antich, vegeu CARLOTA TOLOSA (firma del col·lectiu format per Ramon Barnils, Elisabet Bonshoms, Montserrat Majench, Xavier Montanyà, Margarida Palomar, Carles Ruiz, Elisabet Sabartés, Rosa Serra, Carles Serrat i Dolors Tubau): *La torna de la torna. Salvador Puig Antich i el M.I.L.*, Empúries, Barcelona:1985; A. TÉLLEZ SOLÀ: *El MIL y Puig Antich*, Virus, Barcelona:1994; F. ESCRIBANO: *Compte en-re. La història de Salvador Puig Antich*, Edicions 62, Barcelona:2001; i A. SEGURA i J. SOLÉ (eds.): *El Fons MIL. Entre el record i la història*, Afers/Centre d'Estudis Històrics Internacionals, Catarroja-Barcelona:2006.

hereus del maquis urbà i llibertari, però es trobaven influïts pels esdeveniments del Maig del 68 i incorporaven al seu discurs polític reflexions teòriques del marxisme heterodox i referents pràctics del moviment d'autonomia obrera, va assolir un important ressò mediàtic pel tràgic final de dos dels seus militants, més que no pas per la importància de les seves accions armades, on destaquen els seus atracaments a entitats bancàries. Justament, com a conseqüència de l'atracament frustrat, del 2 de març de 1973, a una sucursal del Banco Hispano Americano on resultà ferit un treballador, es va produir una forta discussió, entre els contraris a les accions armades i els partidaris de continuar per aquesta via, que finalitzà amb una ruptura entre les dues faccions i amb un congrés d'autodissolució l'agost de 1973.

Tanmateix, els fets que portaren notorietat als integrants del MIL esdevingueren amb posterioritat a aquesta data, com són les morts d'Oriol Solé, a un enfrontament amb la Guàrdia Civil l'abril de 1976 al terme municipal de Burguete (Navarra), molt a prop de la frontera, després d'haver participat en la cèlebre «fuga de Segòvia»; i de Salvador Puig Antich, executat el març de 1974 a la Presó Model de Barcelona, mitjançant el «garrote vil», pel presumpte assassinat d'un policia en el moment de la seva detenció, dins d'un context on la dictadura no amagava les seves ànsies de revenja per l'atemptat d'ETA que havia costat la vida al cap del govern l'almirall Carrero Blanco el 20 de desembre de 1973 (vegeu *Cayó en Madrid el «Gordo» de Navidad*)⁷.

En el cas de la condemna a mort a Puig Antich (vegeu *Salvador Puig Antich ha sido asesinado*⁸ i *Puig Antich i asesinado!*⁹), tot i que van produir-se mobilitzacions i campanyes de protesta, existeix la creença generalitzada que l'oposició antifranquista no va fer ús de tot el seu potencial mobilitzador amb vista a aconseguir la commutació

⁷ *Cayó en Madrid el «Gordo» de Navidad*: [s.n.], [s.l.], 1973, referència: document 4.10.

⁸ *Salvador Puig Antich ha sido asesinado*: Comitè de Barcelona del Movimiento Comunista de España, Barcelona, 2-III-1974, referència: document 4.4.

⁹ *Puig Antich i Asesinado!*: [s.n.], [s.l.], 1974, referència: document 4.5.

de la condemna de mort de l'activista català, tal com havia succeït en el cas del procés de Burgos. Les paraules de l'escriptor i militant comunista Manuel Vázquez Montalbán, en una conversa imaginària amb el dictador, anirien en aquesta direcció: «*Difícil explicarle a usted el porqué de la escasa reacción española, ante el asesinato legal de Puig Antich, un joven anarquista que mató a un policía mientras forcejeaban por una pistola. Tampoco reaccionó la oposición. La oposición empezaba a ver la salida del túnel, con su féretro por delante, excelencia, y no quiso arriesgar territorios de libertad factualmente recuperados, por la muerte de un anarquista. (...) Hubo algunas manifestaciones, sobre todo en Barcelona. Extrema izquierda. Cristianos por el Socialismo. Simples horrorizados ante la operación de matar, pero los estados mayores de los partidos trataban de desprenderse de la violencia, en busca de una respetabilidad pactante de la futura llegada de la democracia a España.*»¹⁰

De tota manera, altres autors, com l'historiador Andreu Mayayo, exposen una hipòtesi alternativa: la feblesa conjuntural de l'oposició antifranquista a Catalunya amb motiu de la detenció dels 113 de l'Assemblea de Catalunya: «A principis del 1974 el clima polític havia canviat d'una manera radical. La detenció dels 113 havia fet molt de mal i la capacitat de mobilització de l'Assemblea de Catalunya no es recuperarà fins a la mort de Franco. En aquest mateix any, de 1974, la manifestació del Primer de Maig no aplega més de dues mil persones i la de la Diada de l'11 de setembre gairebé va passar sense pena ni glòria arran de la detenció, tres dies abans, a Sabadell, de seixanta-set persones de la comissió permanent de l'Assemblea de Catalunya.»¹¹ També hem de recordar que en el cas dels militants del FRAP José Humberto Baena, José Luis Sánchez Bravo i Ramón García Sanz, i d'ETA Juan Paredes Manot (Txiki) i Ángel Otaegui, les mobilitzacions de solidaritat no van evitar l'execució de les seves condemnes a mort el 27 de se-

¹⁰ M. VÁZQUEZ MONTALBÁN: *Autobiografía del General Franco*, Planeta, Barcelona:1992, 3a ed., pp. 620-621.

¹¹ A. MAYAYO I ARTAL: *Josep Solé Barberà, advocat. La veu del PSUC*, L'Avenç, Barcelona:2007, pp. 272-273.

tembre 1975 (vegeu *iLos verdaderos terroristas y asesinos son el fascismo con sus fuerzas del orden...*¹² i *No a las penas de muerte*¹³), que esdevingueren els últims executats per un règim que nasqué matant i desaparegué de la mateixa manera.

Tanmateix, la lluita armada contra la dictadura feia molt de temps que havia deixat de ser el principal recurs de l'oposició, ans al contrari, l'activisme armat restarà com una opció residual i marginal dins l'ampli ventall de l'antifranquisme. Les forces polítiques i socials contràries al règim del general Franco s'havien decantat de manera aclaparadora per la tasca, lenta i difícil però més sòlida, de creació, vertebració i dinamització de moviments socials de caire democràtic i democratitzador.

De la mateixa manera que les derrotes polítiques són un factor de reflux en la mobilització social, les victòries ajuden a donar salts quantitius i qualitius a l'hora de plantejar noves fites. D'acord amb això, l'èxit assolit per la campanya de mobilitzacions (a tots els nivells: nacional, estatal i internacional) contra la sentència del Procés de Burgos que condemnava a mort sis membres d'ETA, i que suposà la commutació de la condemna per als encausats, va esperonar les forces democràtiques a augmentar el seu nivell d'organització i mobilització unitària. Al desembre de 1970, amb el bagatge pràctic i teòric del que havia suposat la tancada d'intel·lectuals al monestir de Montserrat en solidaritat amb els condemnats pel Procés de Burgos (vegeu *Manifest de Montserrat*)¹⁴, el dirigent del PSUC Antoni Gutiérrez Díaz va plantejar al director de cinema i militant comunista Pere Portabella la possibilitat de «convocar una assemblea de tot Catalunya». La proposta va esdevenir un projecte real quan la Coordinadora de Forces Polítiques la va fer seva i va posar mà a l'obra.

¹² *iLos verdaderos terroristas y asesinos son el fascismo con sus «fuerzas del orden», sus bandas fascistas y todo su aparato represivo!*: Comité Central del Partido Comunista de España (internacional), [s.l.], 1975, referència: document 4.7.

¹³ *No a las penas de muerte*: Comité Nacional del Partido del Trabajo de España, [s.l.], 25-VIII-1975, referència: document 4.8.

¹⁴ Josep Andreu Abelló, Marta Abelló, Domènec Aguilar et al.: *Manifest de Montserrat*: [s.n.], Montserrat, 13-XII-1970, referència: document 4.2.

La materialització de la idea arribà el 7 de novembre de 1971, amb la celebració del primer ple de l'Assemblea de Catalunya a l'església de Sant Agustí Vell al cor de Ciutat Vella (vegeu *Assemblea de Catalunya. Declaració de la primera sessió*)¹⁵. La gran novetat, i l'autèntic valor afegit, que incorporava l'Assemblea de Catalunya respecte d'altres plataformes unitàries anteriors era la incorporació, juntament amb els partits polítics, de tota mena d'associacions i entitats que anaven des de l'àmbit professional fins al món de la cultura (sindicats, col·legis professionals, associacions de veïns, entitats culturals, grups cristians de base...). L'element aglutinador d'aquest ampli ventall associatiu no va ser altre que un programa polític de quatre punts que farien fortuna, no només com a parts integrants del full de ruta per assolir un sistema de llibertats democràtiques, sinó també dins l'imaginari col·lectiu del poble de Catalunya: llibertat, amnistia, estatut d'autonomia i coordinació amb la resta de forces democràtiques de l'Estat. A més d'incorporar col·lectius i entitats tradicionalment allunyades de les mobilitzacions de caràcter polític, un altre dels factors que ajuda a comprendre l'èxit assolit per l'Assemblea a l'hora de portar a terme campanyes i mobilitzacions massives va ser la seva estructura organitzativa, vertebrada sobre dos eixos. D'una banda, hi havia un nivell orgànic amb la implicació de partits, sindicats i associacions de tota mena, i de l'altra, la presència als territoris mitjançant les assemblees locals i comarcals, on participaven juntament amb els activistes ja organitzats, moltes persones independents. La forta implantació de l'Assemblea a nivell territorial li permetrà superar moments tan delicats com la detenció, el 28 d'octubre de 1973, dels 113 membres de la permanent de l'Assemblea de Catalunya¹⁶ (vegeu *Els 113 us desitgen un feliç any 1974*)¹⁷.

¹⁵ *Assemblea de Catalunya. Declaració de la primera sessió*: Comitè Executiu del Partit Socialista Unificat de Catalunya, [s.l.], XI-1971, referència: document 4.32.

¹⁶ Per aprofundir en la història de l'Assemblea de Catalunya, vegeu Gemma CABALLER ALBAREDA: *La lluita per la llibertat*, Ara, Badalona:2007.

¹⁷ *Els 113 us desitgen un feliç any 1974*: [s.n.], [s.l.], 1973, referència: document 4.33.

Tanmateix, malgrat el procés d'extensió i consolidació de l'Assemblea, els partits no oblidaran els requeriments per enfortir el front unitari en un nivell estrictament polític i fruit d'això, el desembre de 1975, un nou organisme aglutinà les forces polítiques més importants en substitució de l'antiga Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya, el Consell de Forces Polítiques de Catalunya.

Amb motiu de la creixent conflictivitat laboral que s'experimenta als anys 60 i continua a la dècada dels 70 (vegeu, a tall d'exemple, *Carta abierta a nuestros compañeros*¹⁸ i *Nuestras armas: las canciones*¹⁹), la dictadura combinà la repressió policial (vegeu els documents relatius a dues víctimes d'aquesta repressió: *Manuel Fernández Márquez*²⁰ i *Ha muerto asesinado por las balas franquistas el trabajador de SEAT Antonio Ruiz Villalba*²¹) amb la temptativa d'adaptar-se a un escenari laboral canviant per tal de recuperar el terreny perdut als centres de treball davant els discursos democratitzadors que s'estenien mitjançant la protesta obrera. D'acord amb això, el febrer de 1971 s'aprovà una llei sindical que ampliava la quota de representació dels treballadors a l'OSE. Malgrat els intents de canalitzar i controlar les aspiracions obreres dins del sindicalisme vertical franquista, la nova legislació possibilità un augment de la implantació del sindicalisme democràtic, representat per CCOO, USO i SOC dins les estructures sindicals del règim, com eren els jurats d'empresa, les juntes sindicals i les Unions de Treballadors i Tècnics locals i comarcals. L'«aluminosi democràtica» que afectava l'estructura del sindicat vertical franquista havia deixat el vell i rovellat edifici nacionalsindicalista llest per al seu enderrocament.

¹⁸ *Carta abierta a nuestros compañeros*: Trabajadores en huelga de AEG, Terrassa, 1970, referència: document 4.16.

¹⁹ *Nuestras armas: las canciones*: Trabajadores de Miniwatt, [s.l.], II-1971, referència: document 4.14.

²⁰ *Manuel Fernández Márquez*: [s.n.], [s.l.], 1973, referència: document 4.19.

²¹ *Ha muerto asesinado por las balas franquistas el trabajador de «Seat» Antonio Ruiz Villalba*: Comité Ejecutivo del Partit Socialista Unificat de Catalunya, Barcelona, 2-XI-1971, referència: document 4.21.

Mentre això succeïa, les històriques centrals CNT i UGT, que compartien el rebuig a participar en les eleccions sindicals del règim i una presència gairebé testimonial als centres de treball, van viure els darrers anys del franquisme de maneres molt diferents. Cap a mitjan anys 70, UGT deixarà de compartir amb el sindicat anarquista aquest caràcter marginal. Els motius que possibilitaran al sindicat socialista desempallegar-se de la seva condició minoritària seran diversos, incloent importants suports externs, gràcies a la seva vinculació amb el PSOE (vegeu la crida unitària *Psoe, Ugt, Poum*)²² i les relacions establertes amb el sindicalisme occidental, així com també l'oferta d'un discurs sindical moderat que trobarà una bona rebuda entre amplis sectors dels treballadors que es posicionaran defensivament (manteniment del lloc i les condicions de treball en comptes d'aspirar a noves fites) en un context de crisi econòmica. D'altra banda, la CNT no podrà deixar enrere el seu caràcter testimonial a les acaballes de la dictadura (vegeu la crida *CNT AIT Confederación Nacional del Trabajo*)²³, un caràcter que arrossegà en el futur, a pesar de les demostracions de força com la celebració del míting massiu (prop de mig milió de persones) a les fonts de Montjuïc el 2 de juliol de 1977. Les raons que impossibilitaren l'adaptació anarcosindicalista al nou escenari postfranquista hem de trobar-les tant en les ingerències externes com en els errors propis.

Les ingerències externes vindrien per mostrar-se vulnerable a unes infiltracions policials que comportaren tràgiques conseqüències: en finalitzar una manifestació convocada per la CNT el 15 de gener de 1978, un grup de persones va llençar un còctel Molotov contra la sala de festes Scala de Barcelona, una acció que va provocar un incendi on moriren quatre treballadors. Aquest fet va suposar un

²² *PSOE, UGT, POUM*: Federació Socialista de Catalunya (Partido Socialista Obrero Español), Unión General de Trabajadores, Federación Catalana del Partido Obrero de Unificación Marxista, Barcelona, 26-V-1975, referència: document 4.22.

²³ *C.N.T. A.I.T. Confederación Nacional del Trabajo*: Confederación Nacional del Trabajo-Comité Nacional, [s.l.], 1-V-1970, referència: document 4.15.

cop molt dur per a la imatge del sindicat anarquista. Malgrat que el temps donaria la raó a la versió de la CNT (en l'atemptat havia participat un infiltrat policial), la central anarcosindicalista restà irremeiablement tocada.

Pel que fa als errors propis, lligats principalment al seu rebuig a participar en els nous òrgans de representació dels treballadors sorgits de les eleccions sindicals democràtiques, ens resulten molt aclaridores les paraules del secretari general de la UGT de Catalunya entre 1976 i 1981 Luis Fuertes, en valorar les raons que impossibilitaren a la CNT, a diferència de la UGT, recuperar la força d'èpoques anteriors: *«Les costaba mucho asimilar los comités de empresa, las elecciones sindicales, el convenio colectivo que es un pacto que tiene que tener vinculación de ley... eso para ellos era traicionar sus principios, vincularse al Estado, formar parte de las reglas del juego democráticas y ahí había problemas de adaptación para mucha gente de esa (...) También había cierto romanticismo, cierta historia que tenía su emotividad. Pero más allá de eso su proyecto estaba agotado.»*²⁴

Tornant al moviment obrer organitzat al voltant de CCOO, aquest, juntament amb l'oposició antifranquista en general, a la dècada dels 70, començà a fer-se cada cop més visible en l'espai públic de les nostres ciutats, dins d'un procés que culminà amb la «sortida a la superfície» de l'oposició democràtica. En el cas del moviment obrer, la citada sortida a la superfície anirà acompanyada d'una agenda sindical que, d'acord amb el procés de conscienciació que comentàvem anteriorment, s'ha vist ampliada per la introducció de reivindicacions polítiques. Unes reivindicacions que es materialitzaren amb mobilitzacions contra la repressió exercida per la dictadura, com les vagues i protestes contra el consell de Guerra de Burgos (1970) (vegeu *6 penas de muerte. A quién? Por qué?*)²⁵, el procés 1001 als

²⁴ J. M. RÚA FERNÁNDEZ: «La ruptura sindical», a J. M. SOLÉ I SABATÉ i J. VILLARROYA: *La transició a Catalunya (1975-1984)*, Edicions 62, Barcelona:2008, vol. I, p. 76. Una altra visió sobre el tema, a J. ZAMBRANA: *La alternativa libertaria (Catalunya 1976-1979)*, Edicions Fet a Mà, Barcelona:2000.

²⁵ *6 penas de muerte. A quién? Por qué?*: Comisiones Obreras, [s.l.], 1970, referència: document 4.1.

dirigents de Comissions Obreres (1973) (vegeu *Día 20. Juicio contra Camacho, y sus compañeros del 1001*)²⁶ o els darrers afusellaments de la dictadura (1975). Això implica que als recurrents lemes i consignes contra la pujada dels preus i en favor de l'augment dels salaris, que eren els temes més presents dins d'un context econòmic on els treballadors i les forces progressistes lluitaven per no perdre poder adquisitiu davant el procés inflacionari que vivia el país (vegeu *No a l'alça de preus!!! Fora la dictadura!!!*)²⁷, s'hi sumaran les demandes per la consecució de l'amnistia i de les llibertats democràtiques. El camí que va haver de recórrer el moviment obrer sota el franquisme per tal d'esdevenir la punta de llança de la lluita per la democràcia no havia estat fàcil ni curt, però partint de la consigna «abajo los precios, arriba los salarios» a peu de fàbrica, arribava ara al carrer al crit de «Llibertat, Amnistia, Estatut d'Autonomia».

La mort del dictador, el 20 de novembre de 1975, més enllà de les celebracions corresponents (vegeu *El general Franco en los infiernos*)²⁸, no suposava el final de la lluita pel restabliment de la democràcia, sinó l'inici d'una nova etapa on les forces antifranquistes eren conscients que amb les incerteses sobre el futur del règim, s'obria un ventall de possibilitats més ampli per al canvi polític que s'havia d'aprofitar.

Fent nostra la terminologia dels científics socials, podem afirmar que en aquest moment es donava un canvi en l'estructura d'oportunitats polítiques. O dit d'una altra manera, assistim a l'inici d'un període on els actors polítics i socials poden determinar o condicionar les futures estructures po-

²⁶ *Día 20. Juicio contra Camacho y sus compañeros del 1001*: Coordinadora Local de Comisiones Obreras de Barcelona, Barcelona, 14-XII-1973, referència: document 4.28.

²⁷ *No a l'alça de preus!!! Fora la dictadura!!!*: Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans, [s.l.], I-1975, referència: document 4.23.

²⁸ Pablo Neruda: *El general Franco en los infiernos*: Sección de Propaganda y Agitación del Partido Comunista de España (Reconstituido), [s.l.], 1975, referència: document 4.13.

lítiques i institucionals. L'oposició copsarà la importància del moment històric i mirarà d'orientar el procés polític que s'obre, fent ús del seu recurs principal: la mobilització al carrer (vegeu *Contra el continuismo juancarlista*)²⁹. Aquest fet explica l'augment de les mobilitzacions de caire polític protagonitzades per les forces democràtiques: havia arribat l'hora de posar les cartes damunt la taula per mirar de guanyar la partida, l'hora de sortir al carrer per forçar el canvi democràtic.

A l'àmbit sindical, el canvi es visualitzà amb el col·lapse que experimentà el mateix any 1975 el sindicat vertical franquista amb la victòria a les eleccions sindicals de les candidatures democràtiques i unitàries de Comissions Obreres a les grans empreses i sectors productius fonamentals³⁰. Aquest col·lapse del sindicalisme vertical portarà el govern d'Arias Navarro, amb Rodolfo Martín Villa com a ministre de Relacions Sindicals, a tractar de salvar els mobles d'un edifici nacionalsindicalista en runes, amb un projecte de reforma sindical al gener de 1976 que pretenia canalitzar i controlar el moviment obrer mitjançant l'actualització de les velles estructures verticals, però l'intent del govern no reeixí a causa de l'oposició d'un sindicalisme democràtic fort i arrelat a les empreses, que possibilità la ruptura amb la dictadura dins del món sindical. Les dades són clares: a diferència de l'escenari polític, on els hereus del règim anterior jugaren un paper important en la Transició política i el procés constituent, els antics jerarques de l'OSE no trobaren cabuda dins del món sindical democràtic³¹. Un món sindical democràtic on CCOO i UGT esdevingue-

²⁹ *Contra el continuismo juancarlista*: Comisión Obrera Nacional de Catalunya, Barcelona, 3-XI-1975, referència: document 4.11.

³⁰ Per realitzar un seguiment de les eleccions sindicals durant el franquisme, vegeu J. ESTIVILL i J. M. DE LA HOZ: *La cultura política dels treballadors a Catalunya. Estudi sobre les eleccions sindicals (1944-1987)*, Fundació Jaume Bofill/La Magrana, Barcelona:1988.

³¹ Per tenir una visió global del sindicalisme durant la Transició política, vegeu R. ARACIL i A. SEGURA (eds.): *Memòria de la Transició a Espanya i a Catalunya. Volum II. Sindicalisme, gènere i qüestió nacional*, Universitat de Barcelona, Barcelona:2001.

ren les forces hegemòniques, mentre la resta de sindicats foren reduïts a sindicats minoritaris. A més dels exemples de la CNT (ja comentats adés) i de la USO (que, després de patir «fugides» cap a la UGT i CCOO, es quedà a les portes del 10% de representació a les eleccions sindicals de 1980 i començà el seu progressiu i inexorable declivi electoral) paga la pena destacar el curiós cas de la SOC i el seu llegat sindical, que, a pesar dels diferents processos de fusions amb d'altres sindicats nacionalistes catalans, esdevingué un element marginal dins del mapa sindical. La reflexió realitzada per l'antic secretari general de Comissions Obreres de Catalunya, José Luis López Bulla, pot resultar enriquidora pel que fa al cas: «*El caso del SOC, no solamente no se desarrolla sino que coincide su desaparición con la libertad sindical, lo cual no deja de ser como bastante paradójico, un grupo de personas empeñadas, valientes, sinceras, democráticas como la gente del SOC, cuando viene la democracia desaparecen. Por qué? Por qué ya se conforma lo que es, diríamos, el panorama más convencional del sindicalismo europeo.*»³²

D'altra banda, el moviment veïnal, tot i tractar-se d'un moviment no partidista, on la gent participava en funció de la seva condició de veí o veïna d'un barri amb l'objectiu de millorar les seves condicions materials d'existència —un fet que no implicava necessàriament un compromís polític o ideològic previ—, s'ha de deixar constància de la tasca desenvolupada per les forces polítiques antifranquistes, especialment de partits com el PSUC i l'organització comunista Bandera Roja, que amb la seva voluntat d'impulsar el moviment, amb la participació activa dels seus militants organitzant i dinamitzant moltes associacions de veïns, facilitaven la incorporació de moltes persones no compromeses políticament en la lluita per la defensa dels seus drets com a ciutadans. Una lluita que la repressió policial i la manca de respostes satisfactòries de les autoritats

³² J. M. RÚA FERNÁNDEZ: «Nacional i de classe. L'assumpció del fet nacional català pel sindicalisme durant la Transició», *Afers. Fulls de Recerca i Pensament*, XXII:57 (2007), p. 483.

municipals de la dictadura, de la mateixa manera que havia succeït en el cas del moviment obrer, polititzava les persones implicades (vegeu *Eleccions municipals*³³ i *¿Qué es lo que está pasando?*³⁴). També aquí, una lluita molt concreta i dins d'un àmbit parcial, es transformava en una lluita política d'abast general. La lluita per uns barris dignes seria sinònim de lluita per la democràcia, i així ho posaríem de manifest els veïns en mobilitzacions com les manifestacions per l'amnistia de febrer de 1976.

Fer ús del principal recurs de les forces democràtiques, la mobilització al carrer, implicava un salt qualitatiu en el plantejament de l'oposició antifranquista: havia arribat el moment de superar l'estratègia d'acumulació de forces a partir de la tasca organitzativa sectorial i les lluites parcials, per donar pas a un enfrontament netament polític amb la dictadura, que es materialitzaria en un desafiament clar i directe per part de l'oposició envers la pretensió monopolitzadora, controladora i excloent de l'espai públic practicada per la dictadura. Ras i curt: començava la lluita per ocupar el carrer, tal com posen de manifest les manifestacions multitudinàries de l'1 i el 8 de febrer de 1976 a Barcelona, o les del mateix any a Sabadell, al Baix Llobregat, Madrid, Vitòria o Còrdova³⁵. El moviment opositor sortia a la llum amb l'ocupació d'algunes de les principals artèries de les ciutats i amb el «plebiscit del carrer» posava en qüestió la famosa sentència del Manuel Fraga com a ministre de governació de l'executiu d'Arias Navarro l'any 1976: «La calle es mía».

Aquestes demostracions de força de l'oposició democràtica als principals nuclis de població (que també eren els

³³ *Eleccions municipals*: Barris en lluita, [s.l.], 1973, referència: document 4.24.

³⁴ *¿Qué es lo que está pasando?*: [s.n.], [s.l.], 1973, referència: document 4.25.

³⁵ Per conèixer més detalladament exemples concrets d'aquesta estratègia, es poden consultar les obres de D. BALLESTER, M. RISQUES i J. SOBREQÜÉS: *El triomf de la memòria. Les manifestacions de l'11 de setembre de 1977*, Base, Barcelona:2002; i de X. DOMÈNECH: *Quan el carrer va deixar de ser seu. Moviment obrer, societat civil i canvi polític. Sabadell (1966-1976)*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona:2002.

motors econòmics del país) evidenciaven la incapacitat de la dictadura per sobreviure sense el recurs constant a la repressió. I no hi ha cap règim que pugui mantenir-se, sense generar cap tipus de legitimitat ni de consens socials, exclusivament per mitjà de la utilització de la violència. Tanmateix, les forces democràtiques tenien les seves limitacions: la batalla de l'hegemonia (convertir les teves idees i propostes —en aquest cas la conquesta de la democràcia, l'amnistia...— en idees generals assumides per una majoria social) l'estava guanyant a les grans ciutats l'oposició antifrancquista, però el règim encara podia sobreviure a curt termini perquè mantenia intacta la seva capacitat repressiva a nivell policial i la més absoluta fidelitat d'unes Forces Armades on les organitzacions democràtiques, com la Unió Militar Democràtica fundada l'any 1974, tenien una presència testimonial³⁶. Arribats en aquest punt es donava el que Manuel Vázquez Montalbán definia com una «correlación de debilidades»: l'oposició tenia força per evitar la supervivència d'un franquisme sense Franco, però no tanta com per imposar una ruptura democràtica que, entre d'altres coses, implicaria la formació d'un govern provisional integrat per les forces democràtiques, l'inici d'un procés veritablement constituent que permetria definir la forma d'Estat, i la depuració, en major o menor grau, del personal addicte al règim en l'aparell estatal. Tot això no va ser possible perquè els límits de la Transició política van quedar establerts el 12 de novembre de 1976 amb la convocatòria de vaga general per part de la Coordinadora d'Organitzacions Sindicals (integrada per CCOO, UGT i USO), una vaga que pretenia forçar la ruptura democràtica.

Tot i que els polígons industrials del país van aturar la seva activitat, la vaga no assolí la visibilitat desitjada a les ciutats, un fet que explica que el ressò obtingut per la protesta no complís les expectatives previstes. Poc després,

³⁶ Per a més informació, vegeu G. CARDONA: *El poder militar en el franquismo: las bayonetas de papel*, Flor del Viento, Barcelona:2008; i J. BUSQUETS: *Militares y demócratas. Memorias de un fundador de la UMD y diputado socialista*, Plaza & Janés, Barcelona:1999.

amb l'èxit de participació del referèndum del 15 de desembre sobre la Llei per a la Reforma Política, promogut pel govern d'Adolfo Suárez, el full de ruta estava clar: el canvi democràtic es produiria però seria pilotat per un sector del franquisme que volia adaptar-se a les noves circumstàncies. No obstant això, no tot havia quedat «atado y bien atado», i encara hi hagué espai per a les «sorpreses», com va quedar demostrat amb els resultats obtinguts per l'oposició anti-franquista (especialment a Catalunya) a les eleccions de 1977. La força electoral dels partits que havien participat en la lluita contra la dictadura portà el govern de Suárez a atorgar el caràcter d'eleccions constituents a unes eleccions que només tenien pretensions de ser generals.

Arribats en aquest punt podem afirmar que l'oposició antifranquista no va aconseguir la totalitat dels seus objectius, tot i que tampoc no podem relativitzar els seus èxits. Resulta inqüestionable que el dictador va morir al llit sense passar comptes pels crims comesos, i que el seus hereus polítics van encapçalar la Transició política de la dictadura a la democràcia, un fet que implicava liquidar el franquisme com a règim però no els seus dirigents com a classe política. Aquestes circumstàncies expliquen el paper cabdal que tindrien les negociacions entre els franquistes oberturistes o evolucionistes i les forces de l'oposició democràtica en la Transició política, dins d'un procés que podria definir-se com un model de reforma pactada. Però tampoc no podem obviar importants elements rupturistes, ni previstos ni volguts per les elits dirigents procedents del franquisme, però acceptats per la força de l'oposició democràtica al carrer i a les urnes³⁷. Entre aquests elements despunten conquestes polítiques com la legalització dels comunistes, la ja esmentada transformació de les eleccions generals de 1977 en eleccions constituents, el restabliment de la Generalitat de Catalunya (la qual cosa marcava un fil de continuïtat institucional amb la legalitat de la II República),

³⁷ Vegeu N. SARTORIUS i A. SABIO: *El final de la dictadura: la conquista de la democràcia en España. Noviembre de 1975-Junio de 1977*, Temas de Hoy, Madrid:2007.

l'aprovació de la Llei d'Amnistia, etc. Tot i això, el que queda clar és que quan l'oposició antifranquista va ser capaç de connectar amb els problemes de la gent, incorporant a les aspiracions populars un projecte polític democràtic, va demostrar, de la mateixa manera que succeeix al món àrab en aquest 2011, que el punt feble de qualsevol règim dictatorial sempre és el carrer. Perquè, malgrat la repressió i la foscor de les dictadures, al carrer, com diria el mestre Sisa, «qualsevol nit pot sortir el sol».

DOCUMENTS
CAPÍTOL IV

4.1. *6 penas de muerte. A quién? Por qué?: Comisiones Obreras, [s.l.], 1970*

6 Penas de Muerte

A quién?

Por qué?

A JOSÉ M⁴ DORRONSORO CEBERIO, FRANCISCO J. IZKO DE LA IGLESIA, JOAQUÍN GOROSTIDI ARTOLA, FRANCISCO J. LORENA MARTÍNEZ, MARIO ONAINDIA MATXIONDO Y EDUARDO URIARTE ROMERO, 6 compañeros del País Vasco.

Porque no estaban de acuerdo con la Dictadura franquista, que nos oprime totalmente desde hace 31 años.

Su crimen fue luchar contra esta dictadura, y es esta misma dictadura, la que nos *explota*, la que *intensifica la represión cuan- hay alguna lucha*, no ya directamente contra ella, sino con cualquier lucha reivindicativa, la que no duda en *despedirnos* cuando peligran los intereses de la patronal, la que constantemente *impide las libertades políticas* del movimiento obrero: *Sindicato de clase y libertad de Huelga y Reunión*, la que *tortura, encarcela y asesina* a nuestros mejores compañeros.

El pueblo vasco nos enseña el camino a seguir:

huelgas, manifestaciones... son las maneras que utiliza para defenderse y atacar a la vez, para mantenerse y proseguir la lucha ante el brutal comportamiento de la guardia civil y la policía del estado burgués. Un ejemplo de ello fue la campaña de solidaridad con el joven vasco Adoni Arrizabalaga, (condenado a muerte por un tribunal militar) al que se le conmutó la pena, gracias a la lucha de su PUEBLO.

TOMEMOS EL EJEMPLO QUE NOS BRINDA EL PAÍS VASCO Y LUCHEMOS COMO ELLOS CONTRA ESTOS ASESINATOS.

TODOS JUNTOS TENEMOS LA SUFICIENTE FUERZA PARA IMPEDIRLOS

4.2. Josep Andreu Abelló, Marta Abelló, Domènec Aguilar et altri, Manifest de Montserrat: [s.n.], Montserrat, 13-XII-1970

MANIFEST DE MONTSERRAT

Document aprovat per l'assemblea d'intel·lectuals catalans celebrada al monestir de Montserrat del 12 al 14 de desembre de 1970.

Nosaltres, intel·lectuals catalans constituïts a Montserrat en assemblea permanent, ens creiem en el deure de prendre posició davant la gravíssima situació política i social provocada pel consell de guerra sumaríssim contra setze militants d'ETA, acusats de lluitar pel socialisme i pels drets nacionals del poble basc.

En aquestes circumstàncies, constatem:

- 1) Que a l'Estat espanyol continua essent aplicada, contra tota opinió o acció de signe democràtic, una legislació repressiva iniciada, fa més de trenta anys, durant la guerra civil.
- 2) Que l'actual sistema políticouridic al servei d'una estructura social classista i anacrònica converteix en delictes fets polítics i social[s] que en tot estat democràtic són considerats legítims i àdhuc constitueixen drets elementals de tot ciutadà.
- 3) Que la tortura i els mals tractes físics i morals, que han estat denunciats reiteradament, són encara una pràctica policíaca sistemàtica.
- 4) Que els drets dels pobles i nacions que avui formen l'Estat espanyol són ignorats i reprimits a benefici d'una suposada i falsa unitat nacional, principi bàsic de les lleis fonamentals de l'Estat Espanyol.

Atesos aquests fets, considerem inadmissible l'aplicació de les gravíssimes penes demanades al consell de guerra sumaríssim de Burgos.

Denunciem que els mitjans de comunicació de l'Estat, especialment Radio Nacional de España, Televisión Española i l'agència Cifra, tergiversen o escamotegen sistemàticament la informació. I, com que no existeixen mitjans normals de lliure expressió, ens veiem obligats a manifestar-nos a través d'aquest document.

En primer lloc repudiem el procés de Burgos en els termes expressats pels advocats defensors, al mateix temps que ens solidaritzem amb els moviments de repulsa que s'han produït i es produeixen tant a l'interior com a l'exterior.

En segon lloc, reclamem que siguin preses immediatament les mesures següents:

- 1) Que quedi sense efecte qualsevol condemna que pugui ésser dictada pel tribunal de Burgos.
- 2) Que sigui promulgada una amnistia general de tots els presos per motius polítics i socials, dels sancionats i dels exiliats.
- 3) Que sigui derogat el decret-llei de bandidatge i terrorisme i abolides les jurisdiccions especials.
- 4) Que sigui abolida la pena de mort per qualsevol delictes.
- 5) Que sigui establert un estat autènticament popular que garanteixi l'exercici de les llibertats democràtiques i dels drets dels pobles i nacions que formen l'Estat espanyol, inclòs el dret d'autodeterminació.

Finalment, manifestem la nostra completa adhesió fraternal al poble basc i a les seves reivindicacions que són les nostres.

Montserrat, 13 de desembre de 1970

LES PERSONES SEGÜENTS ASSISTIREN A L'ASSEMBLEA DE MONTSERRAT:
LLISTA PER ORDRE ALFABÈTIC

Josep Andreu Abelló – Marta Abelló – Domènec Aguilar Forment – Marià Alberò – Jaume Albertí – Pedro Ancochea – Francesc Aragay – Vicenç Aranda – Maite Arbó.

Pere Balanyà – Enric Barbat – Núria Baretà – Francesc Bellmunt – Josep Benet – J. M. Benet i Jornet – Antoni Blanch – Anna Bofill – Oriol Bohigas – Esther Boix – Joaquim Boix – Pep Bo-

net – Pau Bordonava – Ma. Lluïsa Borràs – Esteve Borrell – Joan Bosch – Joan Brossa – Marina Bru.

Enric Cabestany – Jaume Cabré – Josep Ma. Cabré – Rafael Càceres – Jordi Cadena – Jaume Calix – Carme Calvet – Jaume Camino – Joan Ramon Capella – Jordi Carbonell – Àngel Carmona – Marta Carrera – Francesc Carreras – Rosé Carrobé – Ramon Casanellas – Damià Casanova Serra – Albert Casas – Xavier Castellà – Jordi Castellanos – Josep Ma. Castellet – Francesc Català Roca – Pere Català Roca – Josep Cercós – Lluís Ciges – Alexandre Cirici Pellicer – Jaume Ciurana – Josep Ma. Clua – Cristina Coll – Joan Colominas – Joan Ramon Colominas – Consol Coma – Pere Comes – Mercè Corman – Alejandro Corniero – José Corredor Matheos – Anna Lisa Cortí – Isabel Cowell.

Lluís Domènech – Pere Domènech – Ramon Domènech Girbau – Cristóbal Domingo – Emili Donato – Carles Duran – Montserrat Durany.

Jaume Echevarri – Josep Elias – Núria Espert – Colita Esteba – Josep Esteve – Montserrat Esther – Pere Ignasi Fages – Josep Fargas – Javier Fernández de Castro – Germán Fernández López – Javier Fernández López – Gabriel Ferrater – Josep Ferré – Jaume Figueres – Xavier Folch – Maité Fontanet – Feliu Formosa – Josep Ma. Forn.

Rosina Gallego – Pere Garcès – Julián García – Ramon García – Miquel Garcia López – Alfons Garcia Seguí – Charo García Verde – Mario Gas – Eulàlia Gil – Gustau Gili – José Luis Giménez Frontin – Maria Girona – Eulàlia Gomà – Joan Gomis – Eduard Guardino – Carles Jordi Guardiola – Romà Gubern – Josep Ma. Guerrero – Josep Guinovart – Jordi de Herralde – Carmen Hernández – Joan Hernández Pijoan – Enric Irazoqui – Ángeles Izquierdo.

Juliana Joaniquet – Joana Jordà – Sergi Jover.

Joan Enric Lahosa – Esteve Lamotte de Grignon – Santi Loperena – Josep Ma. López Llaví – Immaculada Llorenç.

Lluís Magrinà – Àngels Manuel – Julián Marcelo – Jordi Marfà – Irena Martínez Mora – Joan Martínez Mora – J. Ma. Martorell – Oriol Martorell – Joana Mas – Antoni Matabosch – Anna Maria Matute – Rafael Medina Ortega – Jaume Melendres – Domingo Melero – Joan Miró – Toni Miserachs – Xavier Miserachs – Anna

Ma. Moix – Terenci Moix – Biel Moll – Pau Monguió – Víctor Mora – Fernanda Morón – Armando Morono – Guillermina Motta – Beatric de Moura – Rafael Muñoz Paloñes – Josep Ma. Muñoz Pujol – Josep Montanyès.

Francesc Nel·lo – Joan Nicolàs – Ramon Noguera – Valeri Novell Sala – Manuel Núñez – Arnau Oliver – Joan Oliver – Magda Oliver – Jesús Oliver Rotellas.

Frederic Pagès – Carlos Pasqual – Octavi Pellissa – Núria Pérez de Lara – Jordi Pericot – Yago Pericot – Francesc Pi de la Serra – Pere Planella – Maria Plans – Jaume Pomar – Joan Pons – Pere Portabella – Miquel Porter – Albert Puigdomènech – Fabià Puig-Server.

Josep Ma. Queralt.

Albert Ràfols Casamada – Raimon – Frederic Raurell – Rosa Regàs – Maria Renui – Marta Ribalta – Dolora Ribera – Lluís Ribera – Josep Ribera Pinyol – Josep Ma. Riera de Leyva – Francesc Rius – Manuel Rius – Paco Rodón – Armonía Rodríguez – Eduard Rodrigo Ferrer – Montserrat Roig – Eduardo Romero Girón – Pep Romou – Xavier Romou – Jacint Ros Hombravella – Jaume Rosell – Carol Rosés – Josep Lluís Rovira.

Manuel Sacristán – Josep Sanmartí – Carles Sanpons – Josep Sant – Carlos Santasusana – Enric Satué – Concha Segarra – Eulàlia Serra – Eva Serra – Francesc Serrahima – Núria Serrahima – Carme Serralonga – Oriol Serrano – Ramon Serrano – Joan Manuel Serrat – Annie Settimó d'Esteva – Joan Solà – Carlota Soldevila – Joan Soler – Llorenç Soler – Maria Subirachs – Gonzalo Suárez. Antoni Tàpies – Teresa Tàpies – Jordi Teixidor – Antoni Tomàs – Dolça Tormo – Joan Trabé – Ma. Àngels Tren – Carlos Trías – Eugenio Trías – Josep Ma. Tubau – Fèlix Tusell- Jordi Tusell – Esther Tusquets.

Javier Valdivieso – Francesc Valls – Manuel Valls – Ramon Valls – Francesc Vallverdú – Guillermo Vásquez – Francesc Vayreda – Jordi Ventura – Albert Vila – Ramon Viladàs – Enric Vila Matas – Roc Villas.

Xavier Zulaica.

4.3. *Rafael Alberti, Condena: [s.n.], [s.l.], 8-XII-1970*

CONDENA

IZCO, DORRONSORO, URIARTE, ONAINDIA, GOROSTIDI, LARENA

Si los condenas a muerte
y los matas,
ellos serán los seis clavos
de tu caja,
los seis clavos de tu vida,
los últimos
si los matas.
Ellos serán los seis clavos,
los últimos,
de esa España
que sólo sabe a muerte,
triste España
que sólo existe en el mundo
cuando de la muerte habla.
Cuando sólo
por ti la mano levanta
para matar,
pues la muerte
es la vida de esa España.
Pues los mates o no
tu muerte ya está cercana,
ya estás muerto,
muerto,
muerto,
y en la tapa
de tu ataúd hay seis clavos
que la clavan,
que para siempre la clavan.

Rafael Alberti, 8 de diciembre de 1970

4.4. Salvador Puig Antich ha sido asesinado: Comité de Barcelona del Movimiento Comunista de España, Barcelona, 2-III-1974

SALVADOR PUIG ANTICH HA SIDO ASESINADO

Salvador Puig Antich, militante del Movimiento Ibérico de Liberación (MIL), ha sido asesinado en Barcelona en la mañana de hoy. La confirmación de la pena de muerte la recibió en la cárcel de Barcelona doce horas antes. Ni Franco, ni ninguno de sus ministros, ni la policía puede hablar aquí de «tiro al aire», ni de «defensa propia», ni de «equivocación»... Este ha sido un crimen planeado durante meses y meses. Este crimen es la venganza de este régimen fascista contra todas las luchas del pueblo.

Salvador era un joven de 25 años que luchaba contra Franco. Era uno de los tantos hombres del pueblo que harto de tanta opresión y miseria había decidido entregar su vida a la liberación de nuestro pueblo. No podemos nosotros apoyar sus actos, el camino que él había elegido, el camino del terrorismo de unos pocos, no es el que puede acabar con nuestros enemigos. Pero nosotros sí apoyamos su deseo de acabar con este régimen. Este asesinato nos llena, como a todos los antifranquistas, de dolor y odio contra esos asesinos.

Salvador vivía todos los días el horror de este régimen, vivía los sufrimientos de las masas y movido por su gran deseo de acabar para siempre con esto no vio más salida que el terrorismo; nosotros los comunistas también creemos con él que sin violencia, sin lucha armada no conseguiremos acabar con el Estado fascista; pero también sabemos que son las masas, que es el pueblo el único que puede acabar con él. Nosotros hemos elegido otro camino, el único posible: el camino de ir con las masas en su lucha diaria hasta que un día España entera pueda empuñar el fusil y destruir esté régimen para construir una España del pueblo.

Barcelona desde el viernes a la noche, está aún más llena que nunca de policías. Arias Navarro y todos sus ministros-policías teme la respuesta de nuestro pueblo. Ellos saben que este asesinato confirma lo que todos nosotros sabemos: este régimen no puede dejar de ser fascista. Arias Navarro habrá vuelto a recordar

cómo lo llamaba el pueblo por sus crímenes después de la guerra. Hoy no es ya el «Verdugo de Málaga», hoy, como presidente del Gobierno es el «Verdugo de España». ¿Dónde se han quedado sus promesas de liberalización, de participación del pueblo? Arias Navarro como Carrero y como todos los que puedan ocupar su puesto no pueden dar más que promesas, porque ningún gobierno que viva de superexplotar a la clase obrera y de oprimir a todo el pueblo puede dar ni una brizna de libertad.

Todos los miembros del Gobierno, los militares, los policías, todos los fascistas son responsables de este nuevo asesinato. Los que pudiendo no han alzado su voz de protesta ante este nuevo crimen se han hecho también cómplices de él.

Salvador, el pueblo te vengará.

Cuando el régimen fascista sea por fin barrido por la lucha armada de nuestro pueblo, los que han asesinado a Salvador y a miles de antifascistas tendrán que responder de sus crímenes ante los tribunales del pueblo.

¡Denunciemos en asambleas este crimen en las fábricas y facultades, en todos los centros de trabajo y estudio!

¡Manifestemos en la calle y en cuantas formas nos sea posible nuestra repulsa a este nuevo crimen!

¡HONOR A LOS MÁRTIRES ASESINADOS POR EL FASCISMO!

¡VIVA LA LUCHA DEL PUEBLO!   ¡ABAJO ESTE RÉGIMEN FASCISTA!

¡POR UNA REPÚBLICA DEMOCRÁTICA Y POPULAR!

Comité de Barcelona del Movimiento Comunista de España
2 de marzo de 1974

4.5. *Puig Antich ¡Asesinado!:* [s.n.], [s.l.], 1974

PUIG ANTICH
¡ASESINADO!

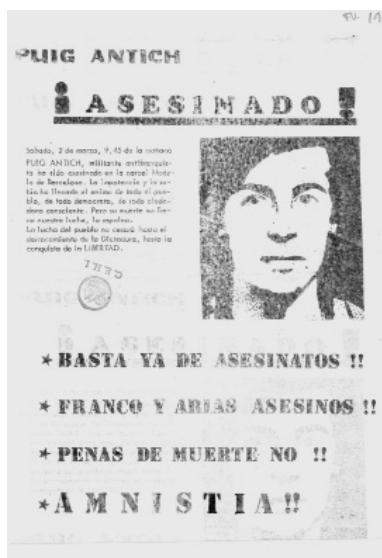
Sábado, 2 de marzo, 9,45 de la mañana

PUIG ANTICH, militante antifranquista ha sido asesinado en la cárcel Modelo de Barcelona. La impotencia y la rabia ha llenado el ánimo de todo el pueblo, de todo demócrata, de todo ciudadano consciente. Pero su muerte no frena nuestra lucha, la espolea.

La lucha del pueblo no cesará hasta el derrocamiento de la Dictadura, hasta la conquista de la LIBERTAD.

BASTA YA DE ASESINATOS!!
FRANCO Y ARIAS ASESINOS!!
PENAS DE MUERTE NO!!
AMNISTÍA!!

4.6. Unión Obrera: Asamblea Sindical de Barcelona, Barcelona, VII-1975.

En fecha inmediata un tribunal militar juzgará y condenará a muerte a José Antonio Garmendia y Ángel Otaegui, supuestos militantes de ETA.

En este «juicio» no hacen falta abogados, ni pruebas, al tribunal le basta el «convencimiento moral» de la culpabilidad para enviar a la muerte a estos antifascistas.

Esta sangrienta mascarada es la primera de una larga lista, después de Garmendia y Otaegui esperan turno frente al garrote vil fascista Eva Forest y Antonio Durán, mientras la condena a muerte se extenderá a 14 acusados más del sumario Carrero Blanco que no están detenidos.

En el Sahara han sido ejecutados ya varios soldados para «mantener la disciplina» del ejército español de ocupación.

En Euskadi la guardia civil aplica la pena de muerte cuando le parece, en la calle y sin más ceremonias.

Asimismo más de 10 delin-
cuentes comunes esperan
juicio con petición de penas
de muerte.

¡A esto se ha reducido la
«apertura» de Arias Nava-
rro! A «APLASTAR LA SUB-
VERSIÓN», AL ASESINATO A
MANSALVA, y ésta es la princi-
pal ocupación del gobierno
en la que destacó como
fiscal del tribunal supremo
Herrero Tejedor fanático
de la pena de muerte imás
de 50 peticiones de pena de
muerte están en su «brillante
ejecutoria»!

¿Quiénes son los que hablan de «aplastar la subversión»?

¡Los criminales que han asesinado a docenas de obreros y an-
tifascistas desarmados en la calle, los ladrones que viven de un
régimen de explotación y robo descarado al pueblo trabajador!

¡Los criminales y los ladrones no tienen derecho a acusar y
condenar!

¡La subversión que ellos dicen, es la lucha del pueblo explotado
y oprimido y mientras exista esta explotación la lucha del pueblo
seguirá!

Es con los míseros salarios, con las jornadas agotadoras, la crisis
económica, el paro, la total ausencia de derechos y libertades y
todas las incontables penalidades de los trabajadores CON LO QUE
HAY QUE ACABAR.

¡ES A ESTE RÉGIMEN FASCISTA QUE PROTEGE LA EXPLOTACIÓN AL QUE
HAY QUE APLASTAR!

¡SÓLO NUESTRA MOVILIZACIÓN SALVARÁ LAS VIDAS DE LOS CONDE-
NADOS A MUERTE POR EL FASCISMO!

COMPAÑEROS: Que cada trabajador dé su apoyo más decidido y
solidario a la lucha contra los crímenes del fascismo.

Que en las fábricas, las obras, las oficinas, en la calle, se levante la voz de los trabajadores con paros, asambleas, manifestaciones...

¡NO A LOS CRÍMENES POLÍTICOS DEL FASCISMO!

¡NO A LAS PENAS DE MUERTE CONTRA LOS LUCHADORES ANTIFASCISTAS!

¡POR LA LIBERTAD, POR NUESTROS DERECHOS Y NECESIDADES INAPLAZABLES!

¡HAGAMOS FRENTE UNIDA Y RESULTANTE A LA OLEADA DE CRÍMENES DEL FASCISMO!

Julio 1975.

4.7. *¡Los verdaderos terroristas y asesinos son el fascismo con sus «fuerzas del orden», sus bandas fascistas y todo su aparato represivo!:* Comité Central del Partido Comunista de España (internacional), [s.l.], 1975

4.8. No a las penas de muerte: Comité Nacional del Partido del Trabajo de España, [s.l.], 25-VIII-1975

NO a las PENAS DE MUERTE

En la mañana del día 2 de Marzo de 1974, el pueblo catalán, el de España entera, se llenó de estupor y de indignación. Aquel día, moría asesinado, atado a una silla, con un palo apretándole la nuca, agarrado vilmente, un catalán, un luchador antifascista, Salvador Puig Antich.

Todos pensaban: no se atreverán, su maldad no llegará a tanto. Pero se atrevieron.

Se atrevieron a eso, y se están atreviendo a mucho más: a decretar un nuevo Estado de Excepción en Euzkadi (deteniendo y torturando a miles de demócratas vascos, asesinando a nuestro camarada Víctor Manuel Elexpe en portugalete, en Ondarroa a Luis Arriola estudiante de COU, en Plencia al hojalatero antifascista Alfredo San Sebastián); a decretar, por DOS AÑOS, Estado de Excepción en todo el Estado Español (ahora lo llaman ley antiterrorista) que va a ser un nuevo intento de aplastar las protestas y las ansias de libertad de nuestro pueblo. Ya antes de crear la ley, y como muestra de sus futuras actuaciones, detienen y procesan al periodista catalán Huertas Clavería, que se había señalado por

sus denuncias diarias, desde las páginas de Tele-Expres, de las condiciones desastrosas de nuestros barrios.

¿Qué podemos esperar de un régimen, que se levantó contra la voluntad del pueblo, dejando un millón de españoles muertos, que prohíbe a los pueblos de Cataluña, Euzkadi y Galicia que nos expresemos en nuestra lengua y desarrollemos nuestra cultura, que impone a los gobernantes, que arruina a los campesinos, que explota y mata de hambre a los trabajadores?

Y este Régimen, quiere consumir ahora un nuevo crimen. El día 28, son juzgados en la Capitanía General de Burgos, dos antifascistas vascos, Garmendia y Otaegui, al primero de los cuales ha habido que quitarle parte del cerebro como consecuencia de las palizas recibidas en la comisaría, y para los que el fiscal pide la pena de muerte. Únicamente en nuestras manos está, que esta negra sentencia no se cumpla nunca.

Catalanes, hombres y mujeres, de cualquier edad, de cualquier profesión de cualquier creencia religiosa, de cualquier idea política:
IMPEDID ESTE NUEVO CRIMEN

EN EL TRABAJO, EN LA CALLE, MANIFESTAROS RESUELTAMENTE CONTRA LAS PENAS DE MUERTE
 Comité Nacional de Catalunya del PARTIDO del TRABAJO de ESPAÑA

25 de Agosto de 1975

4.9. S. M. Pelele Iº, enemigo de España: Comité Coordinador pro Frente Revolucionario Antifascista y Patriota, [s.l.], 1975

4.10. Cayó en Madrid el «Gordo» de Navidad. [S.l.]: [s.n.], 1973

4.11. *Contra el continuismo juancarlista: Comisión Obrera Nacional de Catalunya, Barcelona, 3-XI-1975*

LUCHAS OBRERAS

SEMANARIO DE LA COMISIÓN OBRERA NACIONAL DE CATALUNYA

Nº 75

BARCELONA

3 de Noviembre 1975

PRECIO: 10 PTAS.

CONTRA EL CONTINUISMO JUANCARLISTA

¡A LA MOVILIZACIÓN GENERAL POR LAS LIBERTADES Y LA DEMOCRACIA!

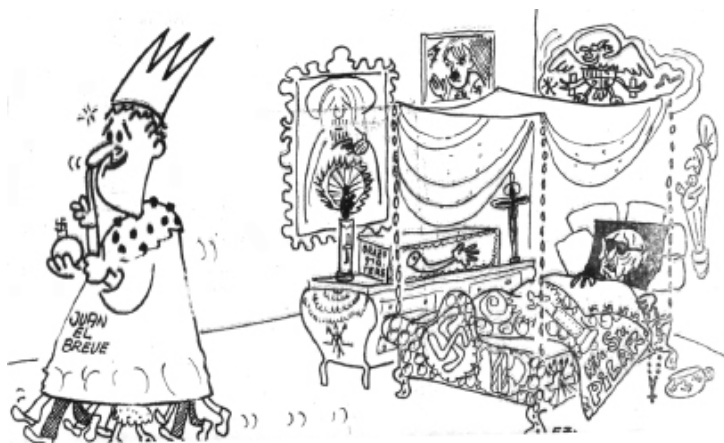
Trabajadores de todos los pueblos de España:

El general Franco, personificación durante 35 años de la más negra dictadura que haya sufrido España en toda su historia, desaparece definitivamente de la escena política del país. Con su muerte se cierra un largo periodo histórico caracterizado por la negación de los derechos y libertades fundamentales, particularmente a los

trabajadores, para quienes ha supuesto la más dura explotación, una sistemática represión y unas condiciones de trabajo y de vida al límite de lo soportable.

Pero el régimen franquista está ahí todavía. Y abundan los intentos de mantener el franquismo sin Franco, encarnándolo en la persona de Juan Carlos, apoyándose en los mismos instrumentos de opresión y represión. Otros pretenden que el «cambio» y «las reformas» vendrán por sí solas, por simple decreto real...

Lo cierto es que, ya incluso antes de la muerte de Franco, el palacio del Pardo se ha convertido en un avispero de intrigas, conciliábulos y maniobras. Todo ello consagra irremediabilmente la división de las escasas fuerzas que todavía mantienen un cierto apoyo al Régimen. En todo el mundo, los pueblos dan un suspiro ante la desaparición del último dictador de la intentona fascista de los años cuarenta, y ven con satisfacción la ocasión histórica de que España se reincorpore al concierto democrático mundial. La desaparición de Franco tiene lugar en un momento de aguda crisis que amenaza los mismos cimientos en los que se ha asentado el Régimen. Crisis económica y social con índices intolerables de paro y carestía de la vida. Crisis política interior y exterior (con la grave amenaza que supone la aventura del Sahara). Los trabajadores y los demócratas de España estamos empeñados en una intensa actividad y lucha por la consecución de nuestras reivindicaciones y por dar una solución a todo ese conjunto de

problemas. En esa óptica hay que ver —entre otros hechos— la reciente y confirmada victoria en las elecciones sindicales.

Trabajadores: Nos encontramos en una auténtica situación histórica ante la cual debemos aprovechar las nuevas posibilidades que se abren. *Este es el momento, sin esperas de ningún tipo y bajo ningún pretexto, de pasar a la acción de la manera más resuelta por la conquista de nuestras reivindicaciones y derechos.*

Conscientes de la responsabilidad que nos corresponde ante el conjunto de trabajadores de toda España, las Comisiones Obreras llamamos a la *movilización general*, a la exteriorización pública y masiva de todas las exigencias, a la realización de asambleas de discusión y decisión en las que participen los trabajadores de cada fábrica, tajo, taller, oficina, en todos los centros colectivos de trabajo y residencia... A salir a la calle en masivas manifestaciones de apoyo a las libertades y a la democracia.

Las Comisiones Obreras llamamos en especial a los miles de trabajadores recientemente triunfantes en las elecciones sindicales, cargos sindicales a todos los niveles, a quienes les incumben decisivas tareas en este momento, cogiendo en sus manos todos los resortes del aparato sindical, impulsando el ejercicio de todos los derechos sindicales de reunión, expresión en los locales de «Sindicatos» y en los centros de trabajo.

Las Comisiones Obreras hacemos también un llamamiento a todas las fuerzas políticas, a todos los organismos y plataformas unitarias existentes para que, de la manera más urgente, realicen todos los esfuerzos necesarios para poner feliz término a las actuales negociaciones para la formación de un amplio frente democrático unitario capaz de asumir la puesta en marcha de un proceso político que dé la palabra al pueblo y a todas sus expresiones políticas y sociales: Advertimos que los trabajadores conscientes también de lo que les corresponde en este terreno, exigirán sus responsabilidades a quienes hoy dificultan o impiden la unidad de todos los demócratas de España, anteponiendo sus intereses partidarios... ¡ESTE ES EL MOMENTO! ¡NADA DE ESPERAS INÚTILES! El destino de España está en sus pueblos, en los trabajadores y en el conjunto de fuerzas democráticas, en la realización de la Huelga General de la clase obrera y en la Acción Democrática de todos los sectores interesados en impedir el continuismo juancarlista, sea cual fuere la forma que pretende adoptar.

¡Llamamos a pasar, ya, a todas las formas de acción y de lucha!

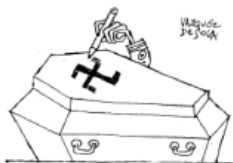
- CONTRA EL PARO Y LA CARESTÍA DE LA VIDA.
- POR NUESTRAS REIVINDICACIONES SALARIALES.
- POR LA AMNISTÍA GENERAL PARA PRESOS Y AXILIADOS.
- POR EL DERECHO DE HUELGA Y LAS LIBERTADES SINDICALES.
- POR LAS LIBERTADES POLÍTICAS Y NACIONALES.
- POR LA DEMOCRACIA PARA TODOS LOS PUEBLOS DE ESPAÑA.

27 de Octubre de 1975

Secretariado de la Coordinadora General de España de las CC.OO.

4.12. *Muerto Franco sobrevive el franquismo: Movimiento Libertario Español-Grupo de Beziers, París, XI-1975*

MUERTO FRANCO

SOBREVIVE EL FRANQUISMO

4.13. *Pablo Neruda, El general Franco en los infiernos: Sección de Propaganda y Agitación del Partido Comunista de España (Reconstituido), [s.l.], 1975*

EL GENERAL FRANCO EN LOS INFIERNOS

Desventurado, ni el fuego ni el vinagre caliente
en un nido de brujas volcánicas, ni el hielo devorante,
ni la tortuga pútrida que ladrando y llorando con voz
de mujer muerta te escarba la barriga
buscando una sortija nupcial y un juguete de niño degollado,

serán para ti nada sino una puerta oscura,
arrasada.

En efecto;
De infierno a infierno, ¿qué hay? En el aullido
de tus legiones, en la santa leche
de las madres de España, en la leche y los senos
pisoteados
por los caminos, hay una aldea más, un silencio más,
una puerta rota.

Aquí estás. Triste párpado, estiércol
de siniestras gallinas de sepulcro, pesado esputo, cifra
de traición que la sangre no borra. Quién, quién eres
oh miserable hoja de sal, oh perro de la tierra,
oh mal nacida palidez de sombra.

Retrocede la llama sin ceniza,
la sed salina del infierno, los círculos
del dolor palidecen.

Maldito, que sólo lo humano
te persiga, que dentro del absoluto fuego de las cosas,
no te consumas, que no te pierdas
en la escala del tiempo, y que no te taladre el vidrio
ardiendo ni la feroz espuma.

Solo, solo, para las lágrimas
todas reunidas, para una eternidad de manos muertas
y ojos podridos, que solo en una cueva
de tu infierno, comiendo silenciosa pus y sangre
por una eternidad maldita y sola.

No mereces dormir
aunque sea clavados de alfileres los ojos: debes estar
despierto, general, despierto eternamente
entre la podredumbre de las recién paridas,
ametralladas en Otoño. Todas, todos los tristes niños
descuartizados,

tiosos, están colgados, esperando en tu infierno
ese día de fiesta fría: tu llegada.

Niños negros por la explosión,
trozos rojos de seso, corredores
de dulces intestinos, te esperan todos, todos, en la
misma actitud
de atravesar la calle, de patear la pelota,
de tragar una fruta, de sonreír o nacer.

Sonreír. Hay sonrisas
ya demolidas por la sangre
que esperan con dispersos dientes exterminados
y máscaras de confusa materia, rostros huecos
de pólvora perpetua y los fantasmas
sin nombre, los oscuros
escondidos, los que nunca salieron
de su cama de escombros. Todos te esperan
para pasar la noche.
Llenan los corredores como algas corrompidas.

Son nuestros, fueron nuestra
carne, nuestra salud, nuestra
paz de herrerías, nuestro océano
de aire y pulmones. A través de ellos
las secas tierras florecerían. Ahora más allá de la tierra,
hechos substancia
destruida, materia asesinada, harina muerta,
te esperan en tu infierno.

Como el agudo espanto o el dolor se consumen,
ni espanto ni dolor te aguardan. Solo y maldito seas,
solo y despierto seas entre todos los muertos,
y que la sangre caiga en ti como la lluvia,
y que un agonizante río de ojos cortados
te resbale y recorra mirándote sin término.

PABLO NERUDA
*Sección de Propaganda y Agitación del Partido
Comunista de España (Reconstituido)*

4.14. *Nuestras armas: las canciones: Trabajadores de Miniwatt, [s.l.], II-1971*

NUESTRAS ARMAS: LAS CANCIONES

Publicamos aquí unas cuantas de las canciones que han aparecido estos días con motivo de nuestra lucha contra la explotación a que las Philips nos someten.

Estas luchas se han hecho mucho más potentes con motivo del Convenio y sus formas han sido muy variadas: desde encierros en la fábrica hasta manifestaciones diarias en la Zona Franca; desde hojas y carteles murales hasta Asambleas obreras; desde huelga de horas extras hasta marchas y manifestaciones a Pza. España...

Por eso no queremos dejar de publicar *algo que ha servido para unirnos y lanzarnos a la acción solidaria: NUESTRAS CANCIONES.*

No dudamos que más de una «timorata» o «timorato» se sonrojarán de vergüenza al leer expresiones «tan groseras». Es el mismo tipo de gente «de escaparate» que ante nuestras acciones repetía con los técnicos, encargados y directivos que éramos «sólo unas gamberras». Es el tipo de gentes a las que los capitalistas les tienen ya tan cuadrículada y deformada la cabeza *que no se atreven a PONER POR ESCRITO LAS PALABRAS QUE TODOS LOS DÍAS DICEN MIL VECES.* «¿Qué iba a pensar la gente?».

A todas esas personas, además de repetirles nuestra acusación de estar ayudando a la empresa a que las explote y nos explote a todos, tenemos que decirles hoy y siempre que:

¿Quién tiene que esconder las cosas? Aquel que tiene algo de que avergonzarse ¿no? ¿Y por qué tenemos que avergonzarnos de escribir lo que decimos todos los días? Eso está bien para las mujeres de los burgueses, de los capitalistas, para esas «gatitas de salón», para esas «maniqués de sociedad». ¿Cómo una digna madre de familia podría educar en la santa estupidez e ignorancia a sus hijos, «santificar las fiestas» y santificar el dinero con el que se paga sus lujos e inutilidades, extraído de la piel de los obreros y obreras mediante la explotación? ¿Cómo podría mantener esa

máscara si dijera las palabras y cosas en las que piensa o ha pensado alguna vez? La mujer de un buen burgués, si quiere tener un puesto en *su* sociedad, debe ser sumisa, obediente, «recatada»... es decir «maravillosamente inútil».

NOSOTRAS NO SOMOS ASÍ. Nosotros y nosotras trabajamos todos los días, nos procuramos nuestro sustento con nuestras manos haciendo trabajos desagradables e incluso sucios; tenemos una actividad productiva para la sociedad. NUESTRO LENGUAJE ES EL DE NUESTRA VIDA. *Y si dura es nuestra realidad, duro ha de ser nuestro lenguaje.* De nada nos valen suavizaciones, equívocos o callarnos las palabras.

— FRENTE A SU LENGUAJE FALSO Y VACÍO, NUESTRO LENGUAJE SINCERO Y DIRECTO.

— FRENTE A SU MORAL, la moral de los burgueses, de los capitalistas, FABRICADA A BASE DE MENTIRAS, FALSEAMIENTOS E HIPOCRESÍA...

PONGAMOS NUESTRA MORAL: LA MORAL DE LA CLASE OBRERA: la de las cosas por su nombre, la de «al pan, pan y al vino, vino». Ese es *uno de los motivos* para la publicación de estas canciones: dejar constancia de su estilo, su lenguaje, *la moral proletaria* que en ellas puede manifestarse.

Otro motivo muy importante es que *estas canciones provienen totalmente de la base obrera de nuestra empresa.* No han sido pensadas por ningún experto, literato ni técnico. Nosotras mismas las hemos compuesto espontáneamente cuando las necesitábamos. Y pensamos que es potenciando nuestra propia imaginación, pensamiento e iniciativa, como se LOGRARÁ ESE MOVIMIENTO OBRERO FUERTE que realizará su gran tarea histórica: LA CONSTRUCCIÓN DE UN MUNDO NUEVO. Por eso tenemos que potenciar y organizar toda forma de lucha espontánea que creemos nosotros mismos en nuestras luchas.

Por último, *la tercera razón* para publicar estas canciones es para destacar una vez más *el papel que han jugado en nuestra unidad y solidaridad.* Con ellas nos juntamos, con ellas nos manifestamos, con ellas nos unimos. Por eso al editarlas pretendemos que lleguen a todos los compañeros de las Philips y sean aprendidas

y conservadas. DE HOY EN ADELANTE DEBEMOS ESTAR DISPUESTOS A USAR ESTE ARMA (NUESTRAS CANCIONES) ANTE CUALQUIER CONFLICTO QUE REQUIERA NUESTRA UNIÓN.

Ellas han ayudado a forjar nuestra unidad.

Compañero, compañera: CONSÉRVALAS, APRÉNDELAS, DIFÜNDELAS.

Es una de las balas que dispara nuestra mejor pistola: NUESTRA UNIDAD

(CON LA MÚSICA DE «GUADALAJARA EN UN LLANO...»)

En la «Z» hay una moda que no es una novedad	La Philips paga al diario
1) si vas dos veces al water te quitan la puntualidad	pa que nos llame gamberras
Te quitan puntualidades y te riñen sin motivo	6) la culpa es del director que se queda con las perras
2) y te llevan al despacho mira si serán cochinos	Dicen que somos gamberras porque pedimos lo nuestro
No podemos ir al water ni hablar con las compañeras	7) el cerdo del director tiene la culpa de esto
3) y si dices las verdades al despacho vas que vuelas	Se les ensucia la mente si piensan en los obreros
No pedimos mucho sueldo y bien nos lo pueden dar	8) sobre todo el director que es el cabronazo primero
4) 2.500 ptas. y el sábado a descansar	Ellos no quieren saber nada con los obreros
No queremos el convenio por que es una marranada	9) pues ya tiene «prou faena» en robarnos el dinero
5) que se lo meta «pol culo» el pelota del Inglada	Más vale que se refugien en la casa de socorro
	10) pues cualquier día de estos les romperemos los morros

«Todas queremos más, todas queremos más, todas queremos más y más y más y mucho más»...

«No hay quien pueda, no hay quien pueda, con las chicas de la 'Z'...»
«Al lobo no tememos, al lobo no tememos...»
«Queremos igualdad, queremos igualdad. ¡Vivan los pinches!»

TRABAJADORES DE MINIWATT
febrero 1971

4.15. C.N.T. A.I.T. *Confederación Nacional del Trabajo: Confederación Nacional del Trabajo-Comité Nacional, [s.l.], 1-V-1970*

C.N.T. A.I.T.

CONFEDERACIÓN
NACIONAL
DEL TRABAJO

Con motivo del 1º de Mayo, fecha que la gran familia humana del trabajo conmemora universalmente, como rendido homenaje de respeto y gratitud a los mártires de Chicago, víctimas de un crimen monstruoso, que abnegada y generosamente ofrendaron sus vidas por la emancipación de todos los trabajadores del mundo, la CONFEDERACIÓN NACIONAL DEL TRABAJO considera un ineludible deber de conciencia, en este día históricamente glorioso, dirigir un fraternal saludo al pueblo español en general y a los trabajadores en particular.

La perspectiva general que ofrece España, en estos momentos históricamente trascendentales, no puede ser más catastrófica para nuestro pueblo, a cuyas espaldas se está tratando de dar continuidad a un régimen que desde hace 31 años ha tenido la satánica virtud de mantener esclavizados, ofendidos y humillados a los españoles. Prueba evidente de cuanto decimos es la penosa y triste situación actual de los trabajadores españoles, en sus justas luchas reivindicativas y las graves consecuencias que sufren social y económicamente, por encontrarse totalmente indefensos ante un capitalismo frío, calculador e inhumano, que se sabe protegido, apoyado y sostenido por el régimen dictatorial-fascista de Franco,

quien en nombre de unos principios cristianos y con sus instrumentos de represión —como sindicatos verticales, policía, guardia civil, etc.— tratan de ahogar ferozmente todo noble intento de los trabajadores por su emancipación.

La huelga, como la libre asociación, reconocida en todos los países libres y civilizados como un legítimo derecho de los trabajadores para la defensa de sus libertades e intereses, es considerada por las leyes franquistas, con manifiesta torpeza y cruel violación de todo principio ético, como delito gravísimo, y se castiga con largas y severas penas de prisión. A pesar de ello, los heroicos trabajadores españoles, tanto del músculo como del intelecto, con su indómito sentido humano de amor por la justicia, saltan por encima de esas leyes despóticas, sorprendiendo al mundo cada día con movimientos huelguísticos a lo largo y ancho del territorio español. Estas huelgas, suelen tener, por lo general y en la mayoría de los casos, las consabidas consecuencias, que van desde la detención total o parcial de los que han participado en ellas o no, hasta el ignominioso despido o suspensión de empleo y sueldo, por un tiempo que, arbitraria y caprichosamente, señala la empresa, cuyas decisiones se pretenden siempre imponer a los obreros con la complicidad de autoridades y sindicatos verticales.

¡TRABAJADORES! Estos viles atropellos a nuestra dignidad humana ¡TIENEN QUE ACABAR! Y acabarán en el momento que cada obrero, consciente de su propia responsabilidad individual y colectiva, se agrupe con sus compañeros, en el seno de unos sindicatos auténticamente libres, creando la inquebrantable y poderosa fuerza de la unión solidaria.

La emancipación de los trabajadores ha de ser obra de los trabajadores mismos.

La CONFEDERACIÓN NACIONAL DEL TRABAJO (C.N.T.), organización anarcosindicalista, con una gloriosa trayectoria y un indomable y permanente espíritu de lucha por la emancipación de los trabajadores, lanza hoy un fraternal llamamiento, para proseguir con la misma eficacia la gran batalla contra el capital explotador y el régimen que lo sostiene.

Unámonos como un solo hombre, para que el futuro de España se decida por la determinación y acción directa del pueblo, por las de sus auténticos sindicatos libres.

¡Viva la Libertad!
¡Viva la CONFEDERACIÓN NACIONAL DEL TRABAJO!
¡Viva el PUEBLO ESPAÑOL!

Confederación Nacional del Trabajo
Comité Nacional
ESPAÑA, 1º de MAYO de 1970.

4.16. Carta abierta a nuestros compañeros: Trabajadores en huelga de AEG, Terrassa, 1970

CARTA ABIERTA A NUESTROS COMPAÑEROS

A veces las cosas, las queremos ver más difíciles de lo que están: Nuestra huelga empezó, cuando la empresa despidió a dos compañeros nuestros y nosotros decidimos defenderlos. DECIDIMOS DEFENDER EL DERECHO QUE TODOS TENEMOS DE CONSERVAR EL PUESTO DE TRABAJO. Defendiendo este derecho, ¡DEFENDEMOS EL PUESTO DE TRABAJO NO SÓLO NUESTRO SINO EL DE NUESTROS HIJOS! No hacerlo significa recibir su reproche.

¡SERÉIS LLAMADOS COBARDES POR VUESTROS PROPIOS HIJOS!

¡Es fácil encontrar excusas a todo aquel que no quiere ver esta realidad! Es fácil y cómodo —excesivamente cómodo— agarrarse a los «argumentos» que empresa y encargados se deshacen en pronunciar para descargarse la conciencia y quedar con las manos libres para continuar practicando la injusticia.

¡¡NO MÁS EXCUSAS!! ¡¡NO MÁS LAMENTOS!!

Es mentira el que no se pueda hacer nada. Hemos demostrado que la UNIÓN es posible, y hemos demostrado que JUNTOS Y FIRMES, la empresa está vencida, ¡NO PUEDE PRESCINDIR DE TODOS NOSOTROS! No se puede hacer nada cerrándonos a la razón.

No se puede hacer nada, complicando lo que es tan sencillo: defendemos un derecho muy importante ¡NO A LOS DESPIDOS! Defenderlo, comporta sacrificios. Los derechos no se conquistan hablando amigablemente, se conquistan arrancándolos con nuestra lucha. El sacrificio que ello comporta no tiene comparación con las ventajas que se obtienen. Además, ¡no es para tanto! Nadie va a morirse de hambre y nadie va a quedarse sin trabajo, NO TODO SE TERMINA EN AEG!!!

No se puede hacer nada, si continuáis con los nervios de punta, con el corazón dolorido, sin dormir por las noches, pero DENTRO DE LA FÁBRICA.

SE PUEDE HACER Y MUCHO, si rectificáis el mal paso que habéis dado y DEJÁIS DE IR A LA FÁBRICA.

Por vuestra cobardía, no tenemos solucionado el conflicto. POR VUESTRA COBARDÍA, ESTÁN DESPIDIENDO A VUESTROS COMPAÑEROS MÁS COMBATIVOS Y HONRADOS. Por vuestra cobardía, os someterán de nuevo en la fábrica y volverán a pisaros con más fuerza (ya estáis viendo que en vez de relaciones laborales, tenéis relaciones de vigilancia policíaca, a cargo de los jefes y encargados).

¡Daos cuenta que vuestro derrotismo y pesimismo, sólo es verdad en la medida en que ESTÁIS DENTRO!

¡¡¡SALIROS!!! Ahora más que nunca, de sobras sabéis que no veréis más a compañeros combativos y honrados que tenáis en la sección. ¡¡¡LOS HAN DESPEDIDO!!!

¿NO VAIS A LUCHAR CONTRA ESTA NUEVA INJUSTICIA? ¿VAIS A PERMITIR QUE SE OLVIDE TAN PRONTO LA ENSEÑANZA DE LA LUCHA QUE AUN MANTENEMOS NOSOTROS?

¡¡¡TODOS CONTRA LOS DESPIDOS!!! Ahora lo tenemos ya empezado, TERMINARLO BIEN, NOS COSTARÁ MENOS QUE EMPEZARLO DE NUEVO!!

¡¡¡SALIROS DE LA FÁBRICA!!!

¡¡¡OS ESPERAMOS EN LA ASAMBLEA DEL DOMINGO!!!

ADELANTE SIN MIEDO = O TODOS O NINGUNO

Los trabajadores en huelga de AEG.

4.17. Cabrones!! Más dura será vuestra caída...: Obreros de la Zona Norte, [s.l.], X-1971

¡¡CABRONES!! Más dura será vuestra caída...

Capitalistas, terratenientes, banqueros, aristócratas y reyezuelo, burócratas del Estado y la Administración, obispos, militares... y todos vosotros, *malditos burgueses*:

A vosotros, que sois los dueños de nuestras empresas, de nuestra sociedad,

CABRONES !! más dura será _____
vuestra caída...

- *no os basta* con consumir día a día nuestras vidas con trabajos peligrosos y tóxicos, con ritmos y cadencias infernales, con trabajos aburridos, sucios, que crisan los nervios...

- *no os basta* con hacernos perder todos los días horas y horas en autobuses trenes y metro en los que nos lleváis como bestias...

- *no os basta* con que los jóvenes y todos nosotros quememos en esos trabajos las mejores horas y los mejores años de nuestras vidas, horas que podríamos dedicar a la familia, al amor, a la diversión, a la cultura...

- *no os basta* con que nuestra juventud, sin libertad, sin diversiones, sin locales de reunión, sin tiempo casi para vivir esos años de juventud esté tan sin perspectivas que se dedique de lleno a las bandas, a las drogas, a la delincuencia, a las luchas callejeras...

- *no os basta* con humillar a nuestras mujeres, apretujadas en los autobuses mientras que grises o civiles, vuestros perros guardianes a sueldo, entran tranquilamente en el autobús... y sin pagar.

- *no os importa* la subida de los precios y la congelación de nuestros salarios que ha borrado la carne, el aceite de oliva y casi la fruta de nuestras mesas y ennegrece nuestro porvenir...

- *no os basta* con despedirnos, dejarnos en la calle a nosotros, a nuestras mujeres y a nuestros hijos cada vez que queráis reducir plantilla como en FAESSA o cada vez que uno de nosotros no está dispuesto a dejarse pisar...

CABRONES, ASESINOS... No os basta con eso...

- y llamáis a la policía cada vez que no podéis acallar nuestra lucha en la empresa, como habéis hecho en ROSSELSON, INGRA, INDO...

- y queréis despedirnos si en el convenio exigimos lo mínimo que nos corresponde...
- y disparáis sobre nosotros como lo hicisteis en Cornellà contra los trabajadores de la SIEMENS cuando abandonaron el trabajo todos juntos para ir a quitar el barro que inundaba sus calles y sus casas...

NO OS BASTA CON ESO, capitalistas asesinos, vampiros burgueses...
Y HABÉIS HECHO *LO DE SEAT*:

Habéis cargado a caballo, en jeep, con helicópteros, contra unos trabajadores que exigían la readmisión de 20 compañeros despedidos por defender lo de todos. Habéis hecho perseguir a la gente de pasillo en pasillo y de nave en nave de la factoría, con los grises sedientos de sangre destruyendo todo a su paso. Habéis hecho que esos asesinos a sueldo dispararan tiros e hicieran explotar granadas lacrimógenas contra nuestros compañeros de SEAT, sin siquiera tener en cuenta que entre ellos había mujeres embarazadas o que estaban entre pinturas inflamables... Y uno de esos asesinos, uno de esos que han desertado del trabajo para convertirse en asesino a sueldo, persiguiendo a los obreros por un pasillo *ha disparado ocho balas (ocho!)* contra un trabajador que nada podía contra la verga, las botas, el casco, el caballo...

¡¡ASESINOS!! ¡¡CABRONES!! ¡¡MÁS DURA SERÁ VUESTRA CAÍDA!!

- Porque sin nosotros, sin nuestro trabajo vosotros no sois nada.
- Porque por cada uno de nosotros que despedís o matáis, cinco se levantarán.
- Porque a pesar de todas vuestras leyes, vuestra policía, vuestro ejército, vuestra televisión, vuestros periódicos, vuestras emisoras de radio...

NO PODÉIS IMPEDIR:

- que nuestras luchas por los convenios sean más duras cada día y que no aceptemos para ellas vuestro sindicato (cueva de ladrones), ni vuestros «cauces legales», como han hecho los compañeros y compañeras de ROSSELSON, INDO, etc.
- que todo el pueblo de Cornellà, congregado ante el Ayuntamiento os gritara a la cara lo mínimo que se os puede decir: «Maricones!».

- que cada vez que un gris o un guardia civil se cuele en el autobús o en el metro nos apartemos de él, carroña humana contagiosa...
- porque a pesar de todos vuestros caballos, vuestros cascos, jeeps y helicópteros no pudisteis impedir que los trabajadores de SEAT hicieran barricadas para defenderse, echaran aceite en el suelo para que vuestros caballos resbalasen, dejaran cinco caballos y diez policías fuera de combate, rechazaran vuestros gases con las mangueras de aire a presión...
- Ni habéis podido impedir que, los trabajadores de PEGASO, MAQUINISTA, de la Construcción de la Autónoma, SIEMENS, HERMES, CLAUSOR, MERCEDES BENZ, BULTACO, CUMBRE, NEW POLL, AISMALIBAR, FENWICK, CISPALSA, PHILIPS, HISPANO OLIVETTI, TRANSPORTES,... manifestaran públicamente su solidaridad con los de SEAT, incluso parando sus empresas.
- Ni podéis impedir que nuestra *acción directa en la empresa* os golpee todos los días donde más os duele: en vuestra economía;
  - cuando una y otra vez engañamos y confundimos a cronometradores y verificadores,
  - cuando hacemos el vacío a todos vuestros agentes represivos: grises, directivos, jefes de personal, encargados, sociales...
  - cuando nos reímos de vosotros y de esos jefes en sus propias narices como han hecho las 400 chicas de FLAMAGAS o los 350 trabajadores de BULTACO,
  - cuando sabotamos vuestra producción dejando que la cadena se lleve una lavadora, un coche, un motor, un mechero, un transistor, una tele... con una pieza de menos o con otra defectuosa...

NO NOS LO PODÉIS IMPEDIR, CAPITALISTAS ASESINOS. Y así vamos hundiendo vuestra economía, vuestro mundo y vuestra sociedad; COMO TAMPOCO PODÉIS IMPEDIR que cada día NOS ORGANICEMOS más y mejor en nuestras EMPRESAS y nuestros BARRIOS.

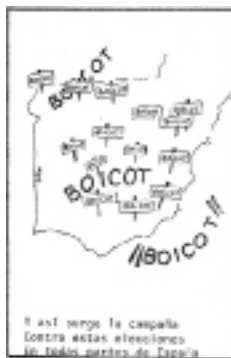
ASÍ LLEGARÁ EL DÍA EN QUE DESTRUYAMOS VUESTRO PODER, aplastemos vuestro mundo y, sobre sus ruinas, levantemos nuestra sociedad: *LA SOCIEDAD DE LOS TRABAJADORES.*

¡¡YA OS LLEGARÁ LA HORA!!

- obreros de la Zona Norte, octubre 1971 -

4.18. La gran farsa electoral. [S.l.]: [s.n.], 1971

Y así surge la campaña
Contra estas elecciones
En todos partes de Costa

Contra la familia realista
Los políticos le corren
Y todos se despolitiza

Pero faltan manifestatos
Pues lo gorda no se presta
A servir de "hojizarras"

Son elegidos jurados:
El director, los señores
Cañaleros y chivatos.

Unos empresarios se enojan
"Pa' cobrar la semana
Que tu voto depositen.

Otros vieren con sorpresa
Al hacer el escrutinio
Qué votabas en la impre

En algunas han votado
A Ferrat y Riquelme,
Que mayoría han sacado.

Se acordó, amigos, la feria
De las señas elecciones
Y se trujo copetas.

Continuamos el marchero
La nuestra organización
INTIVA LA LUCHA DE CLASES

4.19. Manuel Fernández Márquez: [s.n.], [s.l.], 1973

Martes, 3 de abril de 1973

Este día
murió
Manuel Fernández Márquez.
Obrero.

Pero no de cansancio,
como morimos muchos.

Pero no de accidente de trabajo
como seguimos muriendo.

Pero no de hambre y de miedo,
como quisieran que nos muriésemos.

Murió por gritar
que no quería morir por nada de eso.

Murió por decir:
«Yo soy yo y mis compañeros».

Murió porque el único argumento
de nuestros opresores
se le incrustó en el cuerpo.

Ese martes,
ese 3 de abril teñido en sangre,
asesinaron a Manuel Fernández Márquez
compañero nuestro.

(Poesía escrita por un obrero de la Central Térmica en San
Adrián de Besós)

4.20. Reunión en la cumbre: Plataformas y Comisiones Obreras de Empresa, [s.l.], VI-1974

EN 1º LUGAR, LOS TRABAJADORES CON CONTRATOS EVENTUALES, SI SE QUIEREN QUEDAR FIJOS, SE VERAN OBLIGADOS A...

ACEPTAR LOS TOPESES DE PRODUCCION QUE QUERAMOS IMPONERLES

Y EL TIPO TENDRA QUE INTENTAR POR TODOS LOS MEDIOS LLEGAR A LOS TOPESES Y AUMENTAR EL RITMO DE PRODUCCION SIN RECHAZAR PORQUE SABE QUE SI NO LO HACE ASI, UNA VEZ FINALIZADO EL CONTRATO ¡PLAF! A LA CALLE! Y METEMOS A OTRO

DE ESTA FORMA, MANTENIENDO A ESTOS TRABAJADORES CON EL MIEDO A QUE LOS ECHEMOS, TENDREMOS EN ELLOS A NUESTROS MEJORES ALIADOS

SI A NUESTROS OBREROS FIJOS LES DA POR PROTESTAR POR LOS SUELDOS O POR LAS CONDICIONES DEL TRABAJO Y SE DECLARAN EN HUELGA...

EL TRABAJADOR CON CONTRATO EVENTUAL SABE QUE SI ALGUIEN SALE A LA CALLE, EL SERA DE LOS PRIMEROS, ENTONCES SE VERA OBLIGADO A TRACIONAR A SUS COMPANEROS Y A HACER DE ESQUIROL.

¡JAJAJ! PERO NUESTRA CÁMARA ESTABA ALLÍ OCULTA Y PUDO FILMAR PARA VOS. ESTA IMPORTANTÍSIMA REUNIÓN DE LOS SEÑORES GORDOS DE EMPRESAS. ¡AHORA YA SABEMOS LO QUE MAQUINAN! AHORA SABEMOS QUE SI ACEPTAMOS LOS CONTRATOS EVENTUALES...

ACEPTAMOS EL AUMENTO DE LOS TOPESES DE PRODUCCIÓN.

FOMENTAMOS LA DESUNIÓN ENTRE NOSOTROS.

MANTENDREMOS UN PERMANENTE EJERCITO DE PARADOS AL SERVICIO DEL CAPITALISMO.

DIFICULTAMOS LA CREACIÓN DE LA CONCIENCIA DE CLASE EXPLOTADA.

AYUDAMOS AL CAPITALISTA A SUPERAR SUS CRISIS.

¡¡ACEPTAR LOS CONTRATOS EVENTUALES ES MANTENER LA EXPLOTACIÓN DE LA CLASE OBRERA!!

COMPAÑEROS:

¡HAY QUE LUCHAR

CONTRA LOS CONTRATOS EVENTUALES!

Y ADEMÁS:
* POR UN SALARIO QUE NOS PERMITA VIVIR CON 40h A LA SEMANA.

- * NO A LOS RITMOS DE PRODUCCIÓN.
- * NO AL IRTP.
- * POR LA DESTRUCCIÓN DE LOS CUERPOS RE- PRESIVOS: POLICIA, GUARDIA CIVIL, SINDICATO, etc.
- * DISOLUCIÓN DE LAS LEYES Y TRIBUNALES BURGUESES: CONSEJOS DE GUERRA, TOP, MAGISTRATURA, ETC.

PLATAFORMAS Y COMISIONES OBRERAS DE EMPRESA - VALLES - JUNIO 1974

4.21. Ha muerto asesinado por las balas franquistas el trabajador de «Seat» Antonio Ruiz Villalba: Comité Ejecutivo del Partit Socialista Unificat de Catalunya, Barcelona, 2-XI-1971

HA MUERTO ASESINADO POR LAS BALAS
FRANQUISTAS EL TRABAJADOR DE «SEAT»
ANTONIO RUIZ VILLALBA

Trabajadores! Pueblo de Cataluña!

Ayer, día primero de Noviembre, dejó de latir el corazón proletario de ANTONIO RUIZ VILLALBA, obrero de SEAT, víctima de la salvaje agresión ordenada el pasado día 18 de octubre por el ministro de la Gobernación Garicano Goñi, por el Gobernador Civil Pelayo Ros y por el criminal Vicente Creix de la Brigada político-social, contra los obreros de SEAT que habían ocupado, pacíficamente la gran factoría barcelonesa, exigiendo la readmisión de sus compañeros despedidos, un aumento inmediato de salarios y la discusión del convenio colectivo por los representantes elegidos en sus asambleas. Una vez más, el gobierno opus franquista, que guarda el silencio culpable de la muerte de ANTONIO RUIZ VILLALBA, se ha manchado las manos de sangre obrera. El Gobierno Matesa es el responsable del asesinato de trabajadores que exigen pan, justicia y libertad. En los últimos 18 meses han sido asesinados en las calles 8 trabajadores en diversas ciudades de España. Este régimen y su gobierno llevan el estigma del crimen y el latrocinio en toda su actividad.

4.22. PSOE, UGT, POUM: Federació Socialista de Catalunya (Partido Socialista Obrero Español), Unión General de Trabajadores, Federación Catalana del Partido Obrero de Unificación Marxista, Barcelona, 26-V-1975

PSOE, UGT, POUM

Primer llamamiento conjunto para el boicot a la CNS

A LA CLASE TRABAJADORA!

El PSOE, la UGT y el POUM hemos adoptado una firme resolución de boicot a la CNS fascista. Nuestra posición de boicotear las elecciones sindicales, puede resumirse así:

1) «Que las elecciones que se van a convocar sólo son directas a nivel de empresa y dejarían intacto, por tanto, todo el aparato burocrático del sindicato fascista; burocracia que con participación o sin ella continuará poniéndolo al servicio del capital y del Régimen...

2) Que la experiencia demuestra que los enlaces combativos han sido detenidos y despedidos, sin que les valiera nada su condición. Que la pretendida facilidad para obtener locales y convocar reuniones no existe en la realidad, y que la burocracia vertical no tiene ningún reparo en prohibir todo tipo de reuniones y actividad que les resulte simplemente molesta.

3) Que la participación será utilizada por el Régimen para reforzar —con apariencia democrática— el sindicato vertical en el momento en que todas las instituciones fascistas se están derrumbando.
(del llamamiento de la UGT)

Si hacemos este llamamiento conjunto, es con el firme propósito de avanzar en la unificación del movimiento obrero sobre la base de una posición claramente afirmada:

BOICOT A ESTA FARSA ELECTORAL

BOICOT A ESTA ABOMINABLE CREACIÓN ANTI-OBRAERA DE FRANCO
(LA CNS FASCISTA)

TRABAJADORES ESPAÑOLES!

El régimen está en plena descomposición. Su crisis no tiene remedio...

HAY QUE CONQUISTAR TODAS LAS LIBERTADES DEMOCRÁTICAS.

El boicot a la CNS es un momento importante, un gran golpe que podemos asestar al Régimen que destrozó por la más cruel violencia a todas las organizaciones políticas y sindicales de la clase obrera.

El boicot a la CNS será un momento importante en la vía de la reconstrucción de las organizaciones sindicales de clase del proletariado español.

TRABAJADORES ESPAÑOLES!

NO VOTÉIS ESTA FARSA ELECTORAL MEDIANTE LA CUAL EL RÉGIMEN Y SU GOBIERNO PRETENDEN PROLONGAR SU LARGA AGONÍA, PROLONGANDO ASÍ NUESTRA EXPLOTACIÓN Y NUESTROS SUFRIMIENTOS. MILITANTES DE TODAS LAS ORGANIZACIONES OBRERAS: LUCHAD DENTRO DE VUESTRAS ORGANIZACIONES PARA QUE SEAN LEVANTADOS TODOS

LOS OBSTÁCULOS A LA REALIZACIÓN DE UN GRAN FRENTE DE CLASE,
DEL FRENTE ÚNICO OBRERO PARA AL BOICOT A LA CNS.

No se puede combatir a este régimen, a sus instituciones fascistas, manteniendo en pie a uno de sus pilares fundamentales: la CNS, el PSOE, la UGT y el POUM os llamamos a boicotear con nosotros esta farsa electoral...

Barcelona, 26-5-75

FEDERACIÓN SOCIALISTA DE CATALUNYA (PARTIDO SOCIALISTA
OBRERO ESPAÑOL -PSOE-)

UNIÓN GENERAL DE TRABAJADORES (U.G.T.)

FEDERACIÓN CATALANA DEL Partido Obrero de Unificación
Marxista (P.O.U.M.)

*4.23. No a l'alça de preus!!! Fora la dictadura!!!: Partit Socialista
d'Alliberament Nacional dels Països Catalans, [s.l.], 1-1975*

NO A L'ALÇA DE PREUS!!!
FORA LA DICTADURA!!!

La situació actual es caracteritza per un augment vertiginós dels preus i una limitació dels salaris. La crisi s'accentua i fa caure les seves conseqüències sobre la classe obrera.

És la Dictadura que permet aquesta explotació brutal. En la dictadura, la classe obrera, tot el poble està desarmat davant les forces capitalistes que fan els més grans negocis impunement, sense haver de donar comptes a ningú (entre els que coneixem, Matesa, Redondela...). I en la distribució dels productes d'alimentació, qui n'és el beneficiari?! El pagès cobra una misèria pel que produeix. El consumidor ha de pagar un preu exorbitant pel mateix producte. Els únics beneficiaris són els intermediaris, els especuladors i el seu govern feixista que els protegeix.

Els treballadors hem respost amb energia davant l'explotació creixent; la lluita obrera de la Seat, Hispano Olivetti, Lavis, etc.,

ens indica el camí. El règim ha reprimat durament tot intent d'oposició (els assassinats en són ja una constant: el dia 20 un nou assassinat: un estudiant, Víctor Pérez Elexpe a Bilbao).

La situació actual té una causa política: la dictadura. Les llibertats democràtiques només es poden aconseguir en un nou règim polític.

FORA LA DICTADURA!!!

VISCA L'ASSEMBLEA DE CATALUNYA!!!

L'Assemblea de Catalunya representa la lluita democràtica. El seu programa: Amnistia, llibertats democràtiques, Estatut d'Autonomia, coordinació de la lluita, recull les aspiracions més immediates de la classe obrera i de les classes populars.

En aquest camí de reforçament de la lluita popular l'Assemblea de Catalunya ha convocat *una setmana de lluita del dia 26 de gener al 2 de febrer, contra l'encariment de la vida.*

La nostra acció s'ha de concretar ara a:

Potenciar les diferents bases de l'Assemblea de Catalunya a les diferents localitats i barris, exigir el control popular dels preus.

Solidaritzar-nos amb la lluita obrera. Exigir la *llibertat dels desinguts i la readmissió dels acomiadats.*

Amb aturs, vagues, assemblees, manifestacions, etc., diguem

NO A L'ALÇA DE PREUS!!!

NO A LA DICTADURA

PARTIT SOCIALISTA D'ALLIBERAMENT NACIONAL
DELS PAÏSOS CATALANS
GENER 1975

4.24. *Eleccions municipals: barris en lluita, [s.l.], 1973*

LES ELECCIONS MUNICIPALS QUINA COMÈDIA!

De 36 regidors només se n'elegeix un terç, és a dir, 12. En aquestes eleccions se'n renoven només 6.

El regidor no té cap poder de decisió real. Aquesta recau en l'alcalde i l'alcalde —l'únic càrrec decisiu— és nomenat pel govern. Com podem acceptar una comèdia com aquesta?

ELECCIONS MUNICIPALS

- ⇒ LA NOSTRA ÚNICA ACTITUD HA DE SER LA *denúncia*
- ⇒ NOMÉS TOTS ELS VEÏNS ORGANITZATS RESOLDREM ELS NOSTRES PROBLEMES
- ⇒ FORA L'AJUNTAMENT DE LA DICTADURA
- ⇒ FORA LES ELECCIONS MUNICIPALS *no aneu a votar*
- ⇒ *ELECCIONS LLIURES*
- ⇒ *DEMOCRÀCIA A L'AJUNTAMENT*
- ⇒ *I A TOTS ELS NIVELLS*

«barris en lluita»

4.25. ¿Qué es lo que está pasando?: [s.n.], [s.l.], 1973

LO HEMOS VISTO CLARO A PARTIR DEL ÚLTIMO PLENO DEL AYUNTAMIENTO

¿COMO NOS CEBIGAN A VIVIR?
 EN NUESTROS BARRIOS ESTAN CONSTRUYENDO UN INFIERNO QUE SEGUIRÁ PRACTICAMENTE TODO CONTACTO CON LOS VECINOS. DENTRO CADA VEZ MÁS HAY ESTOS MÁS ALTOS Y MÁS JARDINES MÁS Y MÁS DE LOS DEMÁS COMPLEJOS. REPERTE QUE DESPLAZAMOS PARA EL ALTRABADO Y ASÍ, SOLO AYUDAMOS POR EL BARRIO TRABAJANDO VIVIMOS EN UNOS BARRIOS DEGRADADOS!

TODO ESTO NO ES POR CASUALIDAD, PASA PORQUE HAY UN AYUNTAMIENTO Y UN GOBIERNO QUE NO DEFIENDE NUESTROS INTERESES, SINO QUE ESTÁ AL SERVICIO DE LOS CAPITALISTAS QUE COMERCIALIZAN CON TODO Y LAS LEYES ESTAN HECHAS PARA QUE ELLOS HAGAN LO QUE LES DALE POR LOS MISMIOS GUEVOS.

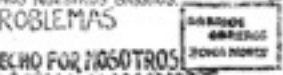
EL PLAN PARCIAL LO HAN HECHO PARA BENEFICIAR A COSTA NUESTRA. Y LA RESPUESTA A NUESTROS QUEJAS YA LAS HAN HECHO EN

Y AHORA MIRA
 ES LA HORA DE UNIRNOS TODOS LOS QUE TENEMOS UNOS MISMOS PROBLEMAS Y FORMAR COMISIONES DE VECINOS EN

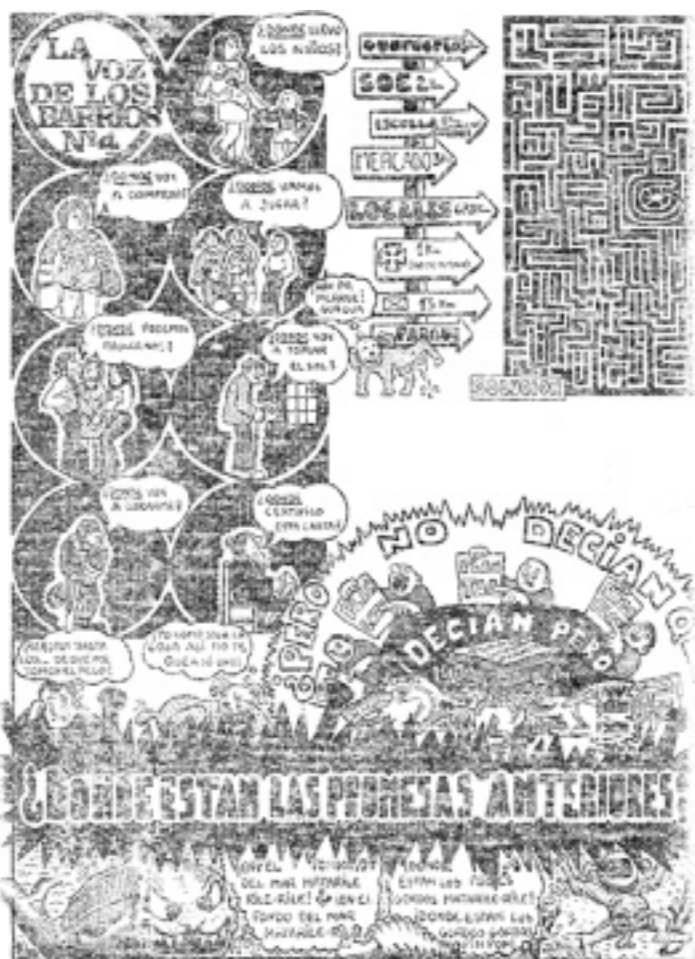
BASTA QUIERA PASE QUE SE MOJE EL CULO

TODOS LOS BARRIOS AFECTADOS POR EL PLAN PARCIAL. ES LA HORA DE QUE NOSOTROS FORMOS PLANIFICAMOS NUESTROS BARRIOS. TODOS UNIDOS ANTE UNOS MISMOS PROBLEMAS. LA UNION HACE LA FUERZA. POR UN BARRIO DE NOSOTROS Y HECHO POR NOSOTROS.

A SOLUCION ESTA EN LA CALLE:

CONTAMINACION EN LA CALLE SURVIVIR. OCUPACION TERRENO EN TROZOS. VEREDA BARRIOS EN WALL BARRA.

4.26. A puerto regalao no le mires el dentao. [S.l.]: [s.n.], 1975

LOS SUSPIROS SON AIRE
Y VAN AL AIRE,
LAS LAGRIMAS SON AGUA
Y VAN AL MAR,
LOS IMPUCCIONES DEL OBRERO
¿ SABES TU A DONDE VAN ?

HAY UN RABALON
QUE QUIERE OPINAR,
Y A OPINAR EMPIEZA,
PERO QUIEN LE REPRIME,
Y EL ALCALDE NO LE DEJA.

CON DOS CAÑONES POR BANDA
Y UN PUERTO A TODA SELA,
NO TIENE BADALONA,
NI HOSPITALES, NI ESCUELAS.

CLAMÉ AL CIELO Y NO ME OYO,
YA QUÉ ME ENDOGAN EL PUERTO,
DE QUÉ SI NO PAGO EL IMPUESTO,
RESPONDA EL CIELO Y NO YO.

MI NIÑA SE FUE A LA MAR
A CONTAR (OÍAS Y CHUVAS,
PERO SE ENCONTRÓ DE PRONTO
A QUIENEN QUE LE DECÍA:

EL PUERTO LO CONSTRUIRAN,
Y AL PUERTO LO JO .....
... SE, SE LLAMABA EX PADRE
Y JOSEFA LA MUJER.

4.27. Para hacer la revolución, hace falta dinero: Comité de solidaridad presos-MIL, [s.l.], 1973

4.28. Día 20. Juicio contra Camacho y sus compañeros del 1001: Coordinadora Local de Comisiones Obreras de Barcelona, Barcelona, 14-XII-1973

¡¡POR LA LIBERTAD!!

En estos diez luchadores el Régimen pretende condenar nuestras luchas por todos nuestros derechos y libertades. A las luchas de Miniwat, SEAT, Pegaso, Seguros, Construcción... a la valiente huelga de los mineros asturianos.

A la vez que prepara los consejos de guerra contra 4 trabajadores de la Térmica y 3 militantes del MIL (uno con petición de 2 penas de muerte). Que es reciente la detención de los 113 demócratas relacionados con la Asamblea de Cataluña, entre ellos varios dirigentes obreros: Frutos, Clemente...

Pero nuestra lucha sigue y aumentará:

- CONTRA LOS PRECIOS Y LOS TOPES EN LOS SALARIOS: SALARIO MÍNIMO DE 500 PESETAS. NO A LOS TOPES EN LOS CONVENIOS.
- CONTRA LOS JUICIOS: LIBERTAD PARA TODOS LOS PRESOS, ¡AMNISTÍA!
- CONTRA EL RÉGIMEN CORROMPIDO Y LADRÓN: LIBERTADES SINDICALES Y POLÍTICAS.

¡Compañeros!

Discutamos y decidamos ya desde hoy en reuniones y asambleas todo tipo de acciones contra el proceso y EL DÍA 20, ASAMBLEAS, PIQUETES DE EXPLICACIÓN Y DE HUELGA, PAROS, HUELGAS, SALIDAS MASIVAS DESDE NUESTRAS FÁBRICAS Y OBRAS A OTRAS PARA QUE SE SUMEN A LA ACCIÓN. MANIFESTACIONES A LA SALIDA DE LOS CENTROS DE TRABAJO.

Llamamos a todo el pueblo a sumarse a la lucha a través de tomas públicas de posición y de todo tipo de actividades y acciones.

Y A CONFLUIR EL DÍA 20, A LAS 8 DE LA TARDE EN UNA CONCENTRACIÓN A LA PLAZA DE CATALUÑA.

COORDINADORA LOCAL DE
COMISIONES OBRERAS DE BARCELONA
14 de Diciembre 73

4.29. Contra la represión amnistía: Joventut Comunista de Catalunya, [s.l.], XII-1972

Contra la represión amnistía

CIERRA LAS PUERTAS, ECHA LA ALDABA,

CARCELERO.

ATA DURO A ESE HOMBRE: NO LE ATARÁS

EL ALMA.

M. H.

EL RÉGIMEN QUIERE CONDENAR A

- MARCELINO CAMACHO ..... 20 años y un día.
- EDUARDO SABORIDO ..... 20 años y un día.
- NICOLÁS SARTORIUS ..... 19 años.
- FRANCISCO GARCÍA SALVE ..... 19 años.
- FERNANDO SOTO ..... 18 años.
- JUAN MARCOS RUIZ ..... 18 años.
- FRANCISCO ACOSTA ..... 12 años y un día.
- MIGUEL ÁNGEL ZAMORA ..... 12 años y un día.
- PEDRO SANTIESTEBAN ..... 12 años y un día.
- LUIS FERNÁNDEZ ..... 12 años y un día.

Dirigentes obreros

¡HAY QUE IMPEDIRLO!

El régimen está acorralado y como la fiera que ve próximo su fin, intenta desesperadamente defenderse con los zarpazos de la represión. Los últimos discursos del ministro de la Gobernación Garicano Goñi, uno en las Cortes y otro en la cara del propio Franco, manifiestan claramente el *miedo* del régimen, su *debilidad* y su *aislamiento*.

A los pocos días caía asesinado por las balas de la policía en Santiago de Compostela el joven de 20 años José Mª Fuentes Fernández, estudiante de medicina. Es un crimen más que ha cometido la dictadura, un asesinato más que hay que añadir a la larga lista de estos 33 años de fascismo.

Pero el régimen continúa su política represiva. En estos momentos está preparando unas monstruosas condenas contra Camacho, Saborido... y sus compañeros, conocidos dirigentes obreros. Estos *162 años de cárcel* que les pide el fiscal a estos 10 trabajadores son una revancha contra la clase obrera; el régimen pretende, encarcelando brutalmente a estos dirigentes, asestar un golpe a todos los trabajadores que luchan, a toda la clase obrera española.

Pero la represión hoy ya no frena la lucha, al contrario. Cuando el juicio de Burgos no le dejamos a Franco asesinar a los jóvenes de ETA; hoy es posible impedir también que estos compañeros nuestros sean encerrados en las cárceles para siempre. *¡Hoy podemos parar la represión!!* *¡¡Podemos impedir que la dictadura se salga con la suya!!*

El defender a Camacho y sus compañeros es una necesidad de todos los trabajadores, de los estudiantes, de todas las fuerzas progresistas, de la juventud. El frenar hoy la represión es una garantía para nuestra propia lucha, una necesidad del Movimiento Juvenil.

contra la represión

amnistía

COMO EL RÉGIMEN LE QUIERE CONDENAR A

• CAROLINO CAMACHO	20 años y un día.
• EDUARDO SABORIDO	20 años y un día.
• RICARDO BARTOLÓ	10 años.
• FRANCISCO GARCÍA SALVE	10 años.
• FRANCISCO SOTO	10 años.
• JUAN MARCOS RUIZ	10 años.
• FRANCISCO ACOSTA	10 años y un día.
• RIGOBAL ANSÓ BARDEA	10 años y un día.
• JUAN CARLOS BARRAL	10 años y un día.
• LUIS FERRAS	10 años y un día.

dirigentes obreros

¡HAY QUE IMPEDIRLO!

La juventud sufrimos también todo el peso de la represión. El joven asesinado en Santiago tenía 20 años; los 12 jóvenes de Pueblo Nuevo de Sabadell detenidos en septiembre continúan en la cárcel, tienen todos de 16 a 20 años; a Pablo Morales de Mataró tiene 18 años y le piden 13 años de cárcel; en Sallent están bajo jurisdicción militar tres personas, entre ellas el joven de 20 años Agustín Rueda Sierra; también preparan un consejo de guerra contra 7 trabajadores de Terrassa, entre ellos hay 4 jóvenes menores de 20 años...

En este combate contra la represión la juventud debemos estar pues en vanguardia, a la cabeza de la lucha por la libertad inmediata de Marcelino Camacho y sus compañeros, por la libertad de todos los jóvenes encarcelados.

La Juventud Comunista llama a toda la juventud de Catalunya, en especial a los jóvenes trabajadores, a los estudiantes, a todos los jóvenes de los clubs y centros juveniles, peñas, centros excursionistas y recreativos, a los jóvenes católicos, de JOC, socialistas, a todos los jóvenes progresistas... a *unir esfuerzos* en todas partes para *impedir* que el régimen condene a Camacho y sus compañeros, para conquistar la AMNISTÍA de todos los presos políticos.

Que en todas las fábricas, talleres, minas u obras; institutos, escuelas, barrios, clubs, centros... que todas las organizaciones juveniles, que allí donde esté la juventud se levante la protesta. Asambleas, paros, firmas, documentos pidiendo su libertad, recolectas, denuncias, manifestaciones... ¡Qué se alce un potente grito de toda la juventud!:

¡¡LIBERTAD PARA CAMACHO Y SUS COMPAÑEROS!!

¡¡AMNISTÍA PARA TODOS LOS PRESOS POLÍTICOS!!

Diciembre, 1972

La Joventut Comunista de Catalunya

4.30. *¡¡Una tonelada de bombes per minut durant tres anys!!!*.
[S.l.]: Moviment Socialista de Catalunya, 1-5-1972

¡¡UNA TONELADA DE BOMBES PER MINUT DURANT TRES ANYS!!!

AQUESTA ÉS LA POLÍTICA DE L'IMPERIALISME IANQUI

!! UNA TONELADA DE
BOMBES PER MINUT
DURANT TRES ANYS !!!

AQUESTA ES LA POLITICA DE L'IMPERIALISME
IANQUI

Des de que ocupa la Casa Blanca, l'imperialista Nixon ha fet caure sobre Indoxina una tonelada de bombes cada minut.

Minut a minut, durant tres anys, més de tres milions de tonelades de bombes —moltes més que les que caigueren durant tota la 2ª guerra mundial— han caigut sobre els pobles d'Indoxina que lluiten per l'independència i el socialisme.

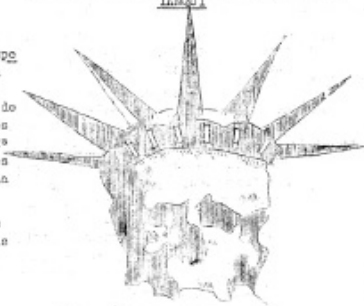
Però ni amb aquests mètodes criminals l'imperialisme pot trencar la voluntat dels pobles d'Indoxina !!!

RETIRADA IMMEDIATA I INCONDICIONAL DE LES
TROPES IANQUIS D'INDOXINA !!!

VISCA LA LLUITA HEROICA DEL POBLE DEL VIETNAM!

Moviment Socialista de Catalunya

I de MAIG de 1972

Des de que ocupa la Casa Blanca, l'imperialista Nixon ha fet caure sobre Indoxina una tonelada de bombes cada minut.

Minut a minut, durant tres anys, més de tres milions de tonelades de bombes —moltes més que les que caigueren durant tota la 2a guerra mundial— han caigut sobre els pobles d'Indoxina que lluiten per la independència i el socialisme.

Però ni amb aquests mètodes criminals l'imperialisme pot trencar la voluntat dels pobles d'Indoxina!!!

RETIRADA IMMEDIATA I INCONDICIONAL DE LES TROPES IANQUIS
D'INDOXINA!!!

VISCA LA LLUITA HEROICA DEL POBLE DEL VIETNAM

Moviment Socialista de Catalunya
I de MAIG de 1972.

4.31. Solidaritat. Últim poema: Agermanament, [s.l.], 1974

solidaritat
últim poema

Nixon, Frei y Pinochet
hasta hoy, hasta este amargo
mes de Septiembre de 1973
con Bordaberry, Garrastazú y Banzer,

hienas voraces de nuestra Historia,
 roedores de las banderas conquistadas,
 tanta sangre y tanto fuego
 encharcados en sus haciendas,
 depredadores infernales
 sátrapas mil veces vendidos y vendedores
 azuzados por los lobos de Nueva York
 máquinas hambrientas de dolores,
 manchadas en el sacrificio
 prostituidos mercaderes
 del pan y el aire americano
 cebagales verdugos
 piara de prostibularios caciques
 sin otra luz que la tortura
 y el hambre azotada del pueblo

PABLO NERUDA

Edita: AGERMANAMENT-Diputació,
 Imprime: COPIAS BARCELONA.
 D.L.: B-41082-1973

4.32. *Assemblea de Catalunya. Declaració de la primera sessió: Comitè Executiu del Partit Socialista Unificat de Catalunya, [s.l.], XI-1971*

ASSEMBLEA DE CATALUNYA

DECLARACIÓ DE LA PRIMERA SESSIÓ

Representants de pràcticament tot el que avui anhela acabar amb el règim de dictadura, procedents de prop de quaranta localitats dels diversos punts del país, s'han reunit a la capital catalana en ASSEMBLEA DE CATALUNYA.

La Comissió Coordinadora de les Forces Polítiques de Catalunya, Partit Socialista d'Alliberament Nacional, Partit Obrer Revolucionari, Secció Catalana del Partido Socialista Obrero Español, les Comissions Obreres de Catalunya, les Comissions Pageses, la U.G.T. i altres organitzacions, els estudiants de les Facultats de les Universitats Central i Autònoma i professorat, l'Assemblea Permanent d'Intel·lectuals, advocats, metges, arquitectes i altres professionals, representants d'ambients cristians, personalitats de l'art, les lletres i la cultura, es trobaven presents a l'important esdeveniment nacional i, després de cinc hores de deliberacions, han fet públic el següent document:

Nosaltres catalans de diferents tendències pertanyents i no pertanyents a organitzacions polítiques de diversos sectors de la població, obrers, camperols, estudiants, intel·lectuals, professionals i ciutadans en general, de Barcelona i de comarques, reunits en Assemblea, malgrat que som conscients que les actuals circumstàncies dificulten d'esgotar les possibilitats de representació, formulem la present Declaració:

L'actual crisi del règim de la qual el procés de Burgos fou una manifestació sobresortint, la progressiva presa de consciència i la mobilització de les classes populars, i la necessitat d'oposar-nos fermament a la maniobra continuista d'instaurar Juan Carlos com a successor, a títol de rei, del dictador, exigeixen l'adopció unitària d'una alternativa democràtica basada en els punts mínims acceptables per les forces i sectors representats a l'Assemblea, alguns dels quals tenen objectius divergents a llarg termini però que coincideixen en l'objectiu immediat de l'enderrocament del franquisme.

Aquests punts de coincidència són els següents:

1. La consecució de l'Amnistia general pels presos i els exiliats polítics.
2. L'exercici de les llibertats democràtiques fonamentals: llibertat de reunió, d'expressió, d'associació —inclosa la sindical—, de manifestació i dret de vaga, que garanteixin l'accés efectiu del poble al poder econòmic i polític.
3. El restabliment provisional de les institucions i dels principis configurats en l'Estatut de 1932, com a expressió concreta d'aquestes llibertats a Catalunya i com a via per arribar al ple exercici del dret d'autodeterminació.
4. La coordinació de l'acció de tots els pobles peninsulars en la lluita democràtica.

Com a objectius immediats, fem una crida a tot el poble català —i considerem catalans tots els qui viuen i treballen a Catalunya— perquè incorpori la perspectiva global del canvi democràtic a cada una de les seves lluites concretes, i perquè intensifiqui l'esforç per a una ràpida obtenció de:

- a. La unitat d'acció de totes les forces democràtiques.
- b. La solidaritat en la lluita en favor dels represaliats.
- c. L'acabament de la repressió i la consecució de l'amnistia.

Per tal de vetllar per l'aplicació dels acords de l'Assemblea és elegida una *Comissió Permanent*, la qual impulsarà totes les iniciatives útils per a aconseguir la mobilització popular, fomentarà accions unitàries i prepararà una nova sessió de l'Assemblea de Catalunya. Més àmplia i més representativa.

Catalunya, novembre de 1971

Editat pel Comitè Executiu del P.S.U. de Catalunya

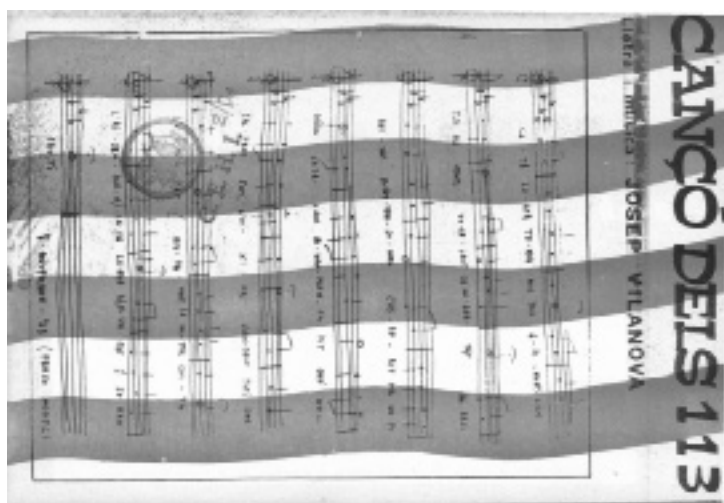
4.33. *Els 113 us desitgen un feliç any 1974: [s.n.], [s.l.], 1973*

Els 113 us desitgen un FELIÇ ANY 1974
amb:

1. La consecució de l'Amnistia general pels presos i els exiliats polítics.

2. L'exercici de les llibertats democràtiques fonamentals: llibertat de reunió, d'expressió, d'associació —inclosa la sindical—, de manifestació i dret de vaga, que garanteixin l'accés efectiu del poble al poder econòmic i polític.

3. El restabliment provisional de les institucions i dels principis configurats en l'Estatut de 1932, com a expressió concreta d'aques-

tes llibertats a Catalunya i com a via per arribar al ple exercici del dret d'autodeterminació.

4. La coordinació d'acció de tots els pobles peninsulars en la lluita democràtica.

CANÇÓ dels 113

Lletra i música: JOSEP VILANOVA

Catalunya terra nostra apinyats com
tots els vents volejant la llibertat barres
reixes que empresonen l'esperit mai no po-
dran catalans eixamplem el pit que no-
saltres som l'eixida cantem tots per
la unitat endavant la nostra lluita
l'assemblea i Catalunya ja és un fet seran
fruits

7 novembre – 73 (presó model)

4.34. *Assemblea de Catalunya. 2 anys de lluita: [s.n.], [s.l.], XI-1973*

CATALUNYA - NOVEMBRE. 1975

L'ASSEMBLEA DE CATALUNYA I EL FET MÉS IMPORTANT DES DEL NUPAST 1979, NEIX, ARA FA DOS ANYS ...

CATALANS DE LES MÉS DIFERENTS TENDÈNCIES, VAREN ACORDAR ELS 4 PUNTS AMB L'OBJECTIU COMÚ IMPOSTAT DE L'ENDESGAMENT DEL FRANQUISME ...

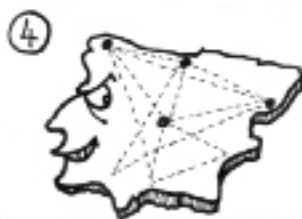
PELS PRESOS I EXILIATS POLÍTICS ...

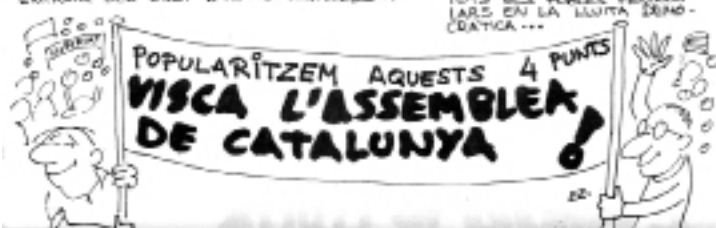
LLIBERTATS DEMOCRÀTIQUES: REUNió, EXPRESSió, ASSOCIACIó, SINDICAL, DE MANIFESTACIó I DRET DE URGIA ...

COM A VIA PER ARRIBAR AL PLE EXERCICI DEL DRET D'AUTODETERMINACIó ...

COORDINACIó DE L'ACIó DE TOTS ELS POBLES DE CATALUNYA EN LA LLUITA DEMOCRÀTICA ...

4.35. *Al poble de Catalunya: Comitè Central del Partit Socialista Unificat de Catalunya, [s.l.], VIII-1974*

AL POBLE DE CATALUNYA

El 30 de juliol s'ha fet pública, simultàniament a Madrid i a París, la constitució de la JUNTA DEMOCRÀTICA D'ESPANYA.

Aquesta Junta reuneix al seu si dirigents de partits polítics, d'agrupacions socials i d'organismes democràtics de diverses nacionalitats i regions espanyoles —entre elles Catalunya—, així com personalitats de marcada significació pública, i comprèn un ventall de forces que va des de comunistes fins a monàrquics, des de treballadors fins a grans capitalistes.

La Junta Democràtica d'Espanya, constituïda «*amb caràcter obert*», es proposa de «*vigilar, coordinar, propulsar, promoure i garantir el procés constituent de la democràcia política a Espanya*».

El programa de la Junta és el següent:

1 La formació d'un Govern provisional que substitueixi a l'actual, per tornar a l'home i a la dona espanyols, majors de divuit anys, llur plena ciutadania mitjançant el reconeixement de totes les llibertats, drets i deures democràtics.

2 L'amnistia absoluta de totes les responsabilitats per fets de naturalesa política, i l'alliberació immediata de tots els detinguts per raons polítiques i sindicals.

3 La legalització dels partits polítics sense exclusions.

4 La llibertat sindical i la restitució al moviment obrer del patrimoni del Sindicat Vertical.

5 Els drets de vaga, de reunió i de manifestació pacífica.

6 La llibertat de premsa, de ràdio, d'opinió i d'informació objectiva en els mitjans estatals de comunicació social, especialment a la televisió.

[Inclou la fotografia de Calvo Serer i Santiago Carrillo anunciant a París la constitució de la Junta Democràtica d'Espanya]

7 La independència i la unitat jurisdiccional de la funció judicial.

8 La neutralitat política i la professionalitat, exclusivament militar per a la defensa exterior, de les Forces Armades.

9 El reconeixement, sota la unitat de l'Estat espanyol, de la personalitat política dels pobles català, basc, gallec i de les comunitats regionals que ho decideixin democràticament.

10 La separació de l'Església i de l'Estat.

11 La celebració d'una consulta popular entre els dotze i els divuit mesos comptats des del dia de la restauració de les llibertats democràtiques, amb totes les garanties de llibertat, igualtat d'oportunitats i imparcialitat, per a escollir la forma definitiva de l'Estat.

12 La integració d'Espanya a les comunitats europees, el respecte als acords internacionals, i el reconeixement del principi de la coexistència pacífica internacional.

La dimensió HISTÒRICA d'aquest fet no pot escapar a ningú.

La Junta Democràtica es constitueix, en efecte, en el moment més crític que hagi conegut mai la dictadura que, des de fa 35 anys, oprimeix els pobles d'Espanya.

Aquesta dictadura, culpable d'haver segrestat les llibertats democràtiques, culpable d'haver regnat pel terror i la violència, culpable d'haver lliurat el país a una minoria corrompuda i àvida de privilegis, culpable d'haver intentat liquidar per la força la personalitat nacional de Catalunya, havia arribat ja al seu esgotament abans de la malaltia que ha dut el dictador a les portes de la mort. Aquesta dictadura es troba a prop del col·lapse. L'agonia d'en Franco és l'agonia de tot un règim. La caiguda del feixisme a Portugal i a Grècia accelerarà aquesta agonía.

És impossible preveure amb detall quin serà el final definitiu. Però és segur que la desaparició, ja imminent, de la figura del «Caudillo» precipitarà —precipita ja— el desconcert en les esferes del poder, les intrigues i les lluites de camarilles, la descomposició, en suma, d'un sistema polític contrari als interessos de la immensa majoria dels espanyols. La mort física del dictador serà rebuda pels pobles d'Espanya amb una immensa alegria, que pot expressar-se i ha d'expressar-se sortint en massa al carrer a exigir l'amnistia i les llibertats polítiques.

El règim intenta perpetuar-se ell mateix a través dels anomenats mecanismes successoris, ficció legalista sense cap valor, que ja han entrat en acció amb el traspàs provisional de poders a Juan Carlos.

¿Tolerarem la continuïtat d'un règim com aquest?

NO HO PODEM TOLERAR! Hem d'oposar-nos-hi enèrgicament; hem d'unir-nos tots —siguin els que siguin el nostre horitzó ideològic i la nostra posició social—, impulsar un vast moviment que doni el cop de gràcia al franquisme, amb Franco o sense ell.

L'encariment insuportable del cost de la vida, la situació dramàtica de l'agricultura, els signes múltiples de la profunda crisi política, social i econòmica, de la degradació moral provocada per la minoria irresponsable que ens governa, susciten un malestar que, malgrat totes les mides repressives, es manifesta en totes les classes i capes de la societat, en tots els sectors d'opinió, a través de lluites de masses, de preses de posició públiques i altres vies.

A Catalunya, a tot Espanya, el poble està en ebullició i no vol el continuïsm. VOL UN CANVI! I aquest canvi no pot ser altre que el pas a la democràcia, que no és possible amb cap evolució des de dintre del règim sinó únicament per una ruptura amb aquest.

Fins ara l'aspiració al canvi democràtic havia trobat un límit en la inexistència d'una alternativa de govern que donés garanties als més amplis sectors de la societat. Amb la Junta Democràtica d'Espanya aquest límit desapareix.

Els catalans podem enorgullir-nos d'haver estat els primers a aconseguir una àmplia unitat de les forces antifranquistes amb la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques, l'Assemblea de Catalunya i altres formes de convergència i diàleg. Però les llibertats catalanes, com les de la resta d'Espanya, no es juguen sols a Catalunya. Només una alternativa democràtica per a tot Espanya pot constituir una alternativa real de poder. Avui la tenim gràcies a la constitució de la Junta Democràtica d'Espanya, amb la qual les forces democràtiques catalanes unides hauran d'establir la col·laboració més estreta.

La Junta Democràtica d'Espanya crea al país una situació completament nova i serà un factor fonamental de la descomposició del règim a les acaballes.

Entrem doncs —i ningú no ho pot ignorar— en uns MOMENTS DECISIUS I CAPITALS DE LA HISTÒRIA DEL NOSTRE POBLE!

CATALANS!

Els comunistes saludem la constitució de la Junta Democràtica d'Espanya com un gran èxit i com una culminació dels esforços i dels sacrificis fets durant anys per fer sortir el nostre país de la negra nit del feixisme. La valorem com una confirmació rotunda de la política propugnada durant anys pel nostre Partit de cara a un pacte polític entre tots els antifranquistes sense exclusió destinat a acabar amb la dictadura i a donar la paraula al poble. Estem segurs que aquesta notícia aclarirà la perspectiva del canvi, desvetllarà l'entusiasme, estimularà les ànsies de llibertat a tot arreu.

A Catalunya fomentarà la lluita de les masses i atraurà noves forces cap a la unitat de tot el poble, cap a la creació i al desenrotllament d'organismes de l'Assemblea de Catalunya a barris, pobles i ciutats com a marc principal de convergència de totes les organitzacions, entitats, moviments i personalitats que són partidaris de la democràcia i el reconeixement dels drets nacionals de Catalunya. Eixamplarà el marc del diàleg i la col·laboració amb forces polítiques i socials de dreta inclús d'aquelles que fins ara no formaven part de l'oposició democràtica, impulsarà els esforços per posar les bases d'un GOVERN PROVISIONAL DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA. Degut al reconeixement explícit de la personalitat política del poble català, facilitarà la col·laboració de Catalunya amb els altres pobles d'Espanya en la tasca comuna d'implantar la democràcia a tot el país.

Però per enderrocar un règim polític cal, a més a més d'un pacte, una força que provoqui la seva caiguda. I aquesta força al nostre país l'ha de constituir essencialment l'acció de les masses a les fàbriques, als llocs de treball i d'estudi, i al carrer.

El desenllaç depèn, doncs, de nosaltres, de tots. Ningú no pot eludir la seva responsabilitat en moments tan greus.

El Comitè Central del P.S.U. de Catalunya s'adreça a la classe obrera, al poble de Catalunya, i els exhorta a superar tota actitud passiva, d'espera. Crida els treballadors, la pagesia, els estudiants i professionals, els industrials i comerciants, els funcionaris de l'Estat i de l'Administració local, totes les capes de la població, a una acció múltiple contra la dictadura i la seva caricatura continuista. Crida també els qui s'hagin pogut beneficiar, en un o altre moment, de la dictadura i que avui senten la necessitat de

posar-hi fi, a unir-se a l'oposició democràtica en un esperit de reconciliació nacional per donar el cop definitiu al franquisme. Crida els membres de l'Exèrcit i les Forces d'Ordre Públic a refusar el paper que el règim els vol fer jugar com a defensors d'una minoria condemnada per la història; a facilitar el trànsit ineluctable cap a la democràcia sense violències; a posar-se al costat del poble, a inaugurar una nova etapa en les relacions entre poble i Exèrcit com la que s'ha obert a Portugal.

Crida a l'Església de Catalunya, als catòlics catalans, que tant estan aportant a l'acció per la reconciliació i les llibertats polítiques i nacionals, a enfortir llur activitat al costat de les forces democràtiques.

El Comitè Central del P.S.U. de Catalunya denuncia la utilització de les armes per part de la Guàrdia Civil contra pacífics manifestants de Carmona que ha ocasionat un mort i un ferit greu. Les recents agressions de grups feixistes que pretenen provocar un clima de guerra civil per frenar el moviment democràtic, mostren clarament qui són els interessats en provocar violències al nostre país.

El Comitè Central del P.S.U. de Catalunya crida tot el poble a saludar la constitució de la Junta a divulgar-ne el programa a mobilitzar-se en grans accions de masses, a preparar i realitzar la VAGA GENERAL, la VAGA NACIONAL, a lluitar decididament sense donar treva al franquisme, a crear i multiplicar a tot arreu, en el curs de les lluites, centres de poder democràtic que arraconin el poder dictatorial fins a desplaçar-lo.

El Comitè Central del P.S.U. de Catalunya crida molt especialment tots els comunistes a posar-se al capdavant de les lluites, multiplicar la seva iniciativa, la seva capacitat de direcció política, la seva audàcia i combativitat, el seu esperit de sacrifici.

NI FRANCO NI JUAN CARLOS NI CAP INVENT CONTINUISTA!
ENDAVANT CAP A LA RUPTURA DEMOCRÀTICA, CAP A LA LLIBERTAT!

El Comitè Central del
PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA

Agost de 1974

4.36. Mortadelo terrorista: Asamblea Democrática de la Juventud. Partido del Trabajo de España, [s.l.], 1975

Y AHORA QUE VE QUE LOS ESPAÑOLES HECHOS DE LUCHAR POR NUESTROS PERSONAS Y POR LAS LIBERTADES DEMOCRÁTICAS, EL GOBIERNO FASCISTA (MUY ASUSTADO PORQUE SABE LA GRAN FUERZA QUE TIENE EL PUEBLO CUANDO SE UNE) HA CREADO EL DECRETO ANTITERRORISTA Y SE LO APLICA A TODOS LOS TRABAJADORES, A LAS AMAS DE CASA, A LOS ESTUDIANTES Y A LOS DEMÁS ESPAÑOLES QUE NO QUEREN VIVIR ATERRORIZADOS Y LUCHAN POR LA LIBERTAD. SEGUN LOS FASCISTAS TODOS LOS QUE QUEREMOS VERDADERAMENTE LA DEMOCRACIA SOMOS TERRORISTAS.

NORTADELO: TO YA ME HE UNIDO A LA ASAMBLEA DEMOCRÁTICA DE LA JUVENTUD

LA ASAMBLEA DEMOCRÁTICA DE LA JUVENTUD UNE A TODOS LOS JOVENES DE ESPAÑA QUE NO QUEREN SEGUIR AGUANTANDO LAS BARRERAS DEL FASCISMO Y...

... DESHAY UNA ES PARA DEMOCRÁTICA DE VERDAD NUNCA CADA ESPAÑOL TENGA DERECHO A LIBERTAD DE IDEAS, A REUNIONES, A MANIFESTACIONES, ETC.

PERO... LOS JOVENES SIEMPRE NO PODRAN DERROCAR AL FASCISMO Y CREAR UNA ESPAÑA DEMOCRÁTICA...

... NO ES NECESARIO, PARA ESO, UN ORGANISMO QUE UNA A TODOS LOS ESPAÑOLES QUE DESAN AUTÉNTICAMENTE ANTIFASCISTAS Y DEMOCRÁTICOS?

¡ESE ORGANISMO YA ESTÁ CREADO! ¡ES LA JUNTA DEMOCRÁTICA DE ESPAÑA!

LA JUNTA DEMOCRÁTICA DE ESPAÑA (DONDE SE UNEN, POR LA LIBERTAD, PARTIDOS POLÍTICOS, ORGANIZACIONES ANTIFASCISTAS Y PERSONALIDADES DEMOCRÁTICAS), YA ESTÁ PREPARANDO...

... LA ACCIÓN DEMOCRÁTICA NACIONAL, EN LA CUAL TODOS LOS ESPAÑOLES LUCHAREMOS UNIDOS CONTRA EL FASCISMO Y CREAREMOS UNA ESPAÑA CON LIBERTAD DEMOCRÁTICAS PARA TODOS.

NORTADELO: VAMOS A HABLAR A TODOS LOS JOVENES PARA QUE SE UNAN A NUESTROS EN LA ASAMBLEA DEMOCRÁTICA DE LA JUVENTUD, PARA LUCHAR POR LA LIBERTAD Y LA DEMOCRACIA.

ESQ TÚO... QUE TENEMOS QUE PREPARAR LA ACCIÓN DEMOCRÁTICA NACIONAL, Y LUCHAR (TODOS UNIDOS EN LA JUNTA DEMOCRÁTICA DE ESPAÑA) UN FUTURO DE LIBERTAD PARA TODOS LOS ESPAÑOLES.

S'acabà d'imprimir
a la Ribera del Xúquer
el 9 de desembre
del 2011

els papers del pavelló de la república

1. Josep TERMES (ed.): *Fons Jordi Arquer. Correspondència (1939-1985)*, 194 pp.
2. Antoni SEGURA & Jordi SOLÉ (eds.): *El fons MIL. Entre el record i la història*, 162 pp.
3. Andreu MAYAYO & Miquel Àngel VELASCO (eds.): *Fons Manuel Serra i Moret (1939-1963). Cartes, articles de premsa i documents*, 176 pp.
4. Susanna TAVERA (ed.): *Fons La Revista Blanca. Federica Montseny i la dona nova (1923-1931)*, 170 pp.
5. Francesc ROCA (ed.): *Jaume Miravittles: informes sobre l'economia franquista de postguerra (textos originals en anglès)*, 228 pp.
6. Jaume BUSQUÉ I BARCELÓ (ed.): *Xavier Vinader i Sánchez. Periodisme i compromís*. Pròleg d'Antoni Segura, 242 pp.
7. Jordi AMAT (ed.): *Fons José María Valverde (1942-1996). Fragments d'una biografia intel·lectual*, 152 pp.
8. Alberto PELLEGRINI & José Manuel RÚA FERNÁNDEZ (eds.): *Pssst... Passa-ho. La lluita per la democràcia a Catalunya (1939-1975)*, 204 pp.

recerca i pensament

1. Andreu MAYAYO I ARTAL: *De pagesos a ciutadans. Cent anys de sindicalisme i cooperativisme agraris a Catalunya (1894-1994)*. Pròleg de Josep M. Riera, 320 pp.
2. Josep GUIA I MARÍN: *De Martorell a Corella. Descobrint l'autor del Tirant lo Blanc*. Pròleg de Curt Wittlin, 304 pp.
3. Gil-Manuel HERNÁNDEZ I MARTÍ: *Falles i franquisme a València*. Pròleg d'Alfons Cucó, 416 pp.
4. Lluís DURAN: *Pàtria i escola. L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana*. Presentació de Josep Termes, 422 pp.
5. Antoni QUINTANA I TORRES: *La Festa de l'Estendard. Cultura i cerimonial a Mallorca (segles XIV-XX)*. Presentació de Joan F. Mira, 308 pp.
6. Jill R. WEBSTER: *Per Déu o per diners. Els mendicants i el clergat al País Valencià*. Pròleg de Robert I. Burns, S. J., 204 pp.
7. José R. MODESTO ALAPONT: *A ús i costum de bon llaurador. L'arrendament de terres a l'Horta de València, 1780-1860*. Pròleg de Jesús Millan, 332 pp.

8. Agustí COLOMINES & Vicent S. OLMOS (eds.): *Les raons del passat. Tendències historiogràfiques actuals*, 308 pp.
9. José Alberto GÓMEZ RODA: *Política i poder local. Catarroja: un municipi valencià durant el primer franquisme*. Pròleg d'Ismael Saz Campos, 224 pp.
10. Alfons CUCÓ: *El valencianisme polític, 1874-1939*. Segona edició ampliada i revisada. Pròleg d'Emili Giralt i Raventós, 320 pp.
11. Dolores PLA BRUGAT: *Els exiliats catalans a Mèxic. Un estudi de la immigració republicana*. Proemi de Josep M. Solé i Sabaté. Pròleg d'Avel·lí Artís-Gener, 404 pp.
12. Pau VICIANO: *Els cofres del rei. Rendes i gestors de la batllia de Castelló (1366-1500)*. Pròleg de Guy Bois, 204 pp.
13. Ernest LLUCH: *La via valenciana*. Segona edició. Pròleg, epíleg i bibliografia de Vicent Soler, 398 pp.
14. Núria SALES: *De Tuïr a Catarroja. Estudis sobre institucions catalanes i de la Corona d'Aragó (segles XV-XVII)*, 232 pp.
15. Josep PICH i MITJANA: *El Centre Català. La primera associació política catalanista (1882-1894)*. Pròleg d'Agustí Colomines i Companys, 298 pp.
16. Albert BALCELLS & Enric PUJOL: *Història de l'Institut d'Estudis Catalans. Vol. I (1907-1942)*, 396 pp.
17. Immaculada DOMÈNECH SUBIRANAS & Federico VÁZQUEZ OSUNA: *La repressió franquista a l'àmbit local. Manlleu (1939-1945)*. Pròleg d'Antoni Segura i Mas, 302 pp.
18. Enric PUJOL: *Història i reconstrucció nacional. La historiografia catalana a l'època de Ferran Soldevila (1894-1971)*, 370 pp.
19. Manuel ARDIT: *Creixement econòmic i conflicte social. La foia de Llombai entre els segles XIII i XIX*, 650 pp.
20. Miquel PÉREZ LATRE: *La Generalitat de Catalunya en temps de Felip II. Política, administració i territori*. Pròleg d'Ernest Belenguer, 332 pp.
21. Federico VÁZQUEZ OSUNA: *La rebel·lió dels tribunals. L'Administració de justícia a Catalunya (1931-1953). La judicatura i el ministeri fiscal*. Pròleg d'Antoni Segura i Mas, 320 pp.
22. Josep TERMES: *Misèria contra pobresa. Els fets de la Fatarella del gener de 1937: un exemple de resistència pagesa contra la col·lectivització agrària durant la Guerra Civil*, 288 pp.

23. James CASEY: *La terra i els homes. El País Valencià a l'època dels Àustria*. Pròleg de Manuel Ardit, 340 pp.
24. Ricard Camil TORRES FABRA: *Camp i política. La Falange en una comunitat rural valenciana (la Ribera Baixa)*. Pròleg de Pelai Pagès, 252 pp.
25. Xavier FERRÉ I TRILL: *De la nació cultural a la nació política. La ideologia nacional d'Antoni Rovira i Virgili*. Pròleg d'Anna Sallés, 254 pp.
26. Josep PICH I MITJANA: *Valentí Almirall i el federalisme intransigent*. Pròleg de Marició Janué i Miret, 310 pp.
27. Santiago IZQUIERDO I BALLESTER: *República i autonomia. El difícil arrelament del catalanisme d'esquerres, 1904-1931*. Pròleg de Josep Termes, 226 pp.
28. James CASEY: *El regne de València al segle XVII*. Segona edició revisada, 318 pp.
29. Arnau GONZÀLEZ I VILALTA: *La nació imaginada. Els fonaments dels Països Catalans (1931-1939)*, 380 pp.
30. Òscar JANÉ I CHECA: *Catalunya i França al segle XVII. Identitats, contraidentitats i ideologies a l'època moderna (1640-1700)*. Pròleg d'Antoni Simon i Tarrés i Jean-Pierre Amalric, 462 pp.
31. Sebastià GARCIA MARTÍNEZ: *El País Valencià modern. Societat, política i cultura a l'època dels Àustria*. Pròleg de Manuel Ardit, 336 pp.
32. Albert BALCELLS, Santiago IZQUIERDO & Enric PUJOL: *Història de l'Institut d'Estudis Catalans. Vol. II (De 1942 als temps recents)*, 506 pp.
33. Lluís DURAN: *Intel·ligència i caràcter. Palestra i la formació dels joves (1928-1939)*. Pròleg de Josep Termes. Epíleg de Josep Maria Solé i Sabaté, 394 pp.
34. Josep TERMES: *La catalanitat obrera. La República Catalana, l'Estatut de 1932 i el Moviment Obrer*, 334 pp.
35. Josep TERMES: *Història de combat*, 402 pp.
36. Giovanni C. CATTINI: *Historiografia i catalanisme. Josep Coroleu i Inglada (1839-1895)*. Pròleg de Jordi Casassas Ymbert, 292 pp.
37. Pau VICIANO: *Senyors, camperols i mercaders. El món rural valencià al segle XV*, 268 pp.

38. Llorenç FERRER I ALÒS: *Hereus, pubilles i cabalers. El sistema d'hereu a Catalunya*, 432 pp.
39. Xavier BOSCH BELLA: *L'energia elèctrica a Catalunya 1944-1958*. Pròleg d'Antoni Segura, 288 pp.
40. Arnau GONZÀLEZ I VILALTA: *Valencianistes a Catalunya. Actuació Valencianista d'Esquerra de Barcelona (1932-1939)*. Presentació de Vicent Partal, 50 pp.
41. Manuel PÉREZ NESPEREIRA: *La secessió catalana. Els corrents culturals europeus a la fi del segle (1872-1900)*. Pròleg de Jordi Casassas Ymbert, 230 pp.
42. Lluís MIRÓ I SOLÀ: *L'alba dels matiners. El procés dels trabucaires (Perpinyà, 1845-1846)*, 304 pp.
43. Queralt SOLÉ I BARJAU: *Els morts clandestins. Les fosses comunes de la Guerra Civil a Catalunya (1936-1939)*. Pròleg de Joan Villarroya i Font, 610 pp.
44. Sebastià GARCIA MARTÍNEZ i Vicent L. SALAVERT FABIANI: *L'ocupació franquista de la Universitat de València el 1939*. Pròleg de Salvador Albiñana. Edició de Vicent Olmos, 160 pp.
45. Joan FUSTER: *Heretgies, revoltes i sermons. Tres assaigs d'història cultural*, 228 pp.
46. Giovanni C. CATTINI: *Prat de la Riba i la historiografia catalana. Intel·lectuals i crisi política a la fi del segle XIX*, 362 pp.
47. Pau VICIANO: *Barres i corones. La bandera de la ciutat de València (segles XIV-XIX)*, 88 pp.
48. Paola LO CASCIO: *Nacionalisme i autogovern. Catalunya, 1980-2003*. Pròleg d'Agustí Colomines, 396 pp.
49. Carmel FERRAGUD DOMINGO: *La cura dels animals. Menescals i menescalia a la València medieval*, 254 pp.
50. Jordi CASASSAS YMBERT: *La fàbrica de les idees. Política i cultura a la Catalunya del segle XX*. Pròleg de Juan-José López Burniol, 318 pp.
51. Joaquim MARTÍ MESTRE: *Josep Bernat i Baldoví. La tradició popular i burlesca*, 396 pp.
52. Òscar JANÉ CHECA: *Catalunya sense Espanya. Ramon Trobat. Ideologia i catalanitat a l'emparedat de França*, 380 pp.
53. Xavier SERRA: *Història social de la filosofia catalana. La Lògica (1900-1980)*, 270 pp.

54. Albert TOLDRÀ I VILARDELL: *Mestre Vicent ho diu per spantar. El més enllà medieval*, 372 pp.
55. Faust RIPOLL: *Valencianistes en la postguerra (1939-1951). Estratègies de supervivència i de reproducció cultural*, 318 pp.
56. Manuel PÉREZ NESPEREIRA: *La fallida del parlamentarisme. Catalanisme i corporativisme (1900-1936)*, 242 pp.
57. Àlvar MARTÍNEZ VIDAL (coord.): *Exili, medicina i filantropia. L'Hospital Varsòvia de Tolosa de Llenguadoc (1944-1950)*, 92 pp.
58. Rafael ARACIL, Andreu MAYAYO, Antoni SEGURA (eds.): *Diari d'una postguerra. La Vanguardia Española (1939-1946)*, 232 pp.
59. Jordi FONT AGULLÓ (dir.): *Reflexionant l'exili. Aproximació a l'exili republicà: entre la història, l'art i el testimoni*, 336 pp.
60. Josep Lluís MARTÍN BERBOIS: *Joventut Nacionalista de Catalunya. Escola de patriotes*. Pròlegs de Gerard Martí Figueras, Jordi Cuminal i Jordi Pujol, 432 pp.
61. Vicent FLOR: *Noves glòries a Espanya. Anticatalanisme i identitat valenciana*. Pròleg de Salvador Cardús, 382 pp.
62. Juan Vicente GARCÍA MARSILLA: *Art i societat a la València medieval*, 348 pp.

els llibres del contemporani

1. Rosa MONTORIOL I SABATÉ: *Ferran Soldevila (1894-1971). Una aproximació biobibliogràfica*. Pròleg d'Emili Giralt i Raventós, 148 pp.
2. Norberto BOBBIO: *Dreta i esquerra. Raons i significats d'una distinció política*. Pròleg de Joan Subirats, 152 pp.
3. Jaume COMELLAS I COLLDEFORNS: *Aquí hi ha gana! Debat sobre la marginació social a Barcelona*. Pròleg de Manuel Vázquez Montalbán. Epíleg de Jaume Lorés, 184 pp.
4. Francesc ROCA: *El miracle europeu i la via asiàtica. Viatges entorn de la modernitat*, 206 pp.
5. Ricard PÉREZ CASADO: *Conflicte, tolerància i mediació. Onze conferències de l'Administrador europeu a Mostar*. Presentació de Javier Solana Madariaga, 86 pp.

6. Isaiah BERLIN: *Entre la filosofia i la història de les idees. Una conversa amb Steven Lukes*. Introducció de S. Lukes: «El singular i el plural», 104 pp.
7. J. GARCÉS, F. RÓDENAS, S. SÁNCHEZ i I. VERDEGUER: *Política social, exclusió i pobresa a Rússia*, 130 pp.
8. Pere MAYOR: *Un país amb futur. Converses amb Víctor G. Labrado*. Pròleg de Ramon Lapiedra, 2a ed., 124 pp.
9. Norbert BILBENY: *Política noucentista. De Maragall a D'Ors*, 160 pp.
10. Carles SANTACANA i TORRES: *El franquisme i els catalans. Els informes del Consejo Nacional del Movimiento (1962-1971)*, 2a ed., 148 pp.
11. Agustí COLOMINES i COMPANYYS: *Testimoni públic. Política, cultura i nacionalisme*. Pròleg de Francesc-Marc Álvaro, 286 pp.
12. Andreu MAYAYO i ARTAL: *La ruptura catalana. Les eleccions del 15-J del 1977*, 286 pp.
13. Joan FUSTER: *De viva veu. Entrevistes (1952-1992)*. Edició a cura d'Isidre Crespo. Pròleg d'Enric Sòria, 456 pp.
14. Pilar PARCERISAS: *Art & Co. La màquina de l'art*. Pròleg de Manuel Guerrero, 208 pp.
15. Josep Lluís BLASCO: *La nau del coneixement*. Edició a cura de Jesús Alcolea i Xavier Sierra. Pròleg d'Enric Casaban i Tobies Grimaltos, 406 pp.
16. Jordi SEBASTIÀ: *El parany cosmopolita. Una mirada a les arrels ideològiques de la globalització*, 180 pp.
17. Simona ŠKRABEC: *L'atzar de la lluita. El concepte d'Europa Central al segle XX*, 280 pp.
18. Agustí COLOMINES & Vicent S. OLMOS (eds.): *Pensar la contemporaneïtat. Divuit converses sobre la història*, 362 pp.
19. Pau VICIANO: *El regne perdut. Quatre historiadors a la recerca de la identitat valenciana*, 176 pp.
20. Rodolf LLORENS i JORDANA: *Catalunya des de l'esquerra. Una lectura moderna i popular de la cultura nacional*. Edició a cura de Joan Cuscó i Clarasó, 174 pp.
21. Gemma SANGINÉS & Àngel VELASCO (eds.): *Identitats. Convivència o conflicte?*, 130 pp.
22. Albert MESTRES: *Història i tragèdia. A propòsit dels catalans jueus*, 220 pp.

23. Montserrat COMAS I GÜELL: *Víctor Balaguer i la identitat col·lectiva*, 264 pp.
24. Antoni FERRANDO (ed.): *El primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana i el País Valencià. Els reptes del futur*. Introducció d'Antoni Ferrando, 274 pp.
25. Pilar PARCERISAS: *Barcelona Art/Zona. De l'avantguarda a les noves estratègies culturals*. Pròleg de Vicenç Altaió, 194 pp.
26. Doro BALAGUER: *Lesquerra agònica. Records i reflexions*. Pròleg de Francesc Pérez i Moragón, 264 pp.
27. Àngel VELASCO i Quim GIBERT (eds.): *Removent consciències. Transgressió cívica i fet nacional*. Pròleg de Susanna Barquín, 116 pp.
28. Alexandre CIRICI PELLICER: *Viure l'art, transformar la vida*. Edició a càrrec de Narcís Selles, 250 pp.
29. Gustau MUÑOZ (ed.): *Els reaccionaris valencians. La tradició amagada*. Introducció de Gustau Muñoz, 216 pp.
30. Francesc PÉREZ MORAGÓN: *Himnes i paraules. Misèries de la Transició valenciana*. Pròleg d'Adolf Beltran, 164 pp.
31. Ramon TRIAS FARGAS: *Narració d'una asfíxia premeditada*. Pròleg d'Elisenda Paluzie, 162 pp.

el món de les nacions

1. François THUAL: *Els conflictes identitaris*, 184 pp.
2. Alfons CUCÓ: *Els confins d'Europa. Nacionalisme, geopolítica i drets humans a la Mediterrània oriental*, 190 pp.
3. Ernest GELLNER: *Nacionalisme*, 112 pp.
4. Liah GREENFELD: *Nacionalisme i modernitat*, 196 pp.
5. Daniele CONVERSI: *La desintegració de Iugoslàvia*, 212 pp.
6. Miroslav HROCH: *La naturalesa de la nació*, 182 pp.
7. Anthony D. SMITH: *La nació en la història*, 132 pp.
8. Gérard BOUCHARD: *La nació quebequesa: futur i passat*, 204 pp.
9. Josep R. LLOBERA: *La teoria del nacionalisme a França*, 162 pp.
10. Benedict ANDERSON: *Comunitats imaginades. Reflexions sobre l'origen i la propagació del nacionalisme*. Edició revisada i ampliada, 260 pp.
11. Albert MONCUSÍ I FERRÉ: *Fronteres, identitats nacionals i integració europea. El cas de la Cerdanya*. Pròleg de Joan J. Pujadas, 258 pp.

12. Michael BILLIG: *Nacionalisme banal*, 308 pp.
13. Craig CALHOUN: *Nacionalisme*, 208 pp.
14. Anthony D. SMITH: *Els orígens ètnics de les nacions*, 472 pp.
15. Xosé Manoel NÚÑEZ SEIXAS: *Internacionalitzant el nacionalisme. El catalanisme polític i la qüestió de les minories nacionals a Europa (1914-1935)*, 286 pp.

textos clàssics

1. JAUME I: *Llibre dels fets*. Introducció i versió modernitzada a cura d'Antoni Ferrando i Vicent Josep Escartí, 334 pp.
2. Pere TOMIC: *Històries e conquestes del realme d'Aragó e principat de Catalunya*. Introducció i edició a cura de Joan Iborra, 354 pp.

personatges

1. Enric PUJOL: *Ferran Soldevila i els fonaments de la historiografia catalana contemporània*. Pròleg d'Antoni Simon i Tarrés, 370 pp.
2. Albert FORMENT: *Josep Renau. Història d'un fotomuntador*. Pròleg d'F. J. Yvars, 388 pp.
3. Joaquim FERRER: *Francesc Layret (1880-1920)*. Pròleg de Josep M. Álvarez, 224 pp.
4. Felip CID: *Memòries inútils*, 340 pp.
5. Santiago IZQUIERDO: *Pere Coromines (1870-1939)*. Pròleg de Josep Termes, 262 pp.
6. Josep POUS I PAGÈS: *Dietaris i memòries de l'exili*. Edició a cura de M. Àngels Bosch, 286 pp.
7. Manuel SANCHIS GUARNER: *Lletres de resistència (1939-1981)*. Edició a cura de Santi Cortés. Presentació d'Antoni Ferrando, 426 pp.
8. Narcís SELLES RIGAT: *Alexandre Cirici Pellicer. Una biografia intel·lectual*, 396 pp.
9. Fermí RUBIRALTA I CASAS: *Daniel Cardona i Civit (1890-1943). Una biografia política*, 228 pp.

estudis locals

1. Manuel CIVERA I GÓMEZ: *Morvedre hebreu (segles XIII-XVI)*. Pròleg d'Enric Guinot, 430 pp.

actes de congressos

1. *Els catalans a Espanya, 1760-1914*. M. Teresa Pérez Picazo, Antoni Segura i Mas i Llorenç Ferrer i Alòs (eds.). Actes del Congrés «Els catalans a Espanya» (Barcelona, 21 i 22 de novembre de 1996), 504 pp.
2. *Sense memòria no hi ha futur*. Actes de les III Jornades de Joves Historiadors i Historiadores de la Universitat de Barcelona (Barcelona, 13, 14 i 15 de març del 2003), 400 pp.
3. *Fosses comunes i simbologia franquista*. Antoni Segura, Andreu Mayayo i Queralt Solé (eds.). Ponències de les Jornades, Barcelona, 9 i 10 d'octubre 2008, 382 pp.
4. *La guerra del Francès als territoris de parla catalana*. Núria Sauch Cruz (ed.). Jornades d'estudi, El Bruc (l'Anoia), 23, 24 i 25 de maig de 2008, Bicentenari de les batalles del Bruc, 564 pp.
5. *Autobiografies, memòries, autoficcions*. Joaquim Espinós, Dari Escandell, Isabel Marcillas i Maria Jesús Francés (eds.), 392 pp.

mirmanda

1. Òscar JANÉ & Eric FORCADA (eds.): *L'afrontera. De la dominació a l'art de transgredir*, 224 pp.
2. Òscar JANÉ & Queralt SOLÉ (eds.): *Observar les fronteres, veure el món*, 352 pp.

revistes de l'editorial afers

Afers. Fulls de recerca i pensament (quadrimestral).
Segle XX. Revista catalana d'història (anual).

